

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

Využití loutky ve výuce základů anglického jazyka
ve 3. třídě ZŠ

The Usage of Puppets in ELT of Beginners in the
3rd Grade

Elena Havlíčková

Katedra primární pedagogiky

Vedoucí práce: Mgr. Radmila Svobodová

Studijní program: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Využití loutky ve výuce anglického jazyka ve 3. třídě ZŠ vypracovala pod vedením vedoucího diplomové práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato diplomová práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

03. 04. 2017

.....

podpis

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Radmile Svobodové za odborné vedení, laskavost a poskytování cenných rad v průběhu zpracovávání mé diplomové práce. Také bych ráda poděkovala panu řediteli, učitelům a žákům ze ZŠ v Brandýse nad Labem za ochotnou spolupráci při realizaci praktické části mé diplomové práce.

.....

podpis

NÁZEV:

Využití loutky ve výuce základů anglického jazyka ve 3 třídě ZŠ.

AUTOR:

Elena Havlíčková

KATEDRA:

Katedra primární pedagogiky

VEDOUCÍ PRÁCE:

Mgr. Radmila Svobodová

ABSTRAKT:

Tématem práce je využití loutek při hodinách anglického jazyka ve třetí třídě základní školy. V teoretické části jsou popsány druhy loutek, správné zacházení s loutkami, jejich role a způsoby využití v hodinách, dále také kurikulárními dokumenty. Praktická část byla provedena akčním výzkumem ve třetí třídě základní školy a zabývá se ověřením aktivit s loutkami v praxi. Výsledky informují o tom, že ve třetí třídě je vhodné používat loutku v hodinách anglického jazyka mnoha různými způsoby, všichni žáci vzorku s loutkami spolupracovali, většina velmi nadšeně.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Loutka, výuka, anglický jazyk, základy, výzkum, realizace

TITLE:

The Usage of Puppets in ELT of Beginners in the 3rd Grade

AUTHOR:

Elena Havlíčková

DEPARTMENT:

The Primary Education Department

SUPERVISOR:

Mgr. Radmila Svobodová

ABSTRACT:

The topic of this thesis is the usage of puppets in English lessons of third graders at elementary school. In the theoretical part, there are described the types of puppets, the proper handling of puppets, their roles, various ways of using them in lessons and curricular documents. The practical part is an action research in the third grade. It investigates whether the activities with puppets are possible in a real class. The outcomes of the action research inform that it is suitable to use puppets in English lessons in many different ways, all children cooperated and the majority cooperated very enthusiastically.

KEYWORDS:

Puppet, learning, teaching, English language, basics, research, realization

OBSAH

Úvod.....	9
I Teoretická část.....	10
1 Loutka.....	10
1.1 Stručná historie loutek a loutkářství	10
1.2 Druhy loutek.....	12
1.2.1 Loutky vedené shora – marionety.....	12
1.2.2 Spodové loutky.....	13
1.2.3 Manekýn.....	15
1.2.4 Další loutky a oživé předměty	16
1.3 Principy ovládání loutky	17
2 Loutka ve vzdělávání	20
2.1 Loutka ve výuce.....	20
2.2 Uvedení loutky do výuky	21
2.3 Výhody a důvody využití loutky ve výuce.....	22
2.4 Tvorba vlastní loutky a její význam	23
2.5 Učitel – loutkař.....	25
2.6 Loutka a věk žáka	25
2.7 Osobnost loutky a role loutky ve třídě	26
2.8 Metody výuky s možností využití loutky	29
2.8.1 Metody a techniky dramatické výchovy s loutkou.....	29
2.8.2 Globální stimulace.....	30
2.8.3 Používání fotografií loutky	31
2.8.4 Myšlenkové mapy	31
2.8.5 Total physical response.....	31
2.9 Loutkové divadlo ve výuce	31
2.9.1 Význam hraní loutkového divadla s dětmi.....	33
2.9.2 Zásady tvorby divadelního představení s loutkami.....	34
3 Výuka anglického jazyka a loutka.....	35
3.1 Využívání anglického jazyka při výuce.....	35
3.2 Jazykové prostředky a loutky (Subskills)	35
3.2.1 Slovní zásoba	35
3.2.2 Gramatika.....	37

3.2.3	Výslovnost	38
3.3	Řečové dovednosti a loutky (skills)	38
3.3.1	Poslech	38
3.3.2	Mluvení	39
3.3.3	Čtení	39
3.3.4	Psaní	39
3.4	Jazykové hry a loutky	40
4	Zařazení v kurikulu	41
4.1	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	41
4.2	Způsoby práce na ZŠ.....	41
4.2.1	ŠVP.....	41
4.2.2	Učebnice.....	43
4.2.3	Pracovní sešit	44
II	Praktická část.....	45
1	Odučené hodiny	46
1.1	První hodina	46
1.1.1	Plán hodiny.....	46
1.1.2	Použité materiály	48
1.1.3	Reflexe.....	50
1.2	Druhá hodina.....	52
1.2.1	Plán hodiny.....	52
1.2.2	Použité materiály	55
1.2.3	Reflexe.....	55
1.3	Třetí hodina	57
1.3.1	Plán hodiny.....	57
1.3.2	Použité materiály	60
1.3.3	Reflexe.....	60
1.4	Čtvrtá hodina.....	62
1.4.1	Plán hodiny.....	62
1.4.2	Použité materiály	65
1.4.3	Reflexe.....	70
1.5	Pátá hodina	72
1.5.1	Plán hodiny.....	72

1.5.2	Použité materiály	74
1.5.3	Reflexe.....	76
1.6	Šestá hodina	77
1.6.1	Plán hodiny.....	77
1.6.2	Použité materiály	79
1.6.3	Reflexe.....	79
1.7	Sedmá hodina.....	81
1.7.1	Plán hodiny.....	81
1.7.2	Použité materiály	82
1.7.3	Reflexe.....	86
1.8	Osmá hodina	88
1.8.1	Plán hodiny.....	88
1.8.2	Použité materiály	90
1.8.3	Reflexe.....	93
1.9	Devátá hodina	95
1.9.1	Plán hodiny.....	95
1.9.2	Použité materiály	97
1.9.3	Reflexe.....	99
1.10	Desátá hodina	100
1.10.1	Plán hodiny.....	100
1.10.2	Použité materiály	102
1.10.3	Reflexe.....	105
2	Vyhodnocení otázek.....	107
	Závěr.....	109
	Přílohy	114

Úvod

S loutkou při výuce anglického jazyka jsem se poprvé setkala až na vysoké škole, na katedře anglického jazyka a literatury. Při prvním kontaktu mě oslovilo především využití loutky při nácviku výslovnosti anglických slov. Navíc mě zcela ohromilo maximální zaměření pozornosti všech zúčastněných k loutce. I když se jednalo o mé spolužáky, dospělé studenty, jako bychom byli všichni loutkou zcela uchvázeni.

Tento zážitek mě ovlivnil natolik, že jsem se chtěla dozvědět o možnostech využití loutky při výuce jazyka ještě víc. Pořídila jsem si první loutky a rozhodla jsem se věnovat tomuto tématu v rámci své diplomové práce.

Cílem mé práce je vytvořit materiál, který může učitele inspirovat a motivovat. Dalším cílem bude ověřit, jakými způsoby lze loutku při výuce a opakování anglického jazyka využít. Také bych chtěla s loutkou při výuce ve třetí třídě začít pracovat a zjistit, jak na loutku reagují žáci a zda je možné loutku v anglickém jazyce často používat.

V teoretické části se zaměřím na druhy loutek a jejich způsoby využití. Popíšu aktivity, při kterých se loutky dají využít. Samostatnou kapitolu věnuji významu loutky při učení a procvičování jazykových prostředků a řečových dovedností v angličtině a také kurikulárním dokumentům souvisejícím s realizací praktické části a učebnicemi, které jsem při výuce používala.

V praktické části popíšu deset hodin anglického jazyka ve třetí třídě základní školy, které jsem sama vytvořila a realizovala na základní škole. Poukážu na úskalí, se kterými jsem se potýkala a budu hledat odpovědi na základě vlastních zkušeností na výzkumné otázky, které jsem si stanovila.

I Teoretická část

1 Loutka

Začátkem této kapitoly se pokusím vysvětlit, co to vůbec loutka je.

Loutka je neživý objekt, nejčastěji ve tvaru lidské postavy nebo zvířete, oživený loutkohercem, který často není pro diváky vidět.

František Sokol shromáždil výstižné definice loutky z různých a velmi odlišných pohledů, tak např.:

„Loutka je divadelní, hmotný jevištní symbol, představující dramatickou postavu a ovládaný přímo nebo nepřímo loutkohercem.“ (Příruční slovník naučný in Sokol, str. 175).

„Loutku samu o sobě, tuto pohybující se a pohybovou sošku, tuto mrtvou látku, nabývající duši, možno určitě klást mezi klíčové obrazy mezi symboly.“ (D. Szilágyi in Sokol, str. 175)

„Loutka je symbolem, který používá herec pro znázornění postavy.“ (J. Bussel in Sokol, str. 175). K poslední definici se autor přiklání s jedinou výtkou, že symbol je velmi široký pojem (Sokol, 1987).

Dále také loutku popisuje Kruger (2007), říká, že loutka je svou podstatou objekt, který závisí na představivosti pozorovatele. Každý, kdo se na loutku dívá, ji může vnímat úplně jinak, zvláště pak, jedná-li se o dospělé a děti. Loutka má dvojí povahu. Publikum pak vidí loutku buď prostřednictvím své představivosti, nebo najednou jako objekt a živou postavu. Kruger dále uvádí, že loutka je zjednodušený model člověka s přehnanými rysy chování i rysy osobnosti.

V podkapitolách se zabývám důležitými okolnostmi z hlediska loutky, především jejich historií, dále druhy loutek a způsoby, jakými se loutky používají.

1.1 Stručná historie loutek a loutkářství

První zmínku o dramatických hrách ve vzdělávání, které s loutkami úzce souvisí, najdeme v 15. a 16. století. Dramatické hry byly zařazovány do výuky latiny jako praktická cvičení. V rámci studia jazyků se využívalo dramatických her jako studia kultury (Machková, 1998).

Samotné loutkové divadlo je jedno z nejstarších umění, ale je málo probádané (Sokol, 1987).

Za kolébku loutkového divadla bývá podle Leštiny (1995b) označována Indie.

Proto považuji za vhodné věnovat se i historii loutky u nás. První záznam o českém loutkovém divadle můžeme najít v Sokolovi.

„První české vyobrazení loutky je z konce šestnáctého století; loutkové divadlo v Praze je prokázáno ve druhé polovině sedmnáctého století.“ (Sokol, 1987, s. 79).

Toto potvrzuje i Dubská (2004), která uvádí, že se u nás první marionety začaly objevovat v polovině 17. století jako součást kočovných divadel s akrobaty a podobnými kejklíři.

To potvrzuje i Dvořák (1997), který uvádí, že už před třicetiletou válkou se Evropou potulovaly zahraniční komediantské skupiny, které využívaly marionety na drátě.

Dubská (2004) předpokládá, že v 70. letech 18. století se začali vyskytovat i loutkoherci hrající česky, nejen německy.

Dvořák (1997) také zmiňuje vznik česky hraných loutkových divadel. Zdůrazňuje, že existovala speciální komická loutka, která se jmenovala Pimprle nebo Kašpar.

Taková loutka zůstává v našem povědomí dodnes.

Až ve 20. století nastala pro loutky ve školách a celkově mimo divadelní loutky důležitá změna. V roce 1911 vznikl Český svaz přátel loutkového divadla, který se zasloužil o první sériově vyráběná divadla. Ta si mohly pořídit i rodiny domů na hraní dětem a dokonce na hraní představení dětmi. I tento historický krok podnítil vznik amatérských loutkových scén (Dubská, 2004).

Tato malá divadla a domácí použitelné loutky už mohla být osvícenými učiteli využívána i ve školách.

Dalším důležitým krokem bylo loutkové divadlo hrané dětmi. To zmiňuje Provazník (2008). Vzniklo v padesátých letech. Bylo to vlastně napodobení dospělého loutkového divadla. Nevyznačovalo se žádnými specifickými znaky. Jako médium se tou dobou nejčastěji používaly javajky a marionety, vzrůstala ale už i obliba maňásků.

Na to navazuje Machková (1998), která uvádí, že začátkem šedesátých let se začaly uplatňovat první české loutkářské sbory. Loutkářský sbor Hany Budínské, která vedla loutkářské oddělení v Ústředním domě pionýrů a mládeže. Dále se pak v loutkářství s dětmi angažovali Milada Mašatová a Jiří Oudes.

Od dětí, hrajících loutkové divadlo, už je jen malý krůček k dětem vzdělávajícím se prostřednictvím loutek ve školách.

1.2 Druhy loutek

Existuje mnoho druhů loutek, z nichž některé se hodí pro užití ve škole více a jiné méně.

Budínská (1978) rozlišuje loutky na loutky vedené shora a loutky vedené zdola. Přičemž loutky voděné shora (závěsným loutkám) se říká marionety.

Dále také Budínská (1987) u loutek voděných zdola (spodových) rozlišuje maňásky, plošné loutky, stínové loutky, javajky, ostatní loutky voděné zdola na tyčce.

Ke stejnému rozdělení na spodové loutky a marionety – loutky vedené shora se přiklání i Dvořák (1997). Navíc mezi nimi uvádí maroty.

1.2.1 Loutky vedené shora – marionety

Marionety jsou loutky vedené shora na drátu nebo na nitích. Ovládají se pomocí provázků, na kterých jsou upevněné ruce a nohy. Hra s rekvizitami je obtížnější, zvláště, má-li loutka něco odložit (Dvořák, 1997).

Leština (1995b) popisuje proporce marionet. Všechny části kromě hlavy proporčně odpovídají lidskému tělu, hlava bývá nadsazená. Leština také popisuje materiály, ze kterých se loutka tvoří, nejčastěji je to kvůli ideální váze dřevo, používá se ale i polystyren či porézní guma.

Práce s nimi je náročná a musí se dlouho trénovat, tudíž pro hru s dětmi nejsou vhodné. Marionetám svědčí pohádky, kde je málo scén s rychlým pohybem (Budínská, 1978).

Existují ale speciálně upravené marionety pro snadnou manipulaci dětmi, kdy hlava se pohybuje přirozeně rovnou vodítkem a ovládají se pouze ruce (Leština, 1995b).

Marionety se proto moc nehodí do výuky v případě, kdy děti samy mají loutky ovládat. Hodí se tam, kde předvádíme dětem divadlo, ilustrujeme rozhovor apod.

1.2.2 Spodové loutky

Maňásky

Maňásky jsou loutky, které se navlékají přímo na ruku, kdy se některým prstem (případně dvěma prsty) ovládá hlava a zbylými ruce. Existuje mnoho typů maňásků. Pražáková (1974) například rozděluje maňásky na jednoruční, které jsou ovládány jednou rukou a ukazovák ovládá hlavu, a dvouruční, kdy hlavu ovládají palce obou rukou.

Maňásky mohou mít podle Leštiny (1995b) i připevněné nohy, buď neovladatelné, ovladatelné drátky, nebo ovladatelné prsty druhé ruky.

Dvořák (1997) zmiňuje, že maňáskovy proporce by měly být takové, aby si i přes to, že jsou zvětšené proporce hlavy, dokázal dosáhnout rukama na obličej. Maňásky se hodí používat v nadměrně velkých dekoracích, nejlépe spolu s reálnými věcmi.

Ohledně věku dětí Pražáková (1974) uvádí, že maňásek se nejlépe uplatní pro věkový rozptyl žáků 5 až 10 let, kdy je dětem velmi blízký. Dětem se s ním snadno manipuluje.

Maňásky jsou vhodné i pro amatéry. Jsou velmi pohyblivé. Už jejich vzhled je nerealistický, tudíž se nemusíme snažit ani o realistické pohyby (Budínská, 1987).

Maňásek se nehodí na skákání a šplhání. Tím, že je hodně stylizovaný, hodí se na komické scény (Richter, 1997).

Dle Pražákové (1974) není maňásek vhodný pro velká jeviště.

Ve škole tedy maňásky snadno uplatníme u žáků do deseti let v případech, kdy prostřednictvím něj něco učitel říká či vysvětluje a chce docílit komičnosti, při prezentaci slovní zásoby s použitím opravdových předmětů, při motivaci dětí neplechami, které může maňásek dělat apod.

Plošné loutky

Budínská (1987) vysvětluje, že plošné loutky jsou placaté loutky vyrobené z kartonu, překližky apod. upevněné na vodící tyči. Mohou mít i některé části pohyblivé, vedené drátky.

Některé plošné loutky mohou pomocí provázku či drátku rozhýbat části těla a tím dělat různá gesta, ale dokonce i rozkoulet oči (Dvořák, 1997).

Plošné loutky jsou také vhodné pro práci s dětmi, s nimiž je můžeme i vyrábět. Je ale třeba se naučit pracovat i s těmito loutkami. Tyto loutky jsou vhodné pro ilustraci krátkých textů a doprovod písniček (Budínská, 1987).

S tím také souhlasí Pražáková (1974), která uvádí, že je vhodné s nimi ilustrovat krátký text. Jejich výhodou je, že jdou snadno vyrobit, ale naopak těžko pracují s rekvizitou.

Pokud uvažujeme o kulisách, měly by být menších rozměrů s nárysovým obrazem objektu. Tím, že se nesnaží vytvořit iluzi prostoru, s loutkami ladí (Leština, 1995b).

Ve škole je snadno můžeme použít tak, že je vyrobíme s dětmi, aby každý měl svoji loutku, za kterou může komunikovat a kterou může používat.

Stínové loutky

Stínové loutky jsou také loutky plošné, ale hraje se s nimi za nasvíceným plátnem, takže z nich diváci sledují jen stín. Práce s tímto typem loutek je vhodná na krátké hříčky (Budínská, 1987).

Leština (1995b) uvádí, že stínové loutky jsou z různých materiálů vyřezané profilové nebo anfasové siluety. Vystřižená místa mohou být podlepená barevnými celofány. Leština zmiňuje i stínového maňáská.

Ve školní třídě jejich použití není příliš praktické, kvůli tomu, že efekt za světla nevynikne. Daly by se využít při školních představeních, jako jsou besídky a akademie.

Javajky

Javajky jsou loutky, do nichž se vloží jedna ruka ovládající hlavu a trup. Druhou rukou se pomocí vodících tyček ovládají ruce. Vzhled je velmi podobný lidské postavě, ale většinou nemají nohy, které jsou nahrazeny dlouhým kostýmem až na zem. Pro děti jsou nevhodné, protože jsou těžké a náročné na ovládání (Budínská, 1987).

Leština (1995b) nazývá javajky také hůlkovými loutkami, jejich ovládání popisuje mimo vložení ruky dovnitř loutky, ještě třemi hůlkami, jedna je uvnitř loutky a dvě ovládají ruce.

Richter (1997) pojmenovává loutku ovládanou zevnitř rukou, která má ruce na drátkách maňajky, tedy kombinace maňáska a javajky.

Javajky jsou nejrealističtějšími loutkami, což je jejich výhodou, ale i nevýhodou. Zvířata bývají buď výrazně stylizovaná, nebo výrazně realističtější než u ostatních loutek. Práce s rekvizitami je ale snadná (Dvořák, 1997).

Javajky jsou tedy podobně jako marionety nevhodné pro ovládání dětmi, takže je ve škole moc často nevyužijeme. Spíše se do školy hodí jako aktéři profesionálního představení pro děti.

Maroty

Marota je spodem ovládaná loutka na hůlce, která má pevně připevněnou hlavu. Kostým a ruce má upevněné pod hlavou, odkud volně visí. Ruce musí mít dostatečnou váhu, aby se při pohybování houply. Případné rekvizity se patentkou připevňují k rukám. Nejsnazší náhražka maroty je vařečková loutka (Dvořák, 1997).

Maroty se tedy podobně jako plošné loutky hodí ve škole tehdy, když chceme, aby každý žák měl svou loutku, zejména ty vařečkové jsou snadné na výrobu.

1.2.3 Manekýn

Dvořák (1997) popisuje manekýna jako loutku, kterou neovládáme zevnitř, pomocí drátků ani nití, ale modelujeme její gesta přímo v ruku. Hlava je ovládána zezadu, pokud je loutka vydlabaná nebo mívá příhodně umístěné držadlo. Animátoři loutky mohou být krytí závěsem, anebo mohou klidně zůstat viditelní.

Loutky, se kterými mám největší zkušenost, jsou právě manekýni. Hlava a otevírání pusy se ovládají zezadu hlavy jednou rukou a je také možné ovládat ruku loutky druhou rukou animátora. Nejsnazší je přiblížit jejich podobnost k Muppetům, nebo loutkám z pořadu Sezame, otevři se.

Kruger (2007) uvádí, že loutky, které vypadají jako Muppeti, s jednoduchými, zkreslenými a přehnanými rysy, žabí pusou, dlouhýma útlýma rukama, z měkkého materiálu, evokují pocity náklonnosti.

Stejně jako maňásci mají velkou hlavu a dají se využít při vysvětlování, sdělování látky dětem s komickým účinkem.

1.2.4 Další loutky a oživé předměty

Budínská (1987) uvádí mnoho dalších příkladů loutek voděných zdola, jsou to loutky kornoutové, které mají těla vytvořená z papírových či látkových kornoutů, další loutky z vařeček či oživé předměty. Také existují druhy loutek, ve kterých se kombinují prvky různých typů loutek, loutky přilbové, které se nasazují na loutkohercovu hlavu a například loutky mimické, které mohou pohybovat obličejem.

Leština (1995b) uvádí špalíčkové loutky, což jsou dřevěné špalíčky, zepředu je nakreslené tělo a hlava z profilu je nakreslena z boků. Na stejném principu mohou být i loutky krabicové, které jsou ale větší.

Využívat lze i předměty. Ulrychová, Gregorová a Švejdová (2000) uvádějí loutky zástupné a loutky improvizované. Loutka zástupná je předmět, který už není dále upravován, například otevřený sešit může být letícím ptákem. Loutka improvizovaná je předmět, který prošel určitou výtvarnou úpravou, například dokreslením očí a úst.

Loutkař může použít téměř všechno jako loutku. Hlavičku můžeme vytvořit třeba ze zeleniny nebo klubíčka, kostým z kapesníku. Můžeme i použít ruku, na kterou namalujeme oči a pusy (Budínská, 1987).

K výrobě jednoduché dlaňové loutky můžeme snadno využít rukavic či ponožek.

Leština (1995b) zmiňuje divadlo z brambor a plodů, kdy z brambory, šišky či makovice můžeme udělat hlavu, protože samy hlavu připomínají. Do brambory se udělá otvor pro prst a z kapesníku či kusu látky ovázáním okolo ruky vznikne kostým.

Také předměty denní potřeby lze použít jako loutky při výuce jazyků, případně jako rekvizity. Mašatová (1991) zdůrazňuje hlavně mnohá využití různých typů bot. Ty se mohou proměňovat v další předměty, např. bačkoru přeměníme v telefon apod.

Prstové loutky jsou také jedním z nejsnazších způsobů, jak z něčeho vytvořit loutku. Stačí nakreslit oči a ústa na bříško prstu, můžeme je vyrobit i z kusů látek či plsti a využívat při ilustrování příběhu nebo písničky (Leština, 1995b).

Dvořák (1997) zmiňuje, že prstovým loutkám svědčí zvířecí role.

Ve třídě můžeme využívat různé předměty jako zástupce loutek na ilustraci rozhovorů a krátkých příběhů.

1.3 Principy ovládání loutky

Jedna z klíčových věcí, které se loutkař či učitel musí naučit, než může začít loutku používat, je ovládat ji. Na kvalitě ovládání loutky závisí celé představení. Aby loutka ožila, musí se dodržet několik hlavních principů. Každý autor považuje za nejdůležitější jiné zásady. Pokusím se tu shrnout pohledy různých autorů.

Budínská (1978) zdůrazňuje několik zásad, mezi které patří dávat pozor na klouzání loutky v prostoru, sledovat ostatní loutky a reagovat na ně, stát rovně, chodit dopředu, ne do strany. Zvláštní pozornost věnuje chůzi. Je třeba zhoupnout se při každém kroku a zároveň střídát natáčení vždy tou nohou, kterou loutka vychází, nezakrývat ostatní loutky a otáčet hlavu za zvukem, hlavně mluví-li jiná loutka.

Další důležitou zásadu předkládá Leština. „Zvláštnost loutkohereckého pohybu je tzv. hraní v obrázcích, tj. že každý pohyb figury probíhá v jakýchsi fázích. Důležité fáze pohybu jakoby na okamžik strnou, zastaví se, aby je divák mohl zaregistrovat (přečíst), a teprve pak se loutka přehrává do další fáze.“ (Leština, 1995a, s. 94).

Marry Slattey (2008) považuje za důležité oživit loutku. Aby loutka ožila, je třeba vytvořit iluzi, že je ve skutečnosti živá, že vidí, slyší a rozumí všemu, co žáci v angličtině říkají. Důležité je věnovat pozornost neverbální komunikaci a naslouchání. Je třeba, aby loutku všichni žáci dobře viděli, když na ni učitel mluví. Dále je nutné, aby se natáčela za tím, kdo na něj mluví, přikyvovala, nebo kroutila hlavou. Také musíme dbát na to, aby se loutka trochu pohybovala i tehdy, když na ni nikdo nemluví. Nikdo ve světě živých lidí totiž nesedí vzpřímeně a bez hnutí po delší

dobu. Také je vhodné, aby se pohyby, které loutka dělá, obměňovaly. Používáme jen takové pohyby, které mají smysl. Není správné, aby se loutka zbytečně třásla nebo poskakovala, pokud tím nechce vyjádřit radost nebo smutek.

Není třeba zastírat, že loutku vodí loutkoherec. Tedy pokud se nesnažíme přesvědčit, že loutka je skutečně živá. I improvizovanou loutku, tedy i různé předměty, např. bačkory, můžeme vodit i zcela nezakrytě, stejně tak, jako když si malé děti hrají s panenkami (Mašatová, 1991).

Aby se loutka správně pohybovala, musí se loutkař nepřetržitě učit využívat anatomii loutky k tomu, aby její projev působil přesvědčivě. Je důležité neustále uvažovat, jestli nepřirozený pohyb nelze nahradit jiným, přirozenějším (Sokol, 1987).

Při práci se spodovými loutkami Dvořák (1997) považuje za nejobtížnější výzvu udržet správnou výšku loutky.

V případě, že nejsme v loutkovém divadle schováni za oponou, je třeba dodat, že loutku, která mluví, je vhodné držet před loutkářovým obličejem. Lidský obličej má totiž mimiku, loutčin obličej ne a oči diváků to automaticky přitahuje na obličej, který vykonává mimické pohyby.

Leština zdůrazňuje zredukování všech věcí, které by odváděly pozornost, včetně prstýnků atp. (Leština, 1995a).

Při vodění loutky je třeba se vyvarovat potápění za jeviště, dívání na strop a nedbalé artikulace (Pražáková, 1974).

Neméně důležitý fakt, který musí být dodržen, aby učitel dobře ovládal loutku, je procvičování. Loutkař si musí procvičovat pohyby s loutkou, tak dlouho, dokud se nebude cítit zcela přirozeně. Je potřeba věnovat pozornost nejčastějším pohybům, které v hodině mohou nastat, například pohledům loutky na žáky i na učitele (Slattery, 2008).

Pokud bude loutka používána v hodinách cizího jazyka, měl by si učitel procvičit i mluvení loutkou v tomto jazyce. Procvičování je nejlepší před zrcadlem, kde hned můžeme sledovat a upravovat pohyby k dané promluvě.

Mezi základní emoce a pohyby, které je dobré předem nacvičit a umět, patří kývání a kroucení hlavou, mávání, vyjádření smutku skloněním hlavy, ukazování, strachu

schováním obličeje, přemýšlení poškrábáním brady, radostné zatleskání a schování očí při hře na schovávanou (Slattery, 2008).

Určitě je třeba dodat, že smích a radost jsou emoce, které by loutka měla umět, zvlášť pokud je použita při výuce. Radost může být vyjádřena i potleskáním rukou.

Pokud loutky mluví, je třeba je mnohem výrazněji odlišit jejich hlasy, než při jakémkoli jiném divadle (Budínská, 1987).

2 Loutka ve vzdělávání

2.1 Loutka ve výuce

Nejdříve bych ráda uvedla, že se s loutkami ve škole setkáváme poměrně málo. Pokud učitel loutku či mluvícího plyšového kamaráda má, používá ho spíše jen jako třídního maskota. Při výuce cizího jazyka je proto velmi vhodné začlenit maňáska do výuky i do jiných rolí, než je role maskota. „Vždyť divadlo je vlastně doplňkem školy.“ (Sokol, 1987, s. 91).

Loutky jsou i podle Leštiny (1995a) využívány učitelkami prvního stupně základních škol jen zřídka, tento autor doporučuje loutku do každé třídy, protože: „V mladším školním věku je třeba také posilovat zájem dětí o určitý jev, vzbuzovat zájem o určité návyky, upevňovat je a samozřejmě nadále rozvíjet, vytvářet etické a společenské vztahy a prohlubovat estetickou výchovu.“ (Leština, 1995a, s. 11).

Kreativní aktivity s loutkou jsou vhodné pro všechny oblasti kurikula. Navíc používání loutek může ústít v daleko méně stresující vzdělávání a také jsou podnětem k představivosti. Ve výuce s loutkami je těžké vyvážit, aby byl v hodině dostatečný obsah výuky, nejen představení s loutkou. Vychází z toho, že loutka je skvělé médium pro komunikaci mezi učitelem a žákem, ale také mezi žáky navzájem. Mladší děti by neměly být zatěžovány učením se celého textu z paměti, aktivity by měly být improvizované, vymyšlené nebo upravené z literárních prací (Korosec, 2013).

Hunt a Renfro (1982) navrhují mít ve třídě loutkový koutek, kde budeme loutky mít a děti si s nimi budou moci chodit hrát. V koutku doporučuje mít jakékoliv držáky či kapsáře na loutky tak, aby byly loutky vystavené a ne zastrčené v šuplíku.

Leština (1995a) vytvořil zásady využití loutky ve výuce pro mateřské školy, ale zároveň uvádí, že je lze aplikovat u dětí mladšího školního věku. Patří k nim:

- je třeba, aby se učitel přizpůsobil individuálním a věkovým zvláštnostem dětí a musí opatrně vybírat obsah a formu aktivity s loutkou,
- je nutné volit díla obsahem i formou přiměřená chápání žáků, aktivity by měly splňovat základní estetické požadavky.
- Pokud učitel děti dobře zná, může se na ně obracet s určitými úkoly, měl by vybírat vhodná témata a cíle výchovného působení, měl by také myslet na to,

že loutky upoutávají pozornost, takže se jejich pomocí z nezajímavého tématu stane téma zajímavé (Leština, 1995a).

Celkově využití technik dramatické výchovy, tedy i loutek, v cizojazyčné výuce podle Bačové, Billíkové a Kiššové (2013) propojuje dětství a hru a vnímá tak hru jako hodnotnou metodu učení. Přínosem těchto technik je neokoukanost, rozvoj představivosti a fantazie, prostor pro experimentaci s jazykem.

Holden (1981) doporučuje používat metody dramatické výchovy pravidelně, ale ne stále. Nesmíme zapomenout na ostatní metody.

2.2 Uvedení loutky do výuky

Při uvádění loutky do výuky má velký význam první dojem, Slattery (2008) uvádí, že je potřeba, aby si děti užily představení loutky, aby věděly, že se mohou na loutku těšit. Časem získají sebedůvěru mluvit anglicky s loutkou i o loutce.

Při prvním setkání se doporučuje představit třídě fotografii loutky, vysvětlit odkud je a mluvit o tom, jak se bude cítit, když bude ve třídě nová. Dále zdůraznit, že umí mluvit jen anglicky, tedy rozumí jen angličtině. Také by bylo vhodné ji přivítat, nejlépe naplánovat to přivítání s dětmi. Můžeme využít i dopis od loutky, který přečteme. V něm bude napsané, jak moc se loutka těší na společné setkání (Slattery, 2008).

Vlastní představení loutky ve třídě Slattery (2008) již doporučuje zdramatizovat. Je vhodné přinést loutku v krabici a zpočátku mávat dětem z krabice pouze rukou, vykuknout jen částí obličeje atd. Další fází může být pokládání otázek pro loutku, jestli se jí líbí třída, jestli vidí knížky atd. A také se může vyptávat loutka, která může dotazy šeptat do ucha učiteli. Děti rády rozhodují, kde bude loutka ve třídě bydlet, jak bude mít domek vyzdobený atd. Věci, které loutka vlastní (penál, sešit, polštář, míč atd.) pomáhají přiblížit její vlastnosti, ale také mohou být užitečnou motivací tématu hodiny či příležitostí smysluplně využívat jazyk.

Nějaký čas může trvat, než si děti na loutky zvyknou, např. mohou snadno vznikat roztržky, protože si s loutkami budou chtít hrát všechny děti. Doporučuje se tedy zavést omezení, kolik dětí najednou smí s loutkami manipulovat a také doporučuje, aby učitel v prvních týdnech dával větší pozor (Hunt, Renfro, 1982).

2.3 Výhody a důvody využití loutky ve výuce

Důvodů, proč se hodí využívat loutky ve výuce, je mnoho.

„Dětem vždy imponují panáčky. Imponují dětem proto, poněvadž jsou ještě menší než ony a proto jejich vztah k nim je bližší, niternější. Proto mají loutky tak nesmírný vliv na výchovu dětí, a bylo by chybou jich plnou měrou nevyužívat.“ (Skupa in Sokol, 1987, s. 84).

To, že dítě má k loutce blízko, vyjadřuje i Sokol: „Dítě v loutce cítí samo sebe.“ (Sokol, 1987, s. 309).

Loutka navazuje na činnost dětem vlastní, na hru. Použití loutky žáky aktivizuje. Loutka bez potíží přiměje žáky k plnění vyžadovaných úkolů, protože žák mnohem raději vykoná úkol zadaný oblíbenou loutkou než učitelem (Leština, 1995a).

Loutka v hodinách cizího jazyka velmi pomáhá utvářet příjemnou atmosféru, protože vytváří u dětí pocit bezpečí a štěstí. Způsob, jakým se učitel chová k loutce, ukazuje dětem, že se ani ony nemusí učitele bát (Slattery, 2008).

Děti vidí učitele jako kouzelníka, který jim přináší radost (Hunt, Renfro, 1982).

Loutka dětem dělá nejen radost, ale udrží i jejich pozornost. Dále také loutka pomáhá dětem porozumět jejich chování a důsledkům, které z něj plynou (Slattery, 2008).

Loutka pomáhá vytvářet i sebevědomí dítěte. Poskytuje způsob projevení emocí a pomáhá budovat sociální dovednosti, jako je poslouchat ostatní, respektovat je atd. (Hunt, Renfro, 1982).

Korosec (2013) za výhodu považuje i působení na sociologickou a psychologickou stránku třídy. Egoistické děti musí potlačovat své ego při hraní loutky. Stydlivé se při komunikaci prostřednictvím loutky tolik nestydí.

Loutka pomáhá vyjadřovat názory a pocity. Učitel dokáže pomocí loutky snadněji porozumět pocitům dětí a může rychleji a zajímavěji dosáhnout svých cílů. Účastníci dramatických aktivit jimi rozvíjejí více typů inteligence (podle Gardnerovy typologie). (Korosec, 2013).

Slattery (2008) dále uvádí, že loutka je výborným spojovacím článkem mezi předměty a díky ní se mohou do jazyka zapojit mezipředmětové vztahy i průřezová témata. Pokud je loutkou zvíře, je snadné zapojit přírodovědu atd.

Loutka smí říkat věci, které učitel nesmí, stimuluje kreativitu a hlavně je to zábava (SEDL, 1982).

Myšlenku zlobivé loutky rozvíjí Kruger (2007). Ta uvádí, že loutka má tu výhodu, že nemůže být kritizována za svoje chování, protože její nápady nejsou tak úplně její. Může pak probírat témata, která jsou pro ostatní tabu. Může tedy zkreslovat, přehánět, posmívat se atp.

Loutka svou schopností sdělovat i beze slov dokáže překonávat jazykovou bariéru (Kruger, 2007).

Cunico (2005) se zmiňuje o využití loutky ve výuce cizích jazyků, ve svém článku zdůrazňuje, že výuka s loutkou je nejlepším zdrojem jazykových interakcí, strategií používaných mluvčími a typických schémat, která se v rozhovorech vyskytují.

Jazyk se také stane pro žáky realističtější (Holden, 1981).

2.4 Tvorba vlastní loutky a její význam

Děti všeobecně raději pracují s věcmi či pomůckami, které měly možnost si samy vyrobit.

Děti si chtějí vyrábět loutky. Když děti loutku vyrábí, zažijí si, jaké je to vlastnit a používat svůj výtvar. Žáci si také propojí své znalosti s novými věcmi, které se učí při manuální činnosti. Při výrobě loutek v cílovém jazyce se žáci učí jazyk přirozeně používat. Také cítí hrdost, že něco dokázali, a vytvářejí si větší jistotu při používání angličtiny (Slattery, 2008).

Zásady pro vyrábění loutek v hodinách anglického jazyka:

- spolu s výrobou loutky vytváříme i charakter loutky,
- loutku pojmenujeme,
- při výrobě využíváme vše, čemu žáci už anglicky rozumí a co umí říct, učitel se může anglicky ptát, jakou bude mít loutka barvu vlasů atd.,
- dovoluujeme dětem projevít své osobní tvoření, jakákoli malá věc, kterou loutce přidají, v dětech vyvolává potřebný pocit vlastnictví loutky,
- nikdy neděláme za žáka to, co dokáže udělat sám,

- usilujeme o to, aby se žáci cítili dobře a měli radost ze svého výtvoru,
- podporujeme žáky, aby se pochlubili rodičům a ukázali jim, jak se o loutku umějí starat (Slattery, 2008).

Při výrobě dbáme na to, aby byla loutka srozumitelná, aby divák poznal, o co se jedná. Loutka musí být tvarově i barevně odlišena od okolí, aby se na scéně neztrácela. Využíváme pravidlo, že cokoliv je menší než loutka se zvětšuje, aby to bylo viditelné, a velké věci se zmenšují (Budínská, 1978).

Loutka má být působivá hlavně na větší vzdálenost, tedy dostatečně velká a výrazná. Výraz v obličeji musí být neurčitý, aby mohla loutka přesvědčivě zahrát pozitivní i negativní emoce. Další zásadou je, že má loutka být zjednodušená tak, aby měla jen to, bez čeho se neobejde. Také proporce loutky jsou jiné než proporce člověka. Má klasicky třeba jen čtyři prsty a hlava mívá jednu třetinu celkové výšky postavy. Pro jednu hru mají mít loutky stejný výtvarný styl a použité materiály (Budínská, 1978).

Ke stejnému stylu všech loutek jednoho představení se přiklání i Pražáková (1974). Ta zdůrazňuje navíc rozdíl mezi obličejem dospělé a dětské loutky. Dětská má oči těsně pod polovinou obličeje daleko od sebe a nos mezi očima, kdežto dospělá má oči na čáře, která je ve třetině hlavy, v druhé třetině je nos a pod ním ústa. Zvířatům musíme zachovat charakteristické prvky pro ono zvíře, ale můžeme změnit třeba jeho barvu.

Slattery (2008) uvádí, že se ve školách dají vyrobit tři typy loutek. Prstová loutka, loutka z ponožky a papírová loutka. Papírová loutka je pro děti snadná na výrobu a užitečná k velkému množství aktivit. Loutka z ponožky má otevírací ústa a proto je vhodná k aktivitám, kde loutky mluví.

Při výrobě plošné pohyblivé loutky musíme dbát na to, aby se pohybovalo jen to, co je pro loutku typické, aby to podpořilo charakteristiku loutky. Nesmíme přetěžovat loutku zbytečnými pohyby. Plošné loutky jsou jednoduché na výrobu, proto se snadno můžeme vyrobit i dvojníky, z nichž každý bude mít pohyblivou jinou část těla (Leština, 1995b).

S dětmi můžeme vyrábět ještě další typy loutek, například vařečkové loutky, rukavicové loutky i marionety.

Vařečkové a plošné loutky se hodí vyrábět se začínajícími školáky pro jejich jednoduchost. Vařečkové loutky se pak hodí využívat k tanečkům a písničkám.

Doporučuje se dokonce i výroba maňásků, které budou mít hlavu z polystyrenové koule (Budínská, 1987).

2.5 Učitel – loutkař

Učitel jako loutkař by měl mít ideálně talentové předpoklady, které Dvořák (1997) popisuje jako předpoklady skvělého loutkaře. Je to umělecké cítění, tedy schopnost vnímat a analyzovat, jak spolu působí umělecké prvky umění, tedy vlastně dovednost přiblížit se ostatním lidským srdcím. Dále je to pozorovací smysl, tedy uvědomování si všeho, co je kolem nás a schopnost si to vybavit, když je potřeba. Důležitá je představivost a fantazie, tedy schopnost vymýšlet si, improvizovat a přicházet s originálními nápady. Svůj význam má i cit pro hmotu, fyzikální zákonitosti a pro materiál, a to nejen při výrobě loutky. Učiteli nesmí chybět cit pro výtvarnou stylizaci, vzhled loutky, kulis a rekvizit. Dále se hodí cit pro rytmus, smysl pro humor a komediální talent.

Někdy se dospělí bojí používat loutku před dětmi, ale děti nejsou kritické, věří v loutku a případné chyby či nesrovnalosti dají za chybu loutce, ne loutkáři (Hunt, Renfro, 1982).

Nároky na učitele by neměly pedagoga od práce s loutkou odradit. I když učitel nebude dokonalý loutkař, žáka a vyučování loutka obohatí.

2.6 Loutka a věk žáka

Pro loutku je místo v každém dětském životě, děti nikdy nepřestane bavit si s loutkami hrát (Hunt, Renfro, 1982).

Vyrábění loutek a loutková představení jsou vhodná i pro mladší i pro starší děti (Korosec, 2013).

Nejbližší jsou loutky dětem od pěti do deseti let (Pražáková, 1974).

Podle Kořátkové (1998) jsou specifickou věkovou skupinou děti od osmi do devíti let. V tomto věku mají děti zájem hlavně o fantaskní a reálné příběhy s dětským hrdinou.

Slattery (2008) uvádí odlišné užívání loutky podle věku žáků. Žáci od šesti do osmi let mají zájem o veškeré učení a prozkoumávají vše nové. Začínají ke světu přistupovat více logicky a s větším smyslem pro humor, což přináší mnoho nových možností

využití loutky, jako je vytváření materiálů pro loutku, např. navrhování nového oblečení. Můžeme využívat loutky k řešení problémů, které se mohly dětem přihodit. Osmiletí jsou obvykle plní nápadů a chtějí je sdílet, můžeme např. plánovat výlet s loutkou, rozhodovat se o nejlepších místech atd.

Žáci od devíti do jedenácti let už vnímají loutku jako pomůcku k učení. Rádi překonávají těžké úkoly a organizují práci hlavně ve skupinách. Mohou používat loutky, které sami vytvořili nebo zažívat nové zkušenosti, jako je třeba zkoumání či vymýšlení života loutky. Loutku lze využít jako symbol pro ekologickou činnost, pro vytváření úkolů nebo pro hraní loutkového divadla pro mladší spolužáky (Slattery, 2008).

2.7 Osobnost loutky a role loutky ve třídě

Základem osobnosti loutky je její jméno. Je to obvykle první věc, na kterou se děti zeptají. I když se s loutkou pracuje v několika třídách, je potřeba používat jedno jméno, jakmile už je vybrané. Osobnost by měla povzbuzovat přirozené reakce dětí, loutka by měla být vnímavá, ochotná a přátelská a podle toho je třeba se k ní chovat, protože z učitelova chování žáci přejímají vlastní chování k loutce (Slattery, 2008).

Je snazší přejmout osobnost existujícího člověka nebo například filmové postavy, než jí vymýšlet úplně nově (Hunt, Renfro, 1982).

Osobnosti, povaze a vzhledu loutky by měl podle Huntové a Renfro (1982) odpovídat i hlas loutky.

Harmer (2001) uvádí, že role učitele se může měnit od aktivity k aktivitě. Tak je to i s rolí loutky. Loutka může zaujímat roli vedoucího, kontrolora, organizátora, hodnotitele, pozorovatele, asistenta, žáka, rádce, zdroje informací a motivátora. Těmto rolím se budu věnovat podrobněji.

Loutka – vedoucí a kontrolor

Podle Harmera (2001) je vedoucím ten, kdo vede aktivitu. Typickým příkladem vedené aktivity jsou drily. Často je v této roli učitel centrem pozornosti ve třídě.

Pokud je loutka vedoucím aktivity, má to výhodu přenesení pozornosti na loutku místo na učitele. Pokud si učitel zvolí anglicky mluvící loutku, nutí to používat jen cílový jazyk a to učitele i žáky.

Loutka – organizátor

Role organizátora je role nezbytná pro fungování třídy. Do této role patří rozdělování žáků do skupin, ukončování aktivit apod (Harmer, 2001).

Loutka stejně jak v roli vedoucího, tak i v roli organizátora mluví cílovým jazykem, což vystaví žáky jazyku daleko více. Loutka vydává pokyny k aktivitám, a když žáci nerozumí, ukáže jim pantomimicky, co mají dělat.

Loutka – hodnotitel

Také role hodnotitele je pro učitele další klíčovou rolí. Žáci očekávají a měli by dostat zpětnou vazbu (Harmer, 2001).

Slattery (2008) uvádí roli loutky, která oceňuje děti, obdivuje jejich snahu a snaží se zvyšovat jejich sebehodnocení.

Loutka může, stejně jako učitel, dávat okamžitou zpětnou vazbu gesty, pokýváním hlavou apod. Vnáší do hodnocení lepší atmosféru. Může třeba připisovat poznámky do pracovního sešitu při opravování a tajně i veřejně radit žákům, na co se zaměřit, aby se zlepšili.

Loutka – pozorovatel

Role pozorovatele je podle Harmera (2001) spojena se zpětnou vazbou. Musíme pozorovat, co žáci dělají a říkají. Pozorujeme to kvůli zpětné vazbě pro sebe i pro žáky. Zaměřujeme se na odhalení, zda aktivita byla úspěšná a jak by se případně dala příště změnit.

Loutka v roli pozorovatele může obcházet skupinky žáků či jednotlivce, sledovat jejich práci a později dávat zpětnou vazbu. Loutka může i celou hodinu pozorovat žáky ze židle a na konci je upozornit na chyby, zrekapitulovat hodinu a zreflektovat práci dětí.

Loutka - asistent učitele cizího jazyka

Loutka v roli asistenta učitele cizího jazyka umožňuje učiteli s ní v tomto jazyce rozmlouvat a to žáky vystaví mluvenému jazyku, podpoří to žáky v pokusech o používání cizího jazyka, ukáže ihned význam řečeného, poskytne možnosti pro užití jazyka v přirozených kontextech, vytvoří celou řadu příležitosti pro nenásilné opakování jazyka a nahrává k zařazování více kulturních informací. Loutka také připomíná učiteli, aby mluvil co nejvíce cizím jazykem (Slattery, 2008).

Loutka – žák a účastník aktivit

Ve vyučovacích hodinách jsou chvíle, kdy učitel chce vstoupit do aktivity jako její účastník. To ale přináší riziko, že příliš aktivitu povede a že ho žáci budou stále vnímat jako učitele a očekávat učitele (Harmer, 2001).

Výhodou využití loutky je, že se může zapojit do aktivit jako partner a kamarád. Zakryje tak přímý vliv učitele na práci dětí.

Slattery (2008) navíc zmiňuje, že loutka může být také spolužákem, který může chybovat a potřebovat pomoc.

Loutka – rádce/pomocník

Roli rádce zahrnuje hlavně dávání rad v okamžicích, kdy se žáci nedokážou vyjádřit, nemohou přijít na vhodné slovo apod. (Harmer, 2001).

Loutka jako pomocník může také radit, když mají děti nějaký problém. A nesmíme zapomenout, že i loutka může udělat chybu (Slattery, 2008).

Loutka může citlivě podpořit žáka a pomoci mu v takovéto situaci. Nepůsobí to stejně jako razení od učitele, může to být i tajně, aby to učitel jakoby neslyšel. Chybovat může loutka i úmyslně.

Loutka – zdroj informací

Podle Harmera (2001) je učitel pro žáky často zdrojem informací.

Pokud tuto roli převeze loutka, mohou se děti kdykoli na cokoli zeptat, mohou se ptát i na informace o loutce samotné.

Loutka – motivátor

Loutka sama o sobě je velmi motivační. Můžeme ji využít v motivační části hodiny.

S loutkou je možné představit téma hodiny. Nejvíce děti zaujme, když hodinu propojíme s jakýmkoli sociálním nebo emociálním problémem, který pomocí loutky můžeme podpořit. Dále je možné probírat aktuální problémy, svátky, slavnosti a souvislosti s životem dětí, např. propojení s hračkami, které jsou u dětí oblíbené, písničkou atd. (Slattery, 2008).

2.8 Metody výuky s možností využití loutky

S využitím loutky můžeme použít metody dramatické výchovy, globální stimulaci, použití fotografií loutek, myšlenkové mapy, metodu TPR a jiné.

2.8.1 Metody a techniky dramatické výchovy s loutkou

„Metodou rozumíme v nejobecnějším slova smyslu způsob, jak dosáhnout určitého teoretického nebo praktického cíle. Prostředkem k tomu je technika, která představuje konkrétní postup.“ (Kořátková, 1998, str. 91).

Při použití loutek můžeme využít dramatické metody a techniky, jako je sólový výstup, ilustrace textu a improvizace. Pro improvizaci doporučuje, aby děti byly z druhé či třetí třídy základní školy, protože je již vyžadována alespoň základní dovednost ovládání loutky (Pražáková, 1974).

Ilustrované vyprávění je vyprávění příběhu či pohádky podtržené loutkou. Ta doplňuje mluvu pohyby. Během vyprávění je třeba zachovávat základní tempo řeči, aby se nenarušila plynulost vyprávění. Také charakteristika postav není tak důležitá, aby se vyprávění nezměnilo v jeviště. Pro ilustrované vyprávění se doporučuje vybírat kratší texty s vtipem a akcí (Leština, 1995a).

Metody a techniky dramatické výchovy mohou být upraveny k výuce anglického jazyka. Krátké fyzické a mluvené aktivity jsou prospěšné k vytvoření správné atmosféry ve třídě, což pomůže oživit jazyk, zvláště když se k řeči připojí pohyby. To pomůže k více spontánnímu projevu (Cunico, 2005).

Kořátková (1998) taktéž uvádí, že dramatická výchova se dá využít jako metoda výuky cizího jazyka. Metody dramatické výchovy totiž rozvíjejí verbální inteligenci,

tedy obhajování a vysvětlování názorů, konfrontace a další slovní projevy. Dále pak i psané projevy.

V anglickém jazyce se dají využít například metody: horká židle a role odborníka (Koťátková, 1998). Metoda horké židle spočívá v tom, že jeden žák odpovídá na otázky ostatních. Role odborníka se využívá tak, že se účastníci vtělí do role specialistů na určitý obor a z této pozice se vyjadřují.

Dále bych doplnila hru v roli, dramatizaci rozhovoru a improvizaci.

Ve výuce anglického jazyka se dají využít i průpravné hry a cvičení. Tak například procvičování rytmu spolu s mluveným slovem, motivovaná chůze, kdy učitel říká, v jakém prostředí se nachází a žáci podle toho provádí typ chůze. Hry na představivost slovesnou, např. asociační kruh, kdy každý postupně řekne jedno slovo a každý další na něj asociuje, dokončování vět, postupné rozvíjení příběhu atd. Tyto metody dramatické výchovy uvádí Koťátková (1998).

Využívání metod dramatické výchovy má i další výhody. Žáci se kromě komunikace učí používat neverbální a paralingvistické aspekty, jako jsou gesta, intonace, výplňková slova, pauzy a tempo řeči, které může být pro určitý jazyk a kulturu typické (Holden, 1981).

Při všech uvedených metodách ve třídě musí vládnout přátelská atmosféra a pocit důvěry a bezpečí, musíme dbát na vhodnou motivaci a úkoly zadávat srozumitelně. Učitel také musí respektovat potřebu pohybu, kterou děti mají a podle toho volit aktivity (Ulrychová, Gregorová, Švejdová, 2000).

2.8.2 Globální stimulace

Metoda globální stimulace spočívá v tom, že se vytvoří dlouhodobé téma (např. cesta cirkusu, vytvoření středověké vesnice atp.) a do toho se zařadí všechny komunikační situace, postavy i třídní události. Každý žák představuje určitou postavu. Všichni musí vyhledávat informace, řešit různé situace atp. (Cunico, 2005).

Ačkoli Cunico nezmiňuje přímo práci s loutkou, nabízí se samo loutku při této metodě použít jako spoluúčastníka, vedoucího skupiny nebo třeba zákazníka. Případně podle volby tématu můžeme zařadit loutkové divadlo hrané dětmi.

2.8.3 Používání fotografií loutky

Fotografie loutky na různých místech města i domu jsou vhodným materiálem k učení poslechu, mluvení a slovní zásoby. Mohou to být fotografie loutky, která vykonává různé aktivity mimo třídu, loutku to oživí, protože děti vidí, že existuje i na jiných místech, nejen ve třídě. Zvětšené fotografie mohou být rozstříhány jako puzzle, nebo můžeme společně vytvořit knihu s textem a s fotografiemi na určité téma, např. návštěva lékaře (Slattery, 2008).

2.8.4 Myšlenkové mapy

Myšlenkové mapy pomáhají dětem nahlédnout na téma uceleně s uvědoměním všech vztahů s využitím toho, co znají a odlišením toho, co je pro ně nové. Žáci používají mnoho myšlenkových operací, jako je například syntéza, porovnávání, předvídání, řazení, třídění atd. Při výrobě map mohou žáci spolupracovat i ve skupinách. Loutka může být tématem myšlenkové mapy (např. loutka a prázdniny) nebo může být posluchačem při prezentaci myšlenkových map (Slattery, 2008).

2.8.5 Total physical response

Total Physical Response (metoda celkové fyzické odpovědi) je metoda výuky jazyků. Je to metoda přirozená, postupuje se stejně jako při učení prvního jazyka. Děti nejdříve jen reagují na pokyny v tomto jazyce a provádí je, potom teprve, když se na to cítí, mohou je sami udávat. V případě, že nerozumí pokynu, učitel ho předvede sám (Richards, Rodgers, 2001).

Loutka může být v této metodě využita buď jako žák nebo jako učitel a vydávat žákům pokyny.

2.9 Loutkové divadlo ve výuce

Loutkové divadlo se hodí do výuky už jen proto, že se jeho pomocí dá procvičit mnoho základních frází tak, aby si to žáci pamatovali. Může se jednat i o krátké scénky hodící se k aktuálnímu probíranému tématu.

Dětské divadlo se ale podle Koťátkové (1998) objevuje spíše v mimoškolních činnostech. To je velká škoda.

Divadelní představení můžeme využít právě při výuce jazyka. Kromě role, kterou žák v divadle zaujme, se také účastní mimorolových aktivit, jako je účast na výběru hry, diskuze atp. Drama může být také založeno na problému, který žáci řeší různými způsoby (Koťátková, 1998).

Pokud se žák zapojuje do vymýšlení loutkového divadla, je velmi motivovaný a zapamatuje si více (Slattery, 2008).

Pokud se rozhodneme vytvořit loutkovou hru, děti by měly nejdříve samy vybrat příběh, který se bude hrát. Vhodné je, když příběh je dětem známý, např. Červená Karkulka. Dále je třeba promyslet, jak bude divadlo vypadat, kolik loutek se zapojí, kolik bude scén, jak dlouhé budou atd. Dalším krokem je převyprávění příběhu, vyrábění divadla, loutek a věcí, které v příběhu figurují. Potom se musí vymyslet, co která loutka bude říkat a jak se bude pohybovat. Měli bychom podporovat děti, aby přidaly osobité prvky, např. další postavy či věty (Slattery, 2008).

Před vystoupením je žádoucí, aby děti procvičovaly věty s různými emocemi, např. vystrašeně atp. a také aby zkusily divadlo zahrát bez mluvení tak, aby bylo poznat, co je to za příběh (Slattery, 2008).

Při tvorbě a nácviku divadla musíme myslet také na to, že do divadla patří i obecenstvo. Při výběru tématu je dobré dbát na návaznost na právě probíranou látku. Samozřejmostí je i nutnost začínat od něčeho jednoduchého a postupně přecházet ke složitějšímu (Holden, 1981).

Dále musíme myslet na to, že pro děti je daleko těžší pracovat s psaným textem, snazší po ně je text slyšet už s přízvukem a správnou intonací. Tím už žáci nemusí pracovat se slovy samotnými, ale rovnou s významem sdělení. Při výuce anglického jazyka vybíráme text krátký, měl by být napsán jazykem, který odpovídá znalosti žáků a měl by být o tématu, které žáky zajímá. Holden také doporučuje využití textů z učebnic anglického jazyka (Holden, 1981).

Pokud vybíráme divadelní předlohu, dáváme především důraz na to, aby téma bylo hodnotné a poukazovalo na správné mravní hodnoty. Hra musí být přiměřená věku dětí. Hra by měla mít přiměřeně silné vyvrcholení a uspokojujivé ukončení (Koťátková, 1998).

Především je důležité diskutovat o výběru hry s dětmi. Učitel nesmí zapomenout, že hra je nejen pro zábavu, ale i pro poučení nebo musí mít vzdělávací prvek (Cílková, Hříbková, 2005).

Když máme vybraný příběh, budeme ještě potřebovat prostor, kde loutkové divadlo hrát. Leština (1995b) uvádí snadné způsoby, jak si ve škole můžeme vytvořit zástěny na loutkovou scénu. Například je možné přehodit závěs přes laťku, která se dá například vložit do štaflí. Je ale nutné závěs volit vkusně. Dá se použít paraván či velké rozložené krabice. Nesmíme zapomenout na to, aby v prostoru byla i vhodná akustika.

K dalším způsobům, jak snadno vyrobit loutkovou scénu, patří například využití krabice s odstřižnutou zadní částí, vystřižnutým okénkem a vybarvenou přední částí. Další možnosti jsou zástěrové scény, kdy se obléknutím zástěry s nějakým motivem přeneseme na jiné místo a ovládnutím loutek před tělem se v tom místě odehrává příběh. Na zástěře může být pouze pozadí, například noc, zima, nebo speciální místa, například pláž. Zástěra může mít i kapsy, kam se potom loutky mohou schovat (Hunt, Renfro, 1982).

2.9.1 Význam hraní loutkového divadla s dětmi

Hraní divadla dětmi je rozhodně vhodné a důležité.

Divadlo má nezměřitelnou hodnotu. Je to nejen umění a prostředek k učení, ale zároveň formuje žáky (Falconi, 2015).

Kromě zábavného učení pomáhá dětem uvědomit si své tělo, vcítit se do lidských vlastností a zlepšovat mluvený projev a motoriku (Cílková, Hříbková, 2005).

V dramatické výchově nalézáme také potenciál v rozvoji hodnocení a sebehodnocení žáků a skupin (Koťátková, 1998).

Divadlo ve výuce může být koncipováno jako projekt třídy a může být v jazyce, který chceme žáky naučit (Cunico, 2005).

Hraní divadla v anglickém jazyce podporuje myšlení v tomto jazyce a odbourává strach z chyb a z mluvení, jelikož gramatika je omezena na minimum. Na našich školách se v hodinách málo mluví anglicky a divadlo je skvělým prostředkem k tomu, aby se tato situace zlepšila (Hanšpachová, Řandová, 2007).

Věty jsou daleko snadněji zapamatovatelné, pokud jsou součástí divadla. Je ale jednoznačné, že divadlo nemůže zcela nahradit běžnou výuku (Hanšpachová, Řandová, 2007).

2.9.2 Zásady tvorby divadelního představení s loutkami

K ucelené hře jsou třeba všechny složky loutkového vystoupení, tedy dramaturgie, výtvarně-technická, herecká i hudební složka (Leština, 1995a).

Žáci musí chápat pojmy v cílovém jazyce, jako je herec, role, postava atp. Není třeba ihned obsazovat role, ale je důležité, aby se každý cítil potřebný, žáci mohou být maskéry, kostyméry, osvětlovači či nápovědou (Maley, Duff, 2005).

Může se stát, že děti nechtějí účinkovat ani v malých rolích. O to více se ale mohou podílet na ostatních činnostech, třeba na výrobě kulis (Hanšpachová, Řandová, 2007).

Při obsazování her není vhodné vybírat děti podle hereckých předpokladů, nedělá se ani konkurz na roli. Každý má možnost se projevit a vybrat si roli, která se mu líbí. Není nutné se bát upravování textu v průběhu her ani improvizace, rozvíjí to dětskou představivost a spontánnost (Cílková, Hříbková, 2005).

Pokud učitel chce mít hru pro diváky zajímavou, je správné dávat divákům během hry otázky, divák se tak aktivně zapojí do děje. Jen je třeba dát pozor na to, aby příliš časté otázky nepokazily spád hry (Sokol, 1987).

3 Výuka anglického jazyka a loutka

3.1 Využívání anglického jazyka při výuce

Díky práci s loutkou se dá v hodinách použít mnohem více anglického jazyka (Slattery, 2008).

Při výuce anglického jazyka se doporučuje najít rovnováhu mezi používáním angličtiny a mateřského jazyka. Občas je nezbytné a užitečné použít mateřský jazyk. Například malé děti mají tendenci se ujišťovat, jestli správně rozumí. Používání anglického jazyka je ale důležité, proto vystavujeme děti angličtině tak, jak je to jen možné. Děti se mohou naučit jazyk jen tehdy, když jsou mu dostatečně vystaveny (Slattery, 2008).

Maley a Duff (2005) doporučují využívat mateřský jazyk v technikách dramatické výchovy jen u začátečníků a pouze při vysvětlování aktivity a při následné diskuzi, ne během aktivity, tam patří jazyk anglický.

Holden (1981) souhlasí s užitím mateřského jazyka při vysvětlování aktivity, pokud to tak bude efektivnější. Dále také nezakazuje použití mateřského jazyka, pokud to souhlasí s celkovým postojem učitele k výuce.

Názory na využívání mateřského jazyka při výuce cizího jazyka tedy mají mírné odlišnosti, autoři se ale shodují v tom, že je třeba děti cílovému jazyku co nejvíce vystavovat.

3.2 Jazykové prostředky a loutky (Subskills)

3.2.1 Slovní zásoba

Pokud se učí žák slovní zásobu, dbáme na to, abychom učili všechny její aspekty. Chceme, aby žák chápal nejen význam slova, jeho výslovnost, psanou formu slova, ale aby také věděl, jak se slovo dělí, jak se chová slovo ve větě, jaké gramatické kategorie má, s čím se slovo pojí, jak je časté, jaké jsou jeho konotace, synonyma, antonyma, citový příznak atd. Samozřejmě není možné naučit všechny tyto vlastnosti jednoho slova najednou. Měli bychom žáky podporovat v používání slovníků, kde si vše mohou vyhledat (McCarten, 2007).

Často se, hlavně v začátcích, zaměřujeme na význam slov a jejich výslovnost. Děti nejvíce zaujme procvičování v cizím jazyce zaměřené na význam slov či vět (Slattery, 2008). Později přidáváme i psanou formu slova a gramatické kategorie.

Loutka je efektivním nástrojem pro usnadnění pochopení významu slov a simulaci slovní komunikace (Slattery, 2008).

Rozlišujeme slovní zásobu aktivní a pasivní, na to pochopitelně učitel musí brát při přípravě hodin zřetel (McCarten, 2007).

McCarten (2007) doporučuje používat i corpus slovní zásoby, kde můžeme najít i četnost slov a díky tomu učit ta, která jsou v klíčové oblasti častá, ale zároveň upozorňuje na to, že nejčastější slova pro dospělé nejsou stejná, jako nejčastější slova ve školní třídě.

Další výhodou má corpus v tom, že vidíme, s čím se slova nejčastěji pojí.

Podle McCarten (2007) je také dále důležité postupně zahrnout do vyučování víceslovná spojení, výrazy a fráze, což vede k větší plynulosti.

Uvádí se mnoho strategií, jak naučit slovní zásobu. První strategie spočívá v tom, naučit žáky, aby se anglicky dokázali zeptat, jak se slovo řekne v angličtině. Další strategií je všimání si slovíček jako něčeho, co se má žák naučit. Všimnutí je tak prvním krokem k učení (McCarten, 2007).

Učení slovní zásoby je často o opakování nových slov stále dokola. Lepší je ale, pokud si žáci musí vybavit potřebnou slovní zásobu ze své paměti. Další pomůckou může být nějakým způsobem si slovní zásobu seřadit. Může to být buď podle toho, kde se na světě vyskytují, nebo třeba i podle toho, jak se žákovi líbí či nelíbí (McCarthen, 2007). Proto učíme slovní zásobu často v tematických okruzích.

McCarthen (2007) navrhuje učitelům podporovat žáky k učení slovní zásoby i mimo třídu. Například tím, že si budou vést sešit, ve kterém si budou zaznamenávat slova, která se naučili, nebo si jich alespoň všimli mimo školní třídu. Dále doporučuje, aby učitel žákům ukázal a vysvětlil možnosti internetových slovníků. Posledním zmíněným tipem je podpora žáků v každodenním používání jazyka, např. pokusit se vyjmenovat všechno oblečení, které vidí v obchodě apod.

Uplatnění loutky při výuce slovní zásoby a mluveného projevu je v mladším školním věku podle Leštiny (1995a) velké. Zmiňuje improvizaci a dramatizování pohádek jako zdroj výuky slovní zásoby.

Loutka při výuce slovní zásoby může také pomáhat ve všech již dříve popsaných rolích. Nejčastěji bude ve třetí třídě dětem představovat slovní zásobu spolu s předměty, tedy rekvizitami. V roli organizátora může vysvětlovat aktivity a soutěže. Při loutkovém divadle mohou loutky upevňovat slovní zásobu.

3.2.2 Gramatika

Při učení se cizímu jazyku vybíráme jako učitelé gramatiku podle Thornburyho (2002) tak, aby odpovídala přirozenému pořádku osvojování jazyka, aby nebyla příliš těžká na naučení se žáky, ale i pro výuku učitelem.

Při prezentování gramatiky musíme podle Thornburyho (2002) myslet na to, aby gramatika odpovídala věku žáků a jejich znalosti jazyka. Musíme také vzít v úvahu velikost, zkušenosti a zájmy skupiny, proč se vlastně skupina učí daný jazyk, jaké máme k dispozici materiály apod.

Také je třeba brát ohled na to, aby gramatické pravidlo bylo pochopitelné a nekomplikované, aby učitel nestrávil příliš mnoho času přípravou cvičení a jestli ten způsob hodiny bude pro děti účelný, jestli se opravdu naučí, co mají (Thornbury, 2002).

Existují dva přístupy k předávání gramatiky žákům. Deduktivní a induktivní. Deduktivní začíná prezentací pravidla, které se následně aplikuje na cvičeních. Induktivní začíná příklady a z nich je pravidlo dětmi odvozeno (Thornbury, 2002).

Při výuce gramatiky se podle Thornburyho (2002) zaměřujeme buď na přesnost (accuracy), nebo na plynulost (fluency). Při výuce plynulosti učitel opravuje chyby jen velice citlivě tak, aby nepřerušil myšlenku žáka. Záleží hlavně na významu a komunikaci samotné.

Loutka se hodí pro oba způsoby. Při zaměření na přesnost může například žákům zakroucením hlavy poradit, že to nebylo správně. Může to dělat i jakoby za zády učitele a spojit se tím s žáky. Loutka může dávat i další zpětnou vazbu.

Loutky pomáhají gramatiku s dětmi procvičovat zábavnou formou. Také mohou při deduktivním učení gramatiku vysvětlovat, při induktivním učení gramatiky navádět nenápadně žáky na správnou cestu.

3.2.3 Výslovnost

Výslovnost má mnoho aspektů, se kterými musíme žáky seznámit, chceme-li, aby vyslovovali dobře. Jsou to jednotlivé zvuky a jejich kombinace, spojování zvuků, slovní přízvuk, rytmus. Dále jsou to nepřízvučné, tzv. slabé formy. Také je vhodné se věnovat větnému přízvuku a intonaci (Kenworthy, 1987).

Při výuce výslovnosti se Harmer (2001) zabývá otázkou, jak moc chceme, aby žák dobře vyslovoval. Udává, že není důležité, aby žáci a žákyně zněli jako rodilí mluvčí, někteří studenti si dokonce přejí zachovat svůj přízvuk jako znak jejich kulturní identity. Důležitá je srozumitelnost řeči, tedy některé oblasti výslovnosti nás budou zajímat více, než jiné. Hlavní soustředění bychom měli věnovat zvukům, které rozlišují od sebe jednotlivá slova, a jejich záměna by znamenala změnu významu. Uvádí na příklad fonémy /ŋ/ a /n/ se slovy sinning /sɪnɪŋ/ a singing /sɪŋɪŋ/.

Důraz má být dán na správnou část věty tak, aby bylo pochopitelné, která část věty je důležitá (Harmer, 2001).

Při výuce výslovnosti, hlavně samohlásek, můžeme loutkou s otevíracími ústy zvýraznit otevírání a zavírání úst při vyslovování. Loutka, kterou používám nejčastěji, má i ovladatelný jazyk, což má tu výhodu, že mohu dětem ukázat, v jaké poloze při výslovnosti má jazyk být.

Loutka může být zástupcem rodilého mluvčího a tím udávat jazykový vzor.

3.3 Řečové dovednosti a loutky (skills)

3.3.1 Poslech

Poslech je spolu s mluvením první dovednost, kterou dítě získává. Při angličtině mohou vstřebávat jazyk ze všeho, co v tomto jazyce uslyší, tedy instrukce, vysvětlování, popisování, hry, písničky, básničky atd. Děti potřebují rozumět významu řečeného, ne každého slova, k tomu může pomoci neverbální komunikace a ilustrování významu. Děti se obvykle aktivně zapojují při získávání významu. Čím více

poslouchají, tím více by se měly snažit i jazyk produkovat, ale poslech je základní dovednost nutná k naučení každého jazyka (Slattery, 2008).

Loutka sama o sobě je zdrojem jazyka, může ale i organizovat poslechové aktivity z učebnice, případně z jiných zdrojů.

3.3.2 Mluvení

Žáci na začátku učení cizího jazyka mají problém se dokázat vyjádřit a potřebují mnoho trpělivosti a podpory. Toto může zařídít loutka, která neopravuje chyby, pečlivě naslouchá a na jakýkoliv pokus reaguje pozitivně (Slattery, 2008).

Protože loutka nerozumí česky, nutí žáky komunikovat v cílovém jazyce. Je snadné, aby loutka hovořila s dětmi, odpovídala jim na otázky a ptala se. Může i hodnotit mluvení a dávat zpětnou vazbu.

Přehrávání loutkových divadel pomáhá žákům v mluvení. Mohou s loutkami i improvizovat.

3.3.3 Čtení

Velkou částí učení čtení v cizím jazyce je dekodování znaků do zvuků (Slattery, 2008).

Loutka může mít přichystaný dopis, který žáci budou číst. U ostatních aktivit na čtení může dávat zpětnou vazbu, pomáhat a organizovat aktivity.

Sama se nabízí aktivita po čtení, kdy žáci budou dokazovat porozumění příběhu tím, že ho pomocí loutek přehrají v loutkovém divadle ve třídě.

3.3.4 Psaní

Slattery (2008) doporučuje využívat loutku i v učení psaní v anglickém jazyce. Děti mohou psát knihu o loutce a doplňovat ji o fotky a ilustrace. Doporučuje u začátečníků využít začátky vět, které děti jen přepíšou a doplní o vlastní nápady. Další technikou rozvíjející psaní jsou dopisy loutce.

Loutka může na dětské výtvary připisovat svá hodnocení, zadávat práce a pomáhat žákům při psaní.

3.4 Jazykové hry a loutky

Lewis a Bedson (2014) uvádí několik důvodů, proč používat hry ve výuce. Prvním a nejdůležitějším důvodem je, že je to zábava. Samozřejmě je to přirozená aktivita ve vývoji dítěte, prostřednictvím které poznávají svět. Hry zvýší motivaci. Děti, obzvláště ty menší, nejsou motivovány nikdy tím, že budou umět mluvit cizím jazykem. Hry také pomáhají, aby byly hodiny různé, tím pádem zajímavé. A dalším důležitým důvodem je, že ve hře děti okamžitě aplikují jazyk, který se naučily. Hry jsou také jakousi zálohou pro učitele, když ještě zbývá nějaký čas do konce hodiny.

V jazykových hrách je jazyk jen prostředkem, jak dosáhnout cíle. Zároveň jsou jazykové hry především orientované na plnění úkolů, což odpovídá metodě Task Based Learning, což je metoda výuky angličtiny orientovaná na plnění úkolů. Jazykovou hru poznáme tak, že kromě zmíněných znaků má předem daná jasná pravidla, také se při ní používají různé strategie. Cíl hry musí být přesně daný (Lewis, Bedson, 2014).

Jazykové hry jsou podle Holden (1981) příležitostí pro interakci žáků. Nevýhodou je, že využívají jen určité struktury jazyka.

Je třeba dodat, že do všech her je možné zapojit loutku. Nejsnadnější je, když je loutka rozhodčím. Dále se může zúčastnit jako žák, organizátor nebo hodnotitel.

4 Zařazení v kurikulu

4.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Kurikulum v České republice je Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Za první období, tedy po třetí třídě, jsou očekávané výstupy následující (MŠMT, 2013).

„žák:

- *CJ-3-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně*
- *CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal*
- *CJ-3-1-03 rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu*
- *CJ-3-1-04 rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu*
- *CJ-3-1-05 přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení*
- *CJ-3-1-06 píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy“* (MŠMT, 2013, 22-23).

Při naplňování všech těchto očekávaných výstupů může být loutka velmi užitečným pomocníkem, obzvláště při poskytování vizuální opory při mluveném projevu.

4.2 Způsoby práce na ZŠ

4.2.1 ŠVP

Výuka na Základní škole Na Výsluní v Brandýse nad Labem, kde jsem prováděla výzkum, je realizována Školním vzdělávacím programem pro základní vzdělávání s názvem Nová škola. Jeho druhá, aktualizovaná verze je platná od 1. ledna 2010.

ŠVP klade důraz na mezipředmětové vztahy, organizaci učebního procesu žáky samotnými a hodnocení výsledků vlastní činnosti. ŠVP navazuje na osvědčenou tradici rozšířené výuky cizích jazyků, hudební a tělesné výchovy. V oblasti anglického jazyka škola podporuje komunikaci žáků a dorozumívání mezi národy. Zajišťuje účast na olympiádách a soutěžích, organizaci zájezdů do zahraničí a snaží se získávat zahraniční lektory pro výuku angličtiny, ale i němčiny. Výuku cizích jazyků pozitivně ovlivňuje i rozšířená hudební výchova.

Hodinová dotace pro anglický jazyk je větší než v běžné škole. Výuka začíná od třetí třídy, kdy je dotace tři hodiny týdně. Ve čtvrté a páté třídě je hodinová dotace ještě větší, a to 4 hodiny anglického jazyka týdně. Třídy jsou rozděleny na skupiny tak, aby byl počet žáků při hodinách anglického jazyka co nejmenší dle možností školy.

Škola klade důraz na rozvíjení klíčových kompetencí i v rámci výuky anglického jazyka (ŠVP, 2010).

„Kompetence k řešení problémů

- *žák vnímá problémové situace související s učivem*
- *učitel zadává zajímavé domácí úkoly*
- *učitel umožňuje zažít úspěch každému žákovi*

Kompetence sociální a personální

- *učitel zadává úkoly, při kterých mohou žáci pracovat společně*
- *žák pracuje ve skupině a akceptuje svoji roli ve skupině*

Kompetence pracovní

- *učitel umožní žákům vzájemně si radit a pomáhat při skupinové práci*

Kompetence komunikativní

- *učitel zadává žákům různé druhy textů, obrazových materiálů, map apod.*
- *žák je veden k formulování svých myšlenek v písemné i mluvené formě*
- *žák rozvíjí cizojazyčné komunikační dovednosti prostřednictvím poslechu, čtení s porozuměním, mluvení i psaní*
- *učitel vede žáky k používání různých prostředků z oblasti informací a komunikace*
- *žák se učí tolerovat názor druhých*
- *učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání a oceňování snahy ostatních, vytváří příležitost ke komunikaci*

Kompetence občanské

- *učitel vede žáky k toleranci jiných názorů*
- *žák dodržuje pravidla slušného chování“* (ŠVP ZV Nová škola, 2010, str. 125 – 126).

Očekávané výstupy anglického jazyka pro třetí ročník se týkají slovní zásoby: zdravení, představování se, otázek na oblíbené věci, předmětů ve třídě, členů rodiny, zvířat, barev, hraček, číslovek, hodin a svátků. Gramatické struktury pokrývají základní prvky komunikace, hláskování, otázky na oblíbené věci a na jméno, dále otázky jak se máš, jakou barvu to má, kdo je to a co je to.

Průřezovými tématy v rámci anglického jazyka jsou multikulturní výchova, osobnostní a sociální výchova a výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Mezipředmětové vztahy zasahují ve třetím ročníku do matematiky, hudební výchovy a výtvarné výchovy (ŠVP, 2010).

4.2.2 Učebnice

Ve třetí třídě, kde jsem realizovala praktickou část mé diplomové práce, používají učebnici Chit Chat 1 (Shipton, Strange, 2002).

Učebnice je strukturovaná do 12 lekcí. Je zamýšlená pro úplné začátečníky. Na začátku jsou dvě startovací lekce, po každé třetí lekci je navíc jedna opakovací a na konci jsou zvláštní témata, která se zařadí podle ročního období, témata jsou: Dny a měsíce, Halloween, Vánoce a Velikonoce. Celou učebnici provází komiks s názvem: Můj kamarád je příšera.

Pro práci s touto učebnicí v hodinách by se hodila loutka podobná příšeře, kterou děti znají z učebnice. Loutka by mohla, stejně jako komiks, provázet třídu po celý školní rok.

V každé lekci se probírá jiná slovní zásoba. Všechna témata jsou: pozdravy, barvy, čísla do 20, školní pomůcky, pokyny, nábytek, zvířata, základní přídavná jména, části obličeje a těla, členové rodiny, oblečení, jídlo a oblíbené věci. Veškerá slovní zásoba učebnice vybízí k použití loutky. Děti se mohou učit části těla na loutce, ptát se na oblíbenou barvu, zvíře, jídlo atd.

Z gramatiky žáci probírají základní fráze rozhovoru a představování se, otázky, popis osoby, otázky na počet, věty na procvičování: tam je a to je. Gramatika může být pojatá učitelem jak deduktivně tak induktivně, nejsou tam gramatické přehledy.

Do výuky gramatiky se také snadno loutka zapojí, zvláště do popisu osoby a představování se.

Výslovnost sama o sobě v učebnici chybí. Procvičování vyslovování probíhá prostřednictvím poslechových cvičení, kdy žáci poslouchají a opakuji podle nahrávky. Proto by loutka byla výhodným doplněním učebnice, protože může sloužit jako vzor výslovnosti a může děti učit vyslovovat jednotlivé hlásky.

Poslechů je v každé lekci několik, orientované jsou hlavně na aktuální slovní zásobu a gramatiku. Příležitostí pro učení mluvení je ze začátku málo, později přibývají.

Příležitostí na čtení je dost v každé lekci, ale většinou ve formě slovního doprovodu k poslechu. Učitel by ho ale mohl dokázat využít k nácviku čtení. Příležitosti k psaní nejsou v učebnici vůbec, protože děti se ještě neučí psát anglicky. Jediné, co by se dalo využít k učení psaní, je výroba vánočního přání.

Přítomnost loutky ve výuce by mohla s nácvikem psaní pomoci. Může např. psát žákům dopisy a očekávat na ně odpověď. Tak by byli žáci pro psaní motivováni.

V učebnici je i několik her a hodně písniček.

4.2.3 Pracovní sešit

Pracovní sešit Chit Chat 1 (Shipton, 2002) je úzce svázaný s učebnicí, obsahuje zajímavé aktivity ke každému tématu, například křížovky, dokreslování obrázků, dopisování slov k obrázkům, vybírání správných možností atp.

Loutka je při vyplňování cvičení v pracovním sešitě ideálním rádčem. Můžeme ji využít i tak, že žáci budou opravovat chyby, které loutka udělala.

Na konci učebnice je certifikát pro žáka za úspěšné dokončení roku s učebnicí, obrázkový slovník ke každé lekci, který si každý dotvoří a vybarví, když se lekce probírá. Na závěr jsou v pracovním sešitě anglická slova k vystřihnutí a podložka, na které se ze slov dají tvořit věty.

II Praktická část

Praktickou část mé diplomové práce jsem realizovala akčním výzkumem ve třetí třídě základní školy. V hodinách anglického jazyka jsou třídy dělené, ve třetí třídě, kde jsem výzkum prováděla, bylo na jazyk šestnáct žáků, z toho osm chlapců a osm děvčat. Žáci třetí třídou s angličtinou začínají. Výzkum jsem prováděla v průběhu května a na začátku června ve školním roce 2015/2016.

Třída byla podle mého názoru dobře vedená, žáci byli disciplinovaní, spolupracovali společně a měli mezi sebou hezké vztahy. Všechna děvčata byla aktivní, pracovitá a poslušná. S loutkami děvčata pracovala s nadšením, kontakt s nimi hodně vyhledávala.

U chlapců to bylo rozmanitější. Jeden chlapec, Adam, vybočoval ze třídy už na první pohled, nosil si s sebou plyšovou kočku, nebyl úplně začleněn do kolektivu třídy, ačkoliv žáci byli zvyklí mu pomáhat a spolupracovat s ním. Paní učitelka mě upozornila, že má speciální vzdělávací program a hůře si zvyká na změny. Aktivit mimo lavice se Adam někdy účastnit vůbec nechtěl, jindy ale pracoval bez problémů. Podle paní učitelky jeho nálada také závisela na tom, o jakou vyučovací hodinu z hlediska pořadí se jednalo a také na jeho aktuální medikaci.

Z ostatních chlapců bych dva označila za trochu pasivnější a přemýšlivější, na všech aktivitách spolupracovali a svědomitě je plnili, ale kontakt s loutkou o přestávkách ani v hodinách nevyhledávali. Zbylých pět chlapců aktivně spolupracovalo s nadšením a loutku vyhledávalo i o přestávce.

Pro zachování anonymity používám fiktivní jména žáků.

Před zahájením výzkumu jsem si stanovila výzkumné otázky, které vždy v rámci reflexe zhodnotím.

Výzkumné otázky:

- Jakými způsoby lze využívat loutky ve třídě při vyučování anglického jazyka?
- Lze ve třetí třídě u žáků, kteří nikdy nepracovali s loutkami, loutky využít?
- Budou všichni žáci třetí třídy spolupracovat při aktivitách s loutkami?

1 Odučené hodiny

1.1 První hodina

1.1.1 Plán hodiny

Cíle:

- žáci se dokážou pozdravit, představit a říct o sobě, co mají rádi
- žáci dokážou přečíst a porozumět krátkému dopisu, všimnou si náležitostí, které patří do dopisu a prokážou to při hromadném tvoření dopisu loutkám
- žáci se budou těšit na loutky na další hodiny a vyrobí si plošnou loutku

Typ aktivity	Popis aktivity + pokyn	Aktivita žáků	Pomůcky	Čas
Úvod a představení se	Učitel se představí žákům, posadí se k žákům do kruhu. (Kruh ze židlí připravili žáci na pokyn učitele před hodinou). Rychle žáky obeznámí s tím, kdo je a proč je bude deset hodin vyučovat.	Žáci sedí v kruhu ze židlí, poslouchají učitele.		2‘
Seznamovací aktivita v kruhu ze židlí	Žáci se střídají pomocí nafukovacího balónku. Každý, kdo má v ruce balónek, se představí a řekne něco o sobě, pak pošle balónek někomu dalšímu. Učitel začne ukázkou: “My name is Elena, I want to be a teacher and I like ice-cream.” učitel po ukázce pinkne míček někomu z žáků.	Žáci se postupně představují a pinkají si balónek, než se všichni nevystřídají.	Nafukovací balónek	5 - 10‘
Představení loutek stále v kruhu	Učitel začne žáky napínat a motivovat na další hodinu. „Příští hodinu se na vás přijdou podívat moji přátelé, kteří přijeli z Velké Británie. Přinesla jsem Vám ukázat fotku.“ Učitel promítne na projektoru fotografii loutek. „Zatím se na Vás velmi těší a poslali vám dopis, který si teď společně přečteme.“	Žáci jsou napnutí a zvědaví, než jim ukáží fotografii. Žáci čtou dopis. Žáci se hlásí a odpovídají na otázky.	Foto loutek (obrázek 1), dopis od loutek	7‘

	Učitel nechá dva nebo tři různé žáky, aby zkusili po kratších částech přečíst dopis. Každý čte kousek. V případě nepřesností při čtení, zopakuje učitel větu správně. Učitel se zeptá a upozorní na některé náležitosti dopisu a fakta z textu, např. "What does 6th May mean?" "Where do they live?" "What do they like?"			
Odepisování loutkám	Na tabuli se napíší nápady dětí, které loutkám po hodině učitel přepíše do dopisu a předá ho loutkám. Učitel se pokusí odhadnout, co dokážou napsat žáci sami a co ne, to jim poradí.	Žáci navrhnou, co dopisu napsat. Říkají to a zkouší to i psát.	Tabule, křídly	5'
Otázky pro děti stále v kruhu	Učitel se ptá na otázky ohledně loutek. A názory dětí. „Jak je můžeme přivítat? Na co se jich zeptáme? Co myslíte, že je tu překvapí?“ apod.	Žáci se hlásí a odpovídají.		2' - 5'
Tvoření loutky	Každý si vyrobí svoji loutku, kterou může příště ukázat loutkám. "Take your scissors. Cut the paper. Colour your puppet." „Víte všichni, co máte dělat?“ Učitel chodí po třídě, opakuje pokyny v angličtině, rozdává špejle, případně přidává nové pokyny už k jednotlivým žákům, když to vypadá, že neví, co dělat. (Učitel pokyny doplňuje o neverbální projevy, pokud žák nerozumí.) Případně se učitel ptá na další otázky. "What is his name? Does he like ice-cream?" atd.	Žáci si vyberou z obrázků ten, který chtějí mít jako svou loutku. Vybarví ho, vystříhnou a nalepí na špejli.	Omalovánky figurek (obrázek 2 a 3- zmenšený), špejle	10 - 20'

Představení loutky ostatním	Kdo je hotový, sedne si do kruhu a představuje svoji loutku ostatním. Postupně se přidávají i pečlivé děti. Učitel se obrací k loutkám – doplňuje jejich promluvy dalšími otázkami přímo k loutce. (“Do you like red colour? I think you like to smile.”)	Žáci se navzájem poslouchají a představují si své loutky.		5 - 10‘
Závěr hodiny	Rozloučení, zhodnocení hodiny a poděkování za hodinu. „Těšíte se na příště?“	Žáci poslouchají a odpovídají učiteli.		2- 5‘

1.1.2 Použité materiály

6th May 2016
Oxford
UK

Hello children!

I am Peter and my friend is Lily. We live in England. I am 8 years old and Lily is 7 years old.
We like ice-cream and chocolate. We want to see you very much.

Bye-bye!

Peter and Lily

Obrázek 1

Character Puppets

wommy-scene.com

Obrázek 2

Character Puppets

mommy-scene.com

Obrázek 3

1.1.3 Reflexe

První hodina byla úvodní, zaměřená hlavně na seznámení a motivaci. Hodina měla vést k tomu, aby si žáci vyrobili své plošné loutky a aby se žáci těšili na velké loutky na další hodinu.

Při plánování jsem volila jazyk tak, aby co nejvíce hodiny probíhalo v angličtině, jen některé instrukce jsem kvůli úspoře času a nejistotě, zda budou žáci rozumět, dávala v češtině. V hodině jsem potom bohužel v některých částech trochu sklouzla do češtiny, ale snažila jsem se toho vyvarovat.

Seznamování žáků proběhlo úspěšně a podle plánu, zvolila jsem to jako jedinou aktivitu úplně bez loutek, ani nebyla o loutkách, protože jsem chtěla vytvořit napětí a očekávání tím, že představím velké loutky osobně až příští hodinu.

V hodině jsem předložila žákům fotografii loutek se slovy, že jim ukážu kamarády, kteří příští hodinu přijdou. V reakci na fotografii se někteří žáci zasmáli či usmáli, jiní se tvářili překvapeně. Adam řekl: „Vždyť jsou plyšová.“

Čtení dopisu, který nám loutky napsaly, probíhalo pomaleji, než jsem očekávala, ale žáci všemu porozuměli. Všichni dávali pozor, nikdo nerušil, i když nebyl zadán žádný úkol na udržení jejich pozornosti.

Tvorby dopisu se žáci také účastnili aktivně. Pokud nevěděli, přemýšleli, nebo se pokusili něco říct česky. Snažila jsem se je navádět pomocí dopisu od loutek, aby si žáci uvědomili, co bylo v dopise od nich, a mohli bychom to použít i my v dopise loutkám. Aktivita se psaním dopisu byla pro některé děti těžká, nedokázala jsem tak dobře odhadnout jejich úroveň jazyka. Vycházela jsem z informací od paní učitelky, že se žáci zatím neučí psát, ale někteří to dokážou, protože by měli umět slova, která znají přečíst.

Na otázky ohledně uvítání loutek děti vymýšlely pro mě překvapivé odpovědi, kromě: dobré ráno, vítejte a ahoj v angličtině, se ještě pokusili říct i co je tu překvapí, tedy že je tu hodně dětí.

Tvorby vlastní loutky se žáci zhostili velmi aktivně a s radostí. Ihned prostřednictvím loutky mluvili na své kamarády, ale nejdříve česky, dokud jsem je na to neupozornila.

Během poslední aktivity se žáci představovali jako plošné loutky, šlo jim to dobře, ale příště bych zvolila jiné plošné loutky, aby nebyli podle opravdových postav z filmu V hlavě, protože to svádělo žáky k odpovídání podle skutečnosti, ne podle jejich fantazie.

Celkově byli žáci první hodinu hodně tiší, dávali pozor a vůbec nerušili, možná se i někteří trochu styděli, protože jsem byla pro ně nová.

Výzkumné otázky:

- Jakými způsoby lze využívat loutky ve třídě při vyučování anglického jazyka?

V této hodině jsem loutku představovala a tak děti připravovala na další hodinu, využívala jsem ji k učení čtení prostřednictvím dopisu. Dále jsem nechala žáky, aby si vyrobili vlastní loutku, kterou mohou využít v dalších hodinách. Nakonec žáci představovali své loutky ostatním v cílovém jazyce.

- Lze ve třetí třídě u žáků, kteří nikdy nepracovali s loutkami, loutky využít?

Při této hodině nevznikla žádná situace, která by naznačila, že by ve třídě nešlo pracovat s loutkami. Bála jsem se, aby se žáci necítili moc velcí na práci s loutkami, ale kromě Adama se mi zdálo, že se všichni těšili na další hodinu. Bylo málo aktivit, při kterých by se pracovalo s loutkou přímo, ale během aktivity s plošnými loutkami žáci pracovali a mluvili za loutky.

- Budou všichni žáci třetí třídy spolupracovat při aktivitách s loutkami?

Všichni žáci spolupracovali při všech aktivitách, Adam se tvářil trochu zaskočeně, když zjistil, že moji přátelé jsou vlastně loutky. V aktivitě s plošnými loutkami spolupracovali všichni na výrobě i na představování. Zdálo se mi, že pracují s nadšením, i když většina hodiny byla o loutkách, ne s loutkami.

1.2 Druhá hodina

1.2.1 Plán hodiny

Cíle:

- žáci dokážou pojmenovat předměty z nové slovní zásoby (teddy bear, ball, airplane, doll, poster, umbrella, radio, piano, guitar)

Typ aktivity	Popis aktivity	Aktivita žáků	Pomůcky	Čas
Úvodní aktivita – kruh ze židlí	Pozdravení se a vysvětlení, co se bude dnes dít. Žáci mají už od přestávky vytvořený kruh ze židlí. “Today, we wil say hello to Peter, learn new words and play a game.”	Žáci poslouchají.		2’
Představení Petera v kruhu	„Přišel se dnes podívat Peter, Lily se ještě velmi styděla, takže jsem ji nedokázala přemluvit. Ale i Peter se stydí.“ Loutka je schovaná v papírové tašce. Učitel začne Petera přemlouvat. “Peter, come out! Come out, please! Don’t be shy!” Peter postupně vylézá z tašky a stydí se, zakrývá	Žáci sledují, jak loutka vylézá, a pozdraví ji, potom se každý zvlášť s Peterem přivítá.	Loutka Peter, papírová taška	6’

	si oči. Nakonec vyleze a pozdraví všechny děti. Postupně půjde a seznámí se s každým zvlášť. S chlapci si ťukne, podá jim ruku, dívky buď obejmě, nebo jim políbí ruku.			
Loutka prezentuje nová slovíčka	Loutka vytahuje z tašky předměty/ obrázky předmětů, pokládá je na zem dovnitř kruhu ze židlí a ptá se: "What is this?" Když nikdo neodpoví, tak odpoví sama loutka: „This is a ball.“ Takto pokračuje s dvěma novými předměty, potom se vrátí zpět k již vytaženým předmětům a znovu se na ně zeptá. Potom pokračuje ve vyndávání nových předmětů.	Žáci reagují na loutku, odpovídají na otázky ohledně předmětů.	Loutka Peter, Taška s předměty (méd'a, míč, letadlo, panenka, plakát, deštník) a obrázky (rádio, piáno, kytara) (obrázek 4)	5'
Total physical response aktivita	Děti se postaví, loutka přemístí předměty z kruhu po celé místnosti tak, aby děti viděly, kde předměty leží. Potom loutka říká jednoduché pokyny. "Stand up." "Point at the poster. Wave at the plane. Go to the poster. Run to the umbrella. Catch the ball. Play the guitar. Play the piano." Pokud žáci nevědí, co pokyn znamená, Peter to udělá také a tím dětem poradí.	Žáci reagují na pokyny a pokyny správně provádí.	Loutka Peter, předměty (méd'a, míč, letadlo, panenka, plakát, deštník) a obrázky (rádio, piáno, kytara) (obrázek 4)	5'
Ukotvování nových slovíček pomocí hmatu	Žáci se znovu posadí na židle. Vždy jeden žák jde doprostřed kruhu, zády k loutce, ruce má za zády. Loutka vybere jeden předmět a dá ho žákovi do rukou, ten se ho podle hmatu snaží uhodnout a říci v angličtině, co to je.	Žák uprostřed odpovídá na otázku, ostatní sledují a potvrzují, jestli to žák uhodl nebo neuhodl. Pomáhají vybírat předměty.	Loutka Peter, předměty (méd'a, míč, letadlo, panenka, plakát, deštník) a obrázky	5'

	Loutka se jen zeptá: ‘What is it?!’ Žák anglicky odpoví, jde si sednout a do kruhu, doprostřed přijde další. Ostatní žáci pomáhají loutce vybírat předměty, které má dát do ruky. Peter jednomu z žáků dá zlomyslně obrázek předmětu, který podle hmatu nemůže uhodnout. Žák to neuhodne, učitel zasáhne, vyhubuje loutce a žákovi místo obrázku dá předmět, který se hmatem dá uhodnout.		(rádio, piáno, kytara) (obrázek 4)	
Živé pexeso - hra	“Living memory game!” Hraje se úplně stejně jako normální pexeso, jen místo otáčení kartiček, hráči otáčí vás pomocí věty: “What are you, Honza?” a Honza odpoví: “I am a poster. Do you understand?” Učitel vybere žáky, kteří budou hrát pexeso, a ostatním rozdá tajně kartičky. Žáci a žákyně s kartičkami se postaví do volného prostoru v kruhu židlí. Žáci, kteří hrají pexeso, stojí u tabule. Loutka v této aktivitě má roli poradce, pokud žák zapomene, může se přijít loutky zeptat, jak se předmět jmenuje. Pokud je počet žáků lichý, Peter se účastní hry. Pexeso se hraje dvakrát.	Dva vybraní žáci hrají pexeso, pokud otočí dvě stejné kartičky, sebere tím pexeso a žáci jsou k němu. Mohou mu potom radit.	Loutka Peter, malé kartičky s obrázky probírané slovní zásoby (obrázek 4)	5’ - 10’
Představení papírových loutek Peterovi	Žáci si rozdají papírové loutky a posadí se do kruhu. Představí je Peterovi a každý řekne, co z předmětů, které jsme se dnes naučili, má jejich papírová loutka v pokoji. Peter ukazuje na žáky, nebo	Žáci sami řeknou frázi, pomocí které mohou popsat, co mají loutky v pokoji. Pak jednotliví žáci popisují jednou nebo dvěma větami.	Papírové loutky, které si žáci vyrobili na minulé hodině.	10’

	je vyvolává jménem. Peter v případě potřeby zopakuje špatně vyslovený předmět.			
Reflexe + Závěrečné zopakování slovní zásoby	Žáci si opět sednou do kruhu. Učitel řekne, že si zopakujeme dnešní slovní zásobu. Učitel ukazuje předměty a žáci je sami řeknou. Peter to zopakuje správnou výslovností. Žáci ukážou palcem, jak moc jsou si jistí znalostí nové slovní zásoby.	Žáci řeknou anglický název ukázaného předmětu.	Předměty a obrázky (méd'a, míč, letadlo, panenka, plakát, deštník, rádio, piáno, kytara)	2'

1.2.2 Použité materiály

Obrázek 4

1.2.3 Reflexe

Při uvádění loutky do výuky byly až na jednoho žáka všechny děti vysoce motivované, pořád se smály, když vylézal z tašky a styděl se, byly rády, když je Peter objal či si s nimi podal ruku. Zaslechla jsem i bezprostřední větu: „Já bych chtěl tuhle paní učitelku pořád.“ Adam byl ale zdrženlivý při podávání ruky a neusmíval se. Při začátku aktivy řekl do pléna: „Já mu ruku podávat nebudu.“ Také při prvním ukázáním Petera řekl: „Vždyť jsem říkal, že jsou plyšový.“ Ruku mu ale podal.

Děti z loutky nespouštěly oči. Dávaly pozor, i když se loutka zrovna nevěnovala jim a nezdravila je.

Potom loutka prezentovala slovní zásobu, to probíhalo velmi dobře, všichni žáci opakovali názvy věcí, na které loutka ukazovala. Když nevěděli, tak to loutka řekla znovu. Jsem ráda, že jsem žákům nechala prostor nejdříve předmět pojmenovat, protože někteří žáci slova opravdu znali.

Aktivita TPR byla úspěšná, jen se žákům mezi židlemi špatně chodilo, prostor třídy byl omezený. Proto bych příště třídu rozdělila na dvě poloviny, s jednou pracovala a druhé dala jiný úkol.

Při ukotvování slovní zásoby pomocí hmatu loutka měla roli organizátora, občas požádala žáka o pomoc s výběrem předmětu. Aktivita šla dobře, jen byl problém, že si každý žák chtěl vyzkoušet uhodnout předmět pomocí hmatu a někteří už začali trochu rušit. Proto jsem aktivitu ukončila, i když všichni si nemohli vyzkoušet uhodnout předmět hmatem.

Živé pexeso se dětem velmi líbilo, procvičili znovu novou slovní zásobu pro ně zábavnou formou. Hru rychle pochopili a používali při ní angličtinu. V dalších hodinách mě znovu prosily o hraní živého pexesa.

Aktivita, kdy měly plošné loutky popisovat svůj pokojík, nebyla pro plošné loutky takto v kruhu moc vhodná. Připadalo mi, že žáci nemluvili za loutky, ale za sebe. Také jsem asi trochu předběhla jejich znalost v popisování, věnovali jsme se tomu potom v dalších hodinách.

Nakonec jsem jako kontrolu pro učitele, zda žáci umí nová slovíčka, ukázala dětem znovu obrázky a předměty a téměř všechno žáci řekli správně. Zapomněla jsem na aktivitu s palcem, protože už do závěrečného ukazování slovní zásoby zazvonilo a žáci se museli přesunout zpátky do jejich kmenové třídy.

V hodině jsem díky loutce více používala angličtinu a nesklouzávala jsem tolik do češtiny. Kvůli důležitosti těchto hodin a snaze stihnout co nejvíce různých aktivit s loutkou, jsem se rozhodla živé pexeso vysvětlit česky.

Výzkumné otázky:

- Jakými způsoby lze využívat loutky ve třídě při vyučování anglického jazyka?

V této hodině loutka prezentovala pomocí předmětů a obrázků novou slovní zásobu. Ukazovala ji dětem a ptala se, co to je. Dále ukotvovala slovní zásobu cvičení s hmatem, kdy aktivitu organizovala. Organizovala také TPR aktivitu. Loutky fungovaly i jako korektor slovní zásoby. Při pexesu měla loutka funkci zdroje informací. Plošné loutky byly zástupci žáků, kteří mluvili prostřednictvím těchto loutek.

- Lze ve třetí třídě u žáků, kteří nikdy nepracovali s loutkami, loutky využít?

Neshledala jsem žádná negativa, proč by ve třídě nešlo pracovat s loutkami. Ve všech aktivitách žáci spolupracovali, vypadali nadšeně a nerušili. Byli veselí, nestyděli se. Ve všech aktivitách byly loutky užitečné.

- Budou všichni žáci třetí třídy spolupracovat při aktivitách s loutkami?

Ve třídě i přes malé slovní protesty jednoho žáka, se všichni účastnili. Adam, který nebyl z loutky nadšen, říkal poznámky jen polohlasem, ale přímo neprotestoval ani trochu. Zdálo se mi, že mu déle trvá zvyknout si na nové věci. Byl také jediný, který si stále nosil svého plyšového kamaráda do školy. Při aktivitách pracoval, prostřednictvím plošné loutky mluvil. Ostatní se účastnili s nadšením.

1.3 Třetí hodina

1.3.1 Plán hodiny

Cíle:

- žáci si ukotví mluvenou formu slovní zásoby, dokážou slovní zásobu používat ve větách a dokážou odhadnout psanou formu slov

Typ aktivity	Popis aktivity	Aktivita žáků	Pomůcky	Čas
Úvod a seznámení se s Lily	Žáci vytvoří kruh ze židlí. Učitelka si sedne do kruhu společně s loutkou Lily. "Lily's here, today." Protože jí Peter o žácích povyprávěl, už se jich nemohla dočkat.	Žáci se spontánně seznamují s Lily, poslouchají instrukce.	Loutky Peter a Lily	2'

	Učitel informuje žáky, že se loutka Peter posadí dopředu třídy, bude se celou hodinu dívat a nakonec jim řekne, jestli se objevily nějaké chyby, abychom se na to mohli soustředit a příště chyby nedělat. Učitel seznámí s žáky s průběhem hodiny.			
Zopakování slovní zásoby z minulé hodiny	Učitel nevysvětluje aktivitu, ale rovnou s ní začne. Žáci sedí v kruhu na židlích, v prostoru uprostřed jsou poházené kartičky slovní zásoby. Lily si vezme jednu kartičku a řekne: "I've got a ball." Lily podá kartičku učiteli. Učitel si vezme jednu kartičku z prostředku a řekne: "I've got a ball and an umbrella." Učitel podá kartičky dále po kruhu žákovi a žák pokračuje stejným způsobem. Když proběhne celé kolo, učitel vydá pokyn, že nyní se bude ubírat a jednu kartu vracet doprostřed. Tím proběhne druhé kolo a bude spravedlivé, že každý vysloví stejný počet vět. Lily v případě špatné výslovnosti může pomoci výslovnost opravit.	Žáci poslouchají ostatní, jestli se nespletli, když na ně přijde řada, vysloví si svou hromádku kartiček.	Kartičky s obrázky slovní zásoby z minulé hodiny. (obrázek 4), Lily	10' – 15'
Odhadování psané formy slovíček	Všichni se posadí na zem do prostoru mezi židlemi. Na zemi je velký papír. Žáci a žákyně mají za úkol pokusit se napsat na velký papír písemnou formu slovní zásoby. Učitel je podporuje v každém pokusu a chválí cokoliv, o co se žáci	Žáci se pokouší zapisovat slovní zásobu, navzájem si radí a opravují se.	Papír, fix, Lily	5'

	pokusí. Lily se raduje, když to žákům jde, a pokud se objeví chyba radí, jak ji opravit. Učitel znovu pochválí za skvělé pokusy.			
soutěž	Žáci a žákyně dostanou kartičku s obrázkem jednoho ze slovíček. Musí si najít žáka, který má stejný obrázek, jako oni s použitím jen angličtiny. Dvojice se rozdělí na dvě skupiny, které budou soutěžit proti sobě. Učitel si zatím připraví dopředu třídy předměty a zapne prezentaci. Loutka Lily ovládá prezentaci. V každém snímku prezentace je jedno slovo se zpřeházenými písmeny. Děti běží pro předmět, který z písmen vyluštily. Družstvo, které nasbíralo více předmětů, vyhrává.	Žáci si hledají dvojici. Žáci běhají pro předměty.	Kartičky se slovíčky z minulé hodiny (obrázek 4), prezentace, předměty, které jsou obsahem slovní zásoby, Lily	5' - 10'
Fruit salad	Chlapci a dívky sedí v kruhu ze židlí, je o jednu židli méně. Každý si vybere jednu kartičku se slovíčkem. Karty mají vždy dva stejné obrázky. Ten, který nemá židli, stojí vprostřed a říká "I want a ..." Použije jedno ze slovíček, které se naučil. Ti, kteří mají obrázek se slovíčkem, si musí vyměnit místa. Jenže ten, kdo byl uprostřed, se snaží co nejrychleji sednout. Kdo zůstal uprostřed, začíná další kolo.	Žáci se proměňují podle pokynů.	Kartičky se slovíčky (obrázek 4), Lily	8'
Tvoření vět po kruhu	Přidá se znovu židle do kruhu, aby každý mohl sedět. Děti budou postupně	Každý řekne jedno slovo.	Lily	5'

	po kruhu říkat každý jedno slovo a tím tvořit věty. Když se jedna věta ukončí, ten, kdo je na řadě, začne tvořit další větu. Učitel to názorně ukáže s loutkami a prvním žákem v pořadí.			
Reflexe, chyby v hodině	Peter řekne dětem, jaké chyby v dnešní hodině dělaly. Výslovnostní chyby si všichni řeknou.	Žáci zopakují správně slova, která někteří vyslovovali špatně a zaregistrují, na které jevy v gramatice si mají dávat pozor.	Peter	2‘

1.3.2 Použité materiály

Prezentace s devíti snímky. Na každém byla jen jedna přesmyčka.

- **Competition**
- DAKBYERO
- LABL
- IADOR
- OPLENAERA
- RETSOP
- LODL
- RUITAQ
- LERABLUM

1.3.3 Reflexe

V úvodu jsem žáky seznámila s Lily, ta je ale více stydlivá, takže se nechtěla vítat tak, jako se hodinu před tím vítal Peter. Žáci dávali pozor a poslouchali.

Rovnou jsme se pustili do druhé aktivity, kterou žáci pochopili už z ukázky, takže jsme se vyhnuli používání českého jazyka, což byl při vysvětlování aktivity záměr. Tato aktivita se ale trochu protáhla a ostatní žáci neměli moc důvod udržovat pozornost, když věděli, že ještě bude půl kola trvat, než na ně přijde řada. Přesto nehlušili a dávali pozor. Slovní zásobu si žáci pamatovali z minulé hodiny, nebo si jí rychle připomněli. Nakonec Lily řekla slovíčka, která dlouho zůstávala uprostřed

kruhu, a děti se jim očividně vyhýbaly. Ta, která žáci špatně vyslovili, Lily řekla a žáci je zopakovali.

Další část hodiny byla pokusem o psaní nových slovíček. Aktivita byla moc těžká, vzhledem k tomu, že děti se ještě ve třetí třídě neučí psát anglicky. Měli by ale umět slovo přečíst. Byla jsem si toho už předem vědoma a chtěla jsem vyzkoušet jejich odhad. Byl velmi dobrý. Jen někteří byli trochu zklamaní, že se jim to nepovedlo úplně dobře a to mi bylo líto. Snažila jsem se je ale o to více pochválit.

Během rozdělování žáci správně mluvili jen anglicky, jsou na to zvyklí, takže jsem aktivitu nemusela vysvětlovat. Děvčata, která měla už partnera, přišla v mezičase pohladit loutku.

Soutěž byla pro děti příliš krátká a nejspíš těžší, než jsem čekala. Vybíhaly dříve, než věděly, pro co mají jít. Loutka opět fungovala jako organizátor, přepínala prezentaci, chválila, když přinesli správnou věc.

V další aktivitě, ovocném salátu, se loutka účastnila v roli žáka, což se na tento typ aktivity hodilo, protože bylo potřeba o jednoho účastníka víc. Když jsem se s loutkou během hry posadila vedle jedné žákyně, pohladila loutku. Děti byly při aktivitě nadšené. Pracovaly se zápal a snažily se vyměňovat rychle. Jazyk používaly děti správně.

Při tvoření vět po kruhu nejdřív vzniklo malé nedorozumění ohledně toho, jak má aktivita probíhat, to se brzy vysvětlilo a pak už to šlo docela rychle. Loutka pomáhala osvětlit aktivitu příkladem a pak se účastnila v roli žáka. Žáci se snažili vymýšlet delší, složitější věty.

Nakonec loutka Peter, která celou dobu pozorovala hodinu, zhodnotila hodinu, pochválila děti a vysvětlila chyby, které se opakovaly, děti potom slova zopakovaly po loutce správně.

V této hodině při soutěži jsem trochu cítila, že se snažím loutku uplatnit za každou cenu, při soutěži to bylo trochu zbytečné a jen mi to komplikovalo práci. Měla jsem zvolit buď jinou aktivitu, nebo uplatnit loutku jiným způsobem, například do každé skupiny dát jednu loutku. V ovládání by se žáci střídali, vždy by ovládal ten, kdo je na řadě při běhu pro předmět, takže by předmět vždy přinesla loutka.

Po hodině mi paní učitelka, která byla po celou dobu vyučování přítomna, řekla, že děti byly opravdu hodné, to prý obvykle nebývají.

Výzkumné otázky

- Jakými způsoby lze využívat loutky ve třídě při vyučování anglického jazyka?

Loutka v této hodině byla hlavně organizátorem a demonstrátorem aktivit, pomáhala osvětlovat aktivity příkladem. Dále byla loutka zdrojem informací, když žáci zapomněli název slovíčka. Loutka fungovala i jako korektor, když opravovala psaná slova. V hodině fungovala i jako žák, když se účastnila aktivit. Také kontrolovala, opravovala a pomáhala žákům si vzpomenout na slovní zásobu. Druhá loutka celou hodinu kontrolovala chyby, které se objevovaly, a v závěru je žákům přednesla.

- Lze ve třetí třídě u žáků, kteří nikdy nepracovali s loutkami, loutky využít?

Nevidím za celou hodinu důvod, proč by to nebylo možné. Z dnešní hodiny jsem si ale odnesla, že to může být pro učitele hodně náročné, ale přes to se to vyplatí.

- Budou všichni žáci třetí třídy spolupracovat při aktivitách s loutkami?

Všechny děti spolupracovaly při všech aktivitách. Nezaznamenala jsem ani slovní, ani neverbální známky protestů či nechuti spolupracovat. Adam se nechtěl zúčastnit soutěže, ale paní učitelka mi řekla, že to s loutkou nesouvisí, že nemá rád aktivity, kde by se mohlo stát, že prohraje, jako jsou hry a soutěže.

1.4 Čtvrtá hodina

1.4.1 Plán hodiny

Cíle:

- žáci dokážou správně použít fráze *There is* a *there are* v kladné větě i v otázce

Typ aktivity	Popis aktivity	Aktivita žáků	Pomůcky	Čas
Úvodní hodiny	Učitel se pozdraví s žáky, loutky má u sebe, rychle vysvětlí, co mají dnes žáci očekávat za aktivity. “Open your exercise book.” Loutka radí žákům, kteří nerozuměli pokynu ukázáním na sešit.	Žáci sedí v lavicích, poslouchají, reagují na pokyny.	Peter	2‘

Představování fotografií s Peterova pokoje.	Peter stojí na stole, vypráví pomalu žákům, co mohou vidět na fotografiích, případně ukazuje. “Peter, could you tell them about the photo, please.” “This is Lily’s room, there is a sheep. This is my room. There are my pillows.” Žáci si zapíší do sešitů všechno, co si pamatují (i česky). Mohou se případně zeptat loutek na zopakování informací. Peter potom chodí mezi žáky, sleduje, co píšou a zkouší trochu radit, pomáhat a odpovídat.	Žáci si po prohlédnutí fotografií zapisují informace, které Peter řekl.	Fotografie na počítači (Obrázky 5-9) Peter	5‘ - 10‘
Vyvození pravidla there is a there are	„Vzpomenete si někdo, jak se řekne to: tam je?“ „Jaký je rozdíl mezi there is a there are? Kdy se to používá?“	Žáci odpovídají na otázky.		2‘
Cvičení z učebnice ve dvojicích	Rozdělení do dvojic. “Open your class book on page 52.” Peter a Lily předvedou, co budeme dělat. Peter se okatě podívá do učebnice a řekne: „There is a poster.” Lily se také podívá, zamyslí a řekne: “Yes, there is.” “Do you understand?” Peter chodí a dívá se, jestli to žáci dělají dobře, radí a pomáhá a ukazuje palec nahoru, pokud je to správně.	Žáci říkají věty a ve dvojicích se kontrolují.	Učebnice strana 52 (obrázek 10 a 11), horní cvičení, učebnice na projektoru, Lily, Peter	5‘ - 10‘
Cvičení z učebnice	Lily se ptá na otázky, nejdříve na ty, které jsou v učebnici, pak na další vymyšlené. Děti hromadně odpovídají. Lily: ‘Is there an aeroplane in the room?’	Žáci hromadně odpovídají podle obrázku. Žáci pokračují ve dvojicích.	Učebnice strana 52, Lily	5‘

	Children: ‘Yes, there is.’ Žáci pokračují ve dvojicích, zkusí vymyslet i nějaké originální věty.			
Cvičení o třídě	“Now this classroom.” Lily: “Is there an animal in the classroom?” atd.	Žáci najednou odpovídají.		2‘
Cvičení z pracovního sešitu	“Open your exercise book on page 52.” “Read and write.” “Do you know what to do?” Peter jde k interaktivní tabuli, na které je promítnuté totéž cvičení. Peter ho doplní, ale špatně. Potom chodí zase Lily po třídě a dívá se, jestli někdo nepotřebuje pomoci.	Žáci doplňují větu, podle toho, kam vede čára. Děti, které mají hotovo, jdou po Peterovi opravit věty na tabuli.	Pracovní sešit strana 52 (Obrázek 12)	8‘
Popis obrázku ve třech skupinách	Žáci se rozdělí do skupin a usadí se na jim pohodlné místo, dohromady popisují obrázek. Peter chodí a radí dětem, vymýšlí nesmyslné věty a zkouší, jestli děti poznaly, že si to vymyslel.	Žáci se ve skupinách střídají a popisují obrázek.	Obrázky pokojů (Obrázky 13, 14, 15, 16)	5‘
Závěr a reflexe	Rekapitulace, co jsme se naučili. Reflexe, kdo se cítí, že to umí.			2‘

1.4.2 Použité materiály

Obrázek 5

Obrázek 6

Obrázek 7

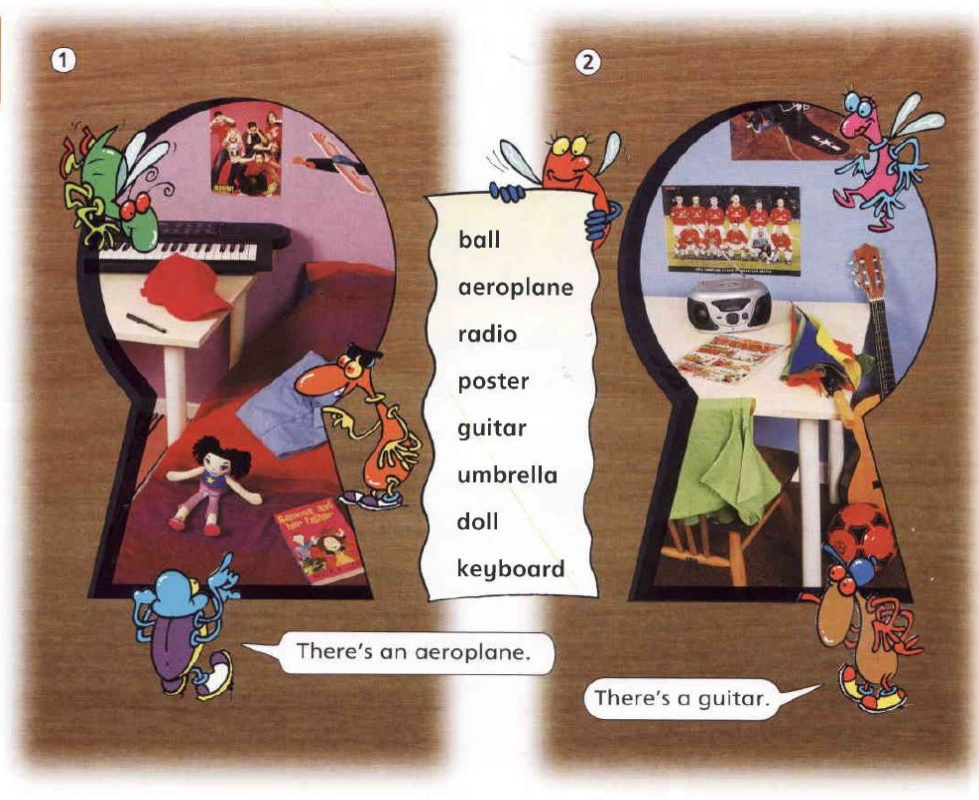

Obrázek 8

Obrázek 9

Read,
find
and say.

Obrázek 10

Ask and
answer.

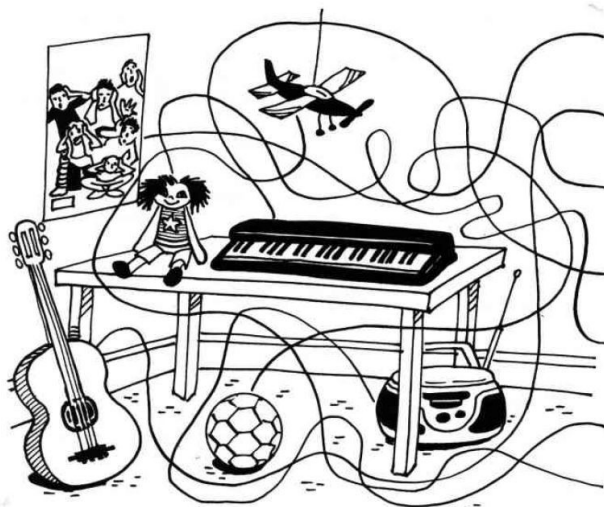
52

Unit 11 Lesson 1

Is there a ball in the room?

Obrázek 11

1 Match and write sentences.

- 1 It's a ball.
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____
- 6 _____
- 7 _____

Obrázek 12

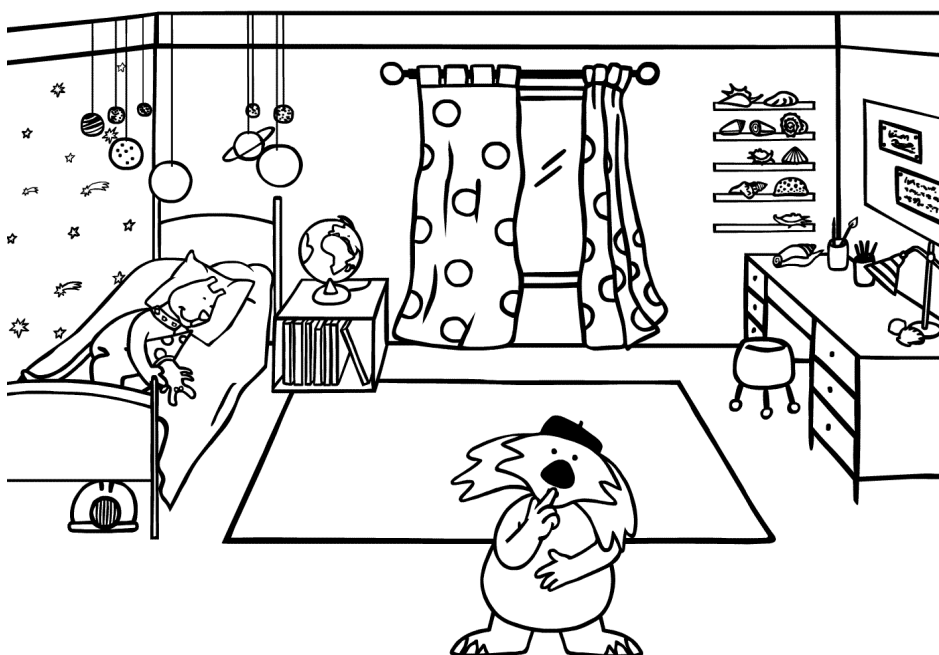
Obrázek 13

Obrázek 14

Obrázek 15

Obrázek 16

1.4.3 Reflexe

Filip si před začátkem hodiny zahrál s loutkou sám od sebe turnaj v zírání. „Koukej, kdo dřív mrkne.“

Úvod hodiny probíhal podle plánu. Jen jsem rovnou měla v úvodu použít loutku., která by říkala, co se ten den bude dít. Záměrně jsem nesdělila cíl hodiny, abych neprozradila předem, co mají uhodnout před poslechovou aktivitou.

Popis obrázků probíhal velmi dobře. Jsem ráda, že se mi podařila i komunikace v angličtině učitele s loutkou, při ovládání počítače a posunování na další obrázky. Loutka vyprávěla žákům, co na obrázku je. Žáci dávali pozor, usmívali se a poslouchali.

Žáci si poznamenávali do sešitu, co bylo na fotkách, spíše se spoléhali na prohlížení obrázků po druhé, než aby se ptali loutek, co mají rádi a co mají v pokojíku.

Žáci si sami vyvodili pravidlo bez problémů.

Z ukázky loutek nebylo úplně zřejmé, co mají žáci dělat, dvě velké loutky najednou se mi nejspíš nepodařilo úplně správně ovládat. Zadání jsem potom vysvětlila. Myslím, že loutka jako kontrolor fungovala dobře, radila žákům, ukazovala a pomáhala. I já jsem se začala cítit jistěji při ovládání loutky před dětmi a více jsem vtipkovala a improvizovala.

U další činnosti se při modelování úkolu v angličtině stalo, že některé děti nepochopily, že po nich chci odpovědi o třídě, ve které jsme. Odpovídali ještě na místnosti nakreslené v učebnici, než jsem si to uvědomila. Když jsem upřesnila zadání, fungovalo to dobře.

Žáci byli možná trochu zmatení i kvůli tomu, že jsem omylem změnila pořadí aktivit, po popisování třídy jsem zařadila druhou aktivitu z učebnice, která byla zaměřená na popisování třídy v učebnici.

Následovalo cvičení z pracovního sešitu. Loutka fungovala velmi dobře. Udělala chyby na tabuli a žáci je opravovali. Bavilo je to a navíc viděli, že není ostuda udělat chybu.

Zbytečně jsme se zdrželi rozdělováním do skupin, aby se mohl popisovat obrázek pokojíčku. Chtěla jsem udělat rozdělování zajímavě, ale bylo by mnohem efektivnější je tentokrát rozdělit direktivně. Při popisování se velmi snažili, věty používali správně.

Bohužel jsem nestihla nechat žáky reflektovat jejich pocity úspěchu či neúspěchu.

Žáci byli hodní a klidní, nikdo nerušil ani nezlobil.

Po konci hodiny se seběhly děti okolo loutky a chtěly se jí dotýkat a také si ji pohladit.

Výzkumné otázky:

- Jakými způsoby lze využívat loutky ve třídě při vyučování anglického jazyka?

Peter ukazoval dětem fotografie, jak tráví čas a jak to u něj doma vypadá. Dále fungovala jako kontrolor a rádce při práci s pracovním sešitem. Také fungoval jako žák, když naschvál špatně vyplňoval cvičení na tabuli. Loutky organizovaly aktivitu, demonstrovaly, co mají žáci dělat. Povídaly si se žáky ohledně popisu třídy.

- Lze ve třetí třídě u žáků, kteří nikdy nepracovali s loutkami, loutky využít?

Nevidím důvod proč ne, jen je nutné, aby si učitel i žáci na tento způsob práce trochu zvykli. Při některých aktivitách je třeba počítat s tím, že je časově náročnější využít loutku, než to jednoduše říct jako učitel.

- Budou všichni žáci třetí třídy spolupracovat při aktivitách s loutkami?

I tento den všichni v hodině spolupracovali při všech činnostech, odpovídali loutkám a mluvili s loutkami. Zdálo se mi, že si interakce s loutkou užívali.

1.5 Pátá hodina

1.5.1 Plán hodiny

Cíle:

- žáci dokážou z poslechového cvičení rozeznat a interpretovat, o čem komiks je

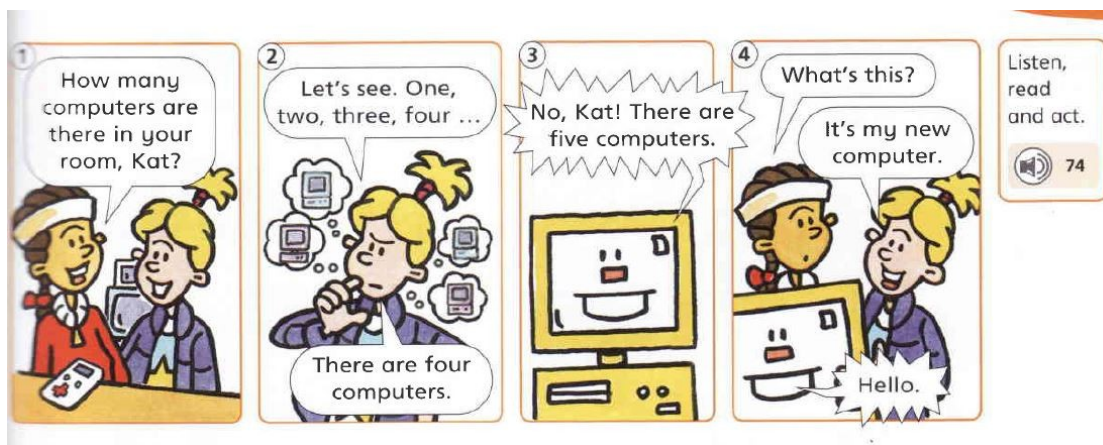
Žáci dokážou použít frázi: "How many.."

Typ aktivity	Popis aktivity	Aktivita žáků	Pomůcky	Čas
Úvod hodiny	Úvod hodiny, pozdravení se učitel představí, co se bude ten den dělat. Lily bude pozorovat hodinu a nakonec řekne, jestli se ten den dělaly nějaké chyby.	Žáci sedí v lavicích, které jsou klasicky rozložené v řadách čelem k tabuli a poslouchají	Loutka Lily	2‘
Opakování vět There is/ There are	Protože je výuka v jiné třídě než minulou hodinu, zopakujeme stejnou aktivitu. Peter se ptá na otázky, zda ve třídě je nějaký předmět a děti odpovídají celou větou anglicky.	Žáci Peterovi odpovídají na otázky.	Loutka Peter	5‘
Zmínka nových slovíček	Žáci stále sedí v lavicích. Peter ukáže na předměty a děti se pokusí anglicky říct, co to je. Peter vždy vyvolá toho, kdo se hlásí. "What is it?" (computer, camera, TV, telephone, video)	Děti říkají názvy slov, na které loutka ukazuje.	Peter	3‘
Motivační předposlechová aktivita	Peter pustí znělku něčeho, co má moc rád, žáci se pokusí uhodnout, co to je a o čem bude dnešní poslech.	Žáci hádají, co jim znělka připomíná.	Znělka Pac man na youtube, Peter	2‘
Poslech z učebnice	Nejdřív si žáci nechají učebnici zavřenou, pustím jim poslech poprvé. Na druhý poslech žáci vždy opakují část nahrávky, učitel vždy pozastaví nahrávku, než ji žáci zopakují. Peter také opakuje. Na potřetí si žáci otevrou učebnici na straně 53.	Žáci poslouchají poprvé bez učebnice, potom opakují po nahrávce a nakonec si otevrou učebnici.	Učebnice strana 53 (obrázek 17), Peter	6‘

Aktivita po poslechu	Loutka se ptá: "What happened? How many people were there? Who was it? What did he say?" Učitel dodává: „Jak se zeptáme, když potřebujeme zjistit počet? Jak se tedy zeptáme, kolik má kdo očí?"	Žáci odpovídají na otázky.	Peter	4‘
Hra na příšery	Peter se účastní hry. Každý dostane jeden lepící papírek. Na papírek každý tajně nakreslí jednu příšeru s různým počtem různých částí těla. Tu nalepí spolužákovi (nebo Peterovi) na záda. Úkolem žáků je chodit po třídě a pomocí otázek na ostatní spolužáky zjistit a nakreslit na nový papírek příšeru, kterou mají na zádech. Pokud už otázkami prozkoumali všechny možnosti, sundají si papírek ze zad a porovnají obě příšery.	Žáci kreslí příšery a nalepí je spolužákovi na záda. Potom žáci chodí od spolužáka ke spolužákovi a každého se ptají na jednu větu pomocí: "How many..."	Lepící papírky, Peter	10‘
Práce s učebnicí ve dvojicích	Žáci se znovu posadí do lavic. Lily: "Open your class book on page 53." Jeden z žáků se ptá na otázku a druhý odpovídá. Peter chodí mezi žáky a pomáhá jim.	Žáci se ptají jeden druhého, kolik počítačů, rádií atd. je na obrázku. Druhý žák odpoví. Žáci se střídají.	Učebnice strana 53 (obrázek 18), Lily	5‘ – 10‘
Zadání domácího úkolu	Podíváte se u sebe doma v pokojíčku a odpovíte na otázky: "Yes, there is / No, there isn't."	Žáci si zaznamenají domácí úkol.	Pracovní sešit strana 52 (obrázek 19)	2‘
Myslím si zvíře	Peter si první myslí, žáci se ho ptají na otázky. "Do you like fish? How many legs have you got?" Pokud se žák zeptá špatně, učitel zopakuje Peterovi otázku gramaticky správně. Jakmile je už Peterovo zvíře uhodnuté, radí Peter dětem,	Žáci se ptají na otázky. Pokud to někdo uhodne, může být tím, kdo si myslí.	Peter	5‘- 10‘

	když se chtějí na něco zeptat a neví jak.			
Reflexe	Lily sdělí objevené chyby a reflektuje hodinu a ukončí ji.	Žáci poslouchají v lavicích.		1‘

1.5.2 Použité materiály

Obrázek 17

Přepis nahrávky s.53 cv.74

Unit 11 My favourite things

Listening 74, class book, page 53. Listen, read and act.

How many computers are there in your room, Kat?

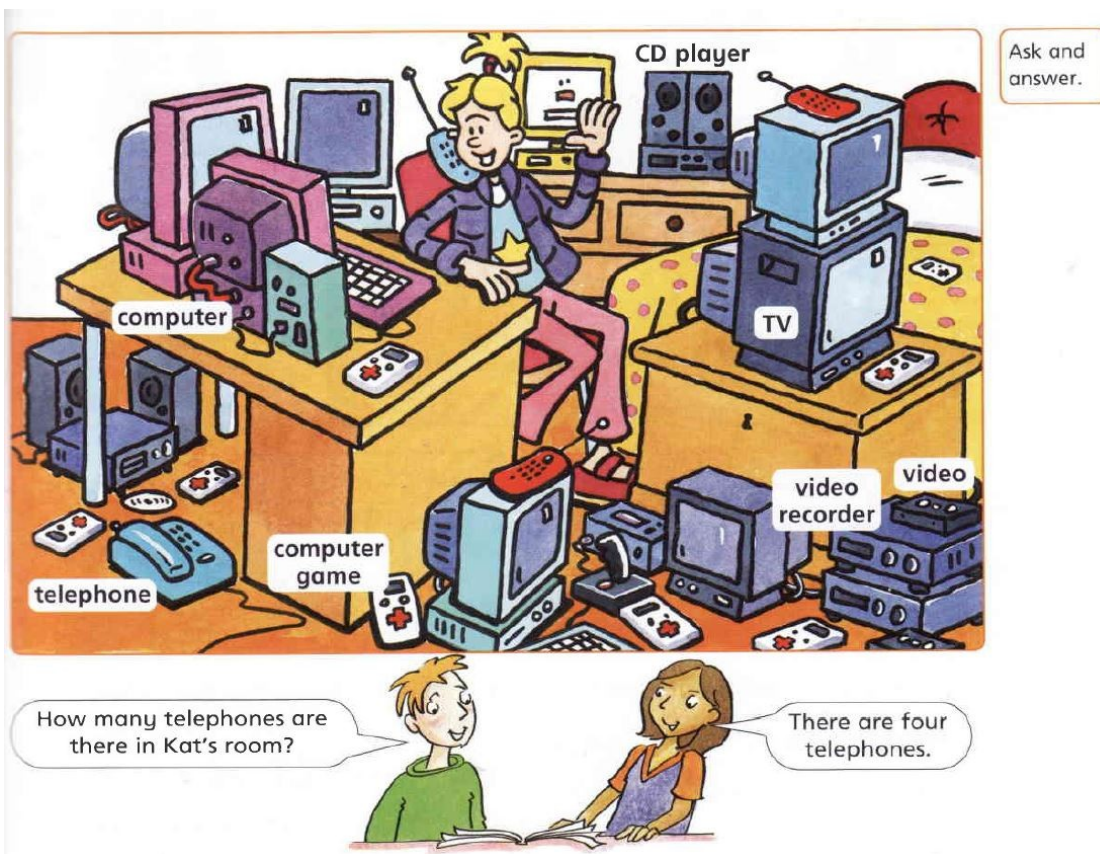
Kat: Let's see. One, two, three, four.... There are four computers.

Computer: No, Kat! There are five computers.

J: What's this?

Kat: It's my new computer.

Computer: Hello.

Obrázek 18

2 Answer Yes, there is or No, there isn't.

- 1 Is there a poster in your room? _____
- 2 Is there an aeroplane in your room? _____
- 3 Is there a keyboard in your room? _____
- 4 Is there a doll in your room? _____
- 5 Is there a radio in your room? _____
- 6 Is there a ball in your room? _____

Obrázek 19

1.5.3 Reflexe

Úvod hodiny proběhl podle plánu.

Druhou aktivitou jsem si chtěla ověřit, co si žáci pamatují z minulé hodiny. Proběhlo to překvapivě dobře, loutka v případě, že žáci chvíli nic neříkali, ukazovala na tu věc nebo se rozhlížela a kroutila hlavou, aby žákům poradila.

Prezentaci slovíček jsem zvolila v této části hodiny, protože jedno z nich se objeví v poslechu. Také jsem chtěla motivačně žákům ukázat, co všechno znají a možná o tom ani neví. S loutkou jsem si už byla zase jistější, více jsem si hrála, ukazovala a gestikulovala. Dokázala jsem i více improvizovat.

Před poslechem jsem tematicky zvolila jiný poslech a spojila ho s loutkou tím, že je to jeho oblíbená znělka. Žáci uhodli, že je to hra Pac man. Zapomněla jsem se znovu zeptat, o čem tedy bude ten poslech a nechat žáky hádat.

Poslechová aktivita šla podle plánu, loutka ale byla využita jen při opakování poslechu s dětmi, kdy také opakovala a používala gesta. Měla jsem ji navíc využít i při organizaci. Poslech děti vlastně dokázaly samostatně přeložit, takže odpovídaly na otázky bez problémů.

Hra s kreslením příšer probíhala podle plánu, žáci chodili a ptali se jeden druhého. Všichni pořád pracovali. Adam utíkal před loutkou na druhou stranu třídy. Z dálky ji poslouchal, ale stále s ní nechtěl přijít do přímé interakce.

Aktivita, kdy si loutka myslela zvíře, byla aktivitou na plynulost, žáci se jí zhostili s odvahou, všichni až na Adama chtěli být ti, co si příště myslí. Děti se chodily ptát, jak se něco řekne, když si zvíře myslel už žák a ne loutka. V případě, že nikdo nic neříkal, poradila jsem dětem, že by se mohly třeba zeptat, jestli je zvíře žluté atp.

Při reflexi jsem musela pochválit žáky, jak hezky vymýšleli otázky. Lily řekla výslovnost slov computer a TV, kterou děti zopakovaly po loutce správně a s přízvukem, kde má být.

Děti se seběhly k loutkám na konci hodiny. Zaznamenala jsem posun ve využívání angličtiny, děti mluvily prostřednictvím loutek jen anglicky. Když přišla do třídy jejich paní učitelka, děti jí běžely ukázat loutky a mluvily i na ni jen anglicky.

Výzkumné otázky:

- Jakými způsoby lze využívat loutky ve třídě při vyučování anglického jazyka?

Loutka zadávala a organizovala aktivity, ptala se na otázky, radila žákům gesty při hádání slovíček. Kontrolovala žáky a radila jim při práci v učebnici. Loutka také fungovala jako spolužák, např. když opakovala po nahrávce nebo byla součástí her. Loutka byla spjatá i s poslechem tím, že jsme pouštěli, co má ráda. Druhá loutka kontrolovala celou hodinu chyby ve výslovnosti či v gramatice.

- Lze ve třetí třídě u žáků, kteří nikdy nepracovali s loutkami, loutky využít?

Nevyužila jsem loutku pouze při zadávání domácího úkolu. Jinak žáci opět vyhledávali kontakt s loutkou, kromě Adama.

- Budou všichni žáci třetí třídy spolupracovat při aktivitách s loutkami?

Všichni spolupracovali, i Adam, který před přímou interakcí s loutkou utíkal, ale s ostatními normálně pracoval. Všimla jsem si, že se mu nelíbilo, když jsem loutku ovládala já. Když jí měl v ruce na konci hodiny spolužák, nevadilo mu být blízko ní. Možná už si více zvyknul.

1.6 Šestá hodina

1.6.1 Plán hodiny

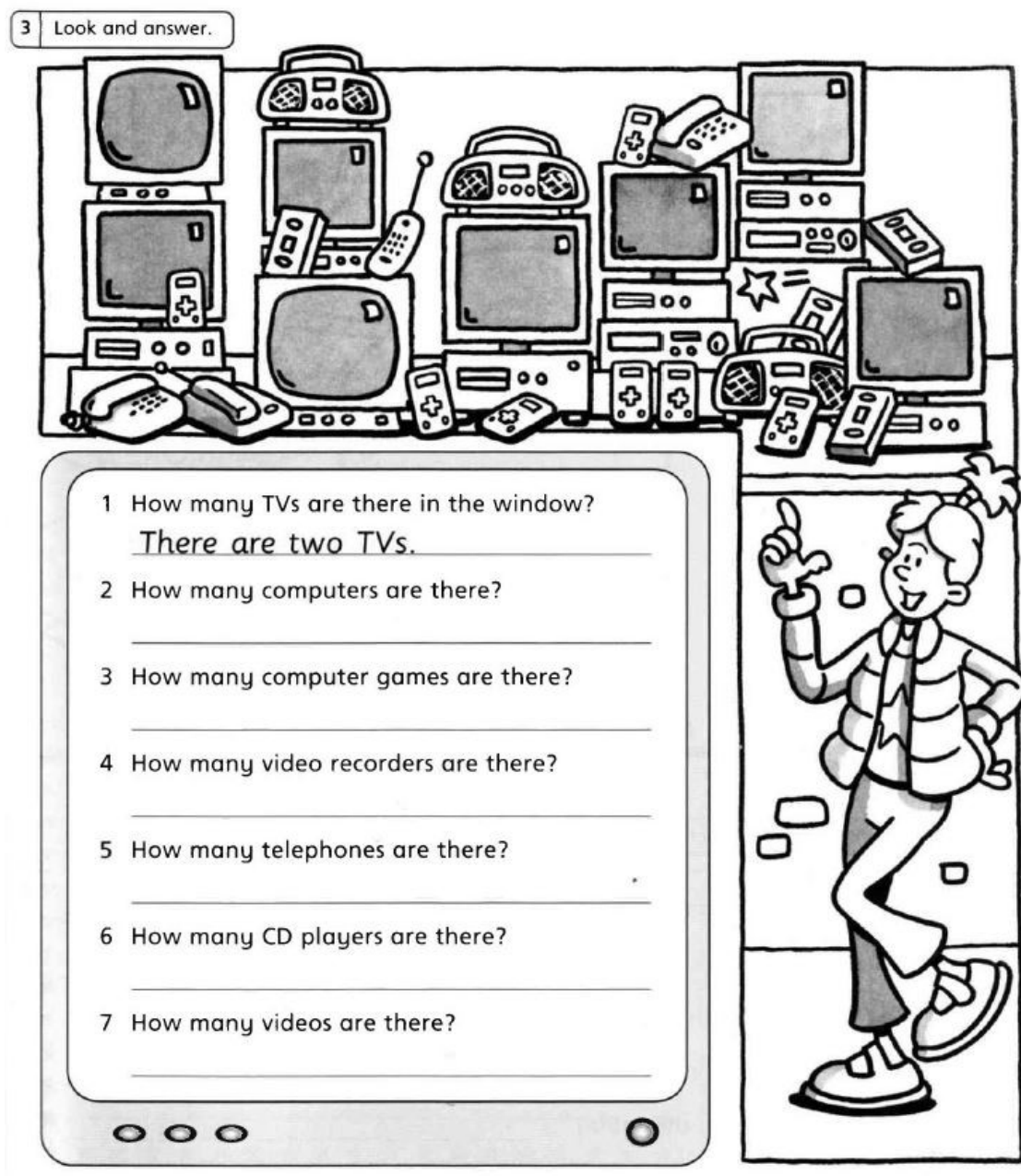
Cíl:

- žáci dokážou pomocí své slovní zásoby a gramatiky (hlavně fráze: How many...a Do you like....) v angličtině vytvořit myšlenkovou mapu o loutkách

Typ aktivity	Popis aktivity	Aktivita žáků	Pomůcky	Čas
Úvod hodiny	Učitel se pozdraví s dětmi. Uvede dnešní hodinu. „Dnes uděláme myšlenkovou mapu o loutkách, budeme pracovat s učebnicí a nakonec, když zbyde čas, zahrajeme si hru.“	Žáci sedí v klasicky rozložených lavicích, postaví se a pozdraví s učitelem a poslouchají, co se bude ten den dělat.		2‘

Tvorba myšlenkové mapy o loutkách ve skupinách	Učitel se zeptá, zda žáci už někdy myšlenkovou mapu dělali, nebo chtějí vysvětlit, jak se dělá. "You've got one minute to make groups of 4." Doprostřed mapy se napíše jméno Peter nebo Lily. Žáci mohou použít sešit z minulé hodiny a musí se chodit loutky ptát. Loutky pomáhají dětem, odpovídají na otázky a chodí se dívat, jak jim práce jde.	Žáci kreslí a píšou myšlenkové mapy, chodí se ptát loutek na věci, které si chtějí zapsat.	Papír alespoň A3, Peter, Lily	25'-30'
Hodnocení myšlenkových map a práce na nich	Myšlenkové mapy se dají na výstavu do volného prostoru ve třídě, všichni mohou říct, která mapa se jim líbí nejvíce. Loutky hodnotí myšlenkové mapy. Učitel zdůrazní, co se mu na skupinové práci žáků líbilo či nelíbilo.	Žáci si prohlíží myšlenkové mapy ostatních, hodnotí se navzájem a sledují hodnocení loutek.	Peter, Lily	5'
Kontrola domácího úkolu	Peter se podívá do každého pracovního sešitu, jestli žáci splnili domácí úkol.	Žáci si otevřou pracovní sešity a ukážou zpracovaný domácí úkol.	Pracovní sešit, Peter	2'
Doplňování cvičení z pracovního sešitu	„Kdo si pamatuje, jak se můžeme zeptat na počet například oken v místnosti?“ Na straně 53 je cvičení, ve kterém budete odpovídat na otázky. Loutky radí a kontrolují. Peter zkouší doplnit cvičení na interaktivní tabuli. Žáci, kteří to budou mít hotové i zkontrolované, půjdou cvičení zkontrolovat a opravit chyby, které udělal Peter.	Žáci doplňují cvičení z pracovního sešitu. Pokud to už mají, zkontrolují si to ve dvojici a pak ve čtveřici.	Pracovní sešit str. 53 (obrázek 20) interaktivní tabule, Peter	10'
Ukončení hodiny	Poděkování za hodinu, zhodnocení a ukončení hodiny.	Žáci sedí v lavicích a poslouchají zhodnocení.		1'

1.6.2 Použité materiály

Obrázek 20

1.6.3 Reflexe

Úvod proběhl podle plánu, zahájila jsem hodinu bez loutky a česky, abychom se příliš nezdržovali a mohli jsme rovnou přejít k práci.

Žáci neměli s myšlenkovou mapou zkušenosti, vysvětlila jsem jim, v čem spočívá a jak se tvoří pomocí tabule.

Myšlenkových map se žáci zhostili s nadšením, opravdu se chodili hodně ptát loutek, co mají rády, hodně se snažili. Stálo mě poměrně hodně úsilí, stíhat odpovídat za obě loutky na všechny otázky dětí, ale jen tak tak jsem to stihla, netvořila se fronta. Žáci málo používali sešity, ve kterých měli informace z předminulé hodiny. Při hodnocení se mi zdálo, že všichni žáci byli spokojeni s tím, co stihli udělat. Někteří ale stále přicházeli i s novými nápady. Je tolik věcí, na které by se mohli a uměli loutek zeptat. Pochválila jsem úsilí, které žáci vynaložili i jako učitel, i jako loutka.

Ne všichni žáci přinesli vypracovaný domácí úkol, Peter jim pohrozil prstem a museli ho přinést příště.

Cvičení z pracovního sešitu probíhalo rychle, žáci si jím byli jistí, chtěli opravit Petera na tabuli. Volím Petera, protože tři ze čtyř myšlenkových map jsou o Peterovi.

Proběhlo zhodnocení hodiny a dívky si znovu šly hrát s loutkami, jen co jsem jim dala přestávku. Znovu jsem pochválila jejich úsilí a připomněla doplnění domácího úkolu do příště.

Výzkumné otázky:

- Jakými způsoby lze využívat loutky ve třídě při vyučování anglického jazyka?

Loutka byla organizátorem, zdrojem informací, kontrolorem a rádcem. Byla i žákem, když špatně vyplnila cvičení na interaktivní tabuli, to se velmi osvědčilo v minulých hodinách. Loutky hodnotily mapy.

- Lze ve třetí třídě u žáků, kteří nikdy nepracovali s loutkami, loutky využít?

Pouze úvod a závěr probíhal bez loutky. Žáci pracovali s nadšením.

- Budou všichni žáci třetí třídy spolupracovat při aktivitách s loutkami?

V této hodině všichni stoprocentně spolupracovali. Pokud někteří nechtěli přijít do přímé interakce s loutkou během myšlenkových map, nemuseli, mohl se jít ptát kdokoli ze skupiny. Děti, které se chodily ptát, se střídaly.

1.7 Sedmá hodina

1.7.1 Plán hodiny

Cíle:

- žáci dokážou seřadit slovosled anglické věty: "There is a/are... in my room." A otázky: "Is/are there... in your room?" A dokážou odpovědět na otázky krátkou odpovědí
- žáci dokážou podle informací v textu přiřadit správné obrázky ke správným dětem

Typ aktivity	Popis aktivity	Aktivita žáků	Pomůcky	Čas
Úvod hodiny	Pozdravení loutky s žáky. Uvedení hodiny a představení, co dnes budeme dělat.	Žáci vstanou a pozdraví učitele a loutku.	Peter	1‘
Skládání vět ve dvojicích	Žáci se rozdělí do dvojic tak, jak sedí v lavicích. Do každé dvojice dostanou balíček slov a z nich složí 4 věty. Peter bude chodit a radit vám v případě, že se budete chtít poradit.	Žáci se rozdělí do dvojic a skládají věty.	Papírky s rozstříhanými větami Peter	5 - 10‘
Čtení – ve dvojicích	"Open your class book on page 54. Read and match." Peter chodí a kontroluje třídu. Když je někdo brzy hotov, může jít na tabuli spojit pokoj s textem. Ostatní to zkontrolují. Učitel vyvolává dobrovolníky na přečtení textu. Zeptá se na doplňující otázky, např.: „Is it really Sam’s room? Why?“	Žáci se střídají ve čtení.	Učebnice (obrázek 21), projektor Peter	8‘
Úvod ke hře	Peter řekne několik slovíček, které budou potřebovat k dalšímu úkolu. Když budou vědět, co slovo znamená, přihlásí se. Hunter, wolf, Little Red Riding Hood, eat Peter dělá pantomimu, pokud	Žáci se hlásí, pokud ví, co slovo znamená. Nakonec zkusí uhodnout pohádku, kterou slova naznačují.	Peter	5‘

	nikdo nedokáže slovo podle mluvené formy odhadnout. Zkuste podle slov poznat, jaká to bude pohádka.			
Příběhová hra	Každý dostane jeden papírek s větou. Žáci mají za úkol stoupnout si a seřadit se podle toho, jak příběh jde po sobě. Nakonec každý nahlas přečte svou větu tak, že to složí příběh. Peter se účastní hry s dětmi. Nakonec učitel dá kontrolní otázky. „Kdo z vás říkal, že vlk snědl babičku?“	Žáci si vylosují jednu větu a seřadí se do řady.	Papírky s větami	10‘
Pracovní sešit	Dokončení cvičení v pracovním sešitě. “Sit down. Take your exercise book on page 54. Exercise 4, 5 and 6.” Loutka pomáhá žákům	Žáci samostatně v lavicích doplňují pracovní sešit.	Pracovní sešit (obrázky 22, 23, 24) Loutka	10‘
Ukončení hodiny	Učitel se ptá, co žákům dnes nejlépe šlo, z čeho mají radost, co se dnes naučili nového. Rozloučení	Žáci mohou sdílet své příspěvky.		1‘

1.7.2 Použité materiály

Věty na skládání

There is a poster in my room.

There are books in my room.

Are there balls in your room?

Is there a keyboard in your room?

Příběh

In a house, there is a girl.

She has got a red skirt and a red jacket.

Her name is Little Red Riding Hood.

She likes her grandmother.

She goes to her grandma's house.

She has got a cake and a vine. It is for her grandma.

There is a wolf in the forest.

The wolf is hungry.

He wants to eat Little Red Riding Hood and her grandma.

The wolf says: "What have you got?"

The Little Red Riding Hood says: "I have got a cake for my grandmother"

The wolf goes to grandma's house and eats grandma.

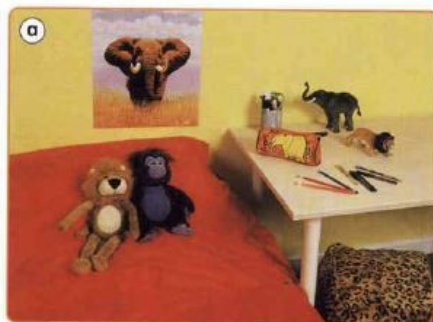
The Little Red Riding Hood is in grandma's house.

The wolf eats Little Red Riding Hood.

The hunter helps grandma and Little Red Riding Hood.

THE END

Read and match.

Answer the questions.

- 1 Are there CDs on Kevin's desk?
- 2 Are there posters in Kevin's room?
- 3 Are there videos in Sam's room?

- 4 Are there books in a box in Sam's room?
- 5 Are there pens on Jean's desk?
- 6 Are there animals on Jean's bed?

Sam

There are lots of books and comics in my room. My comics are in a big box. There's a little TV on my table. I haven't got a video recorder in my room.

Jean

There's a big poster in my room. There are pens and pencils on my desk. There's a lion and a monkey on my bed – a toy lion and monkey!

Kevin

I like music. I've got a CD player in my room. It's on my desk. My CDs are in a box. There are music posters in my room.

Obrázek 21

4 Read and draw.

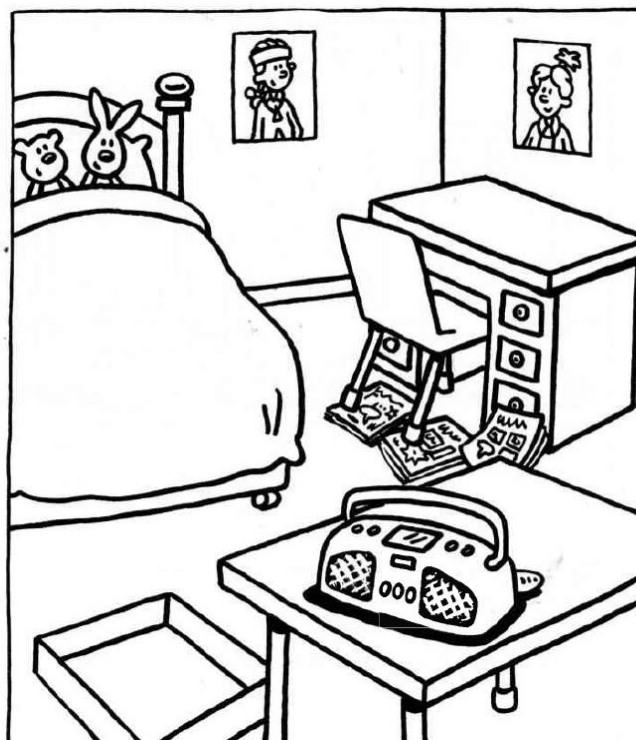
There are four books on the desk.

There are five CDs in the box.

There are two dolls on the bed.

There are three pens on the table.

There are six pencils on the desk.

Obrázek 22

5 Then look and answer Yes, there are or No, there aren't.

- 1 Are there posters in the room? _____
- 2 Are there CDs in the box? _____
- 3 Are there pens on the desk? _____
- 4 Are there animals on the bed? _____
- 5 Are there comics on the table? _____

Obrázek 23

6 Read and match.

1 Is there	posters.
2 There are two	a CD player on my desk.
3 How many comics	a radio in your room?
4 There's	lots of books in the box?
5 Are there	are there?

Obrázek 24

1.7.3 Reflexe

Úvod proběhl bez problémů, nebyla jsem si zcela jistá, zda žáci rozuměli všemu, ale tvářili se, že ano.

První aktivita byla pro některé žáky obtížná, bylo ale hezké vidět, že se museli namáhat, aby to zvládli. Tak vznikla skvělá situace, protože děti opravdu potřebovaly pomoc loutek a loutky ji ochotně poskytovaly. Jedna skupina byla ale hotová hned a bez pomoci. Žáci spontánně spolupracovali s loutkou, slečna na ni mrknula, chlapec ji pohladil jako poděkování za pomoc.

Čtení probíhalo rychleji, než jsem čekala, žáci textu dobře rozuměli, dokázali vysvětlit, proč přiřadili ten pokoj k tomu určitému dítěti. Pro příště bych aktivitu pro některé žáky ztížila a vymyslela pro ně úkol, který by měli navíc vypracovat, nejen spojovat cvičení na interaktivní tabuli, např. dokreslit jeden pokoj tak, aby bylo těžší popis pokojů z učebnice přiřadit.

V úvodu ke hře, kdy loutka Peter vysvětlovala slovíčka pomocí gest, žáci poznali slovíčka, které Peter předváděl, ale většinou z pantomimy. Také uhodli, o čem příběh bude.

Aktivita s řazením příběhu byla pro žáky těžká, loutka, která byla v roli žáka, neupoutávala takovou pozornost, žáci měli i hodně práce sami se sebou. A když už našli své místo, neměli důvod dávat pozor. Příště bych volila jinou formu práce, nechala bych žáky pracovat ve skupinách. Myslím, že bylo i těžké porozumět příběhu tak brzy po představení nové slovní zásoby. Situaci by mohlo usnadnit, kdybych

slovíčka dopsala k obrázkům na tabuli. Nakonec jsme to ale zvládli a přečetli jsme si celý příběh jeden po druhém.

Při práci do pracovních sešitů loutka zkontrolovala úkol u těch, kteří ho minule nepřinesli (a všichni ho měli), a pomohla těm, kteří to potřebovali. Žákům to šlo velmi dobře, nepotřebovali žádnou pomoc.

V reflexi někteří žáci uvedli své pocity, radost ze čtení z učebnice a líbilo se jim, jak Peter předváděl slovíčka. Loutka je pochválila za to, že zvládli seřadit příběh, i když byl tak těžký.

Výzkumné otázky:

- Jakými způsoby lze využívat loutky ve třídě při vyučování anglického jazyka?

Loutka fungovala jako organizátor a rádce u aktivity se skládáním slov. Dále ve čtecí aktivitě působila jako organizátor a chodila po třídě, aby zkontrolovala, zda všichni rozumí, zda někdo nepotřebuje pomoci či poradit a zda všichni pracují. Loutka demonstrovala slovní zásobu a účastnila se aktivity v roli žáka. Také zkontrolovala domácí úkol.

- Lze ve třetí třídě u žáků, kteří nikdy nepracovali s loutkami, loutky využít?

Bylo složité zakomponovat loutku do řazení příběhu a přitom reagovat na žáky a zároveň na aktivitu ve třídě. Také je pro učitele náročné při práci s pracovním sešitem nebo v lavicích pokaždé zapojit loutku jiným způsobem, než že obchází, radí a kontroluje.

Ve všech aktivitách jsme ale s loutkou pracovali.

- Budou všichni žáci třetí třídy spolupracovat při aktivitách s loutkami?

V této hodině všichni žáci spolupracovali při aktivitách s loutkami přibližně stejně aktivně.

1.8 Osmá hodina

1.8.1 Plán hodiny

Cíle:

- žáci si zopakují slovní zásobu z předchozích lekcí v učebnici – části těla, barvy, školní pomůcky a přídavná jména

Typ aktivity	Popis aktivity	Aktivita žáků	Pomůcky	Čas
Úvod hodiny	Peter pozdraví žáky, představí jim plán hodiny.	Žáci pozdraví učitele a loutky, poslouchají plán hodiny.	Peter	2‘
Stolní hra	Žáci se rozdělí do čtveřic a každá skupina dostane kostku, hrací plán a kartičky. Místo figurek si žáci vezmou např. gumu, ořezávátko či jiný malý předmět. Kostka má čísla jen do tří. V průběhu celé hry mluví žáci pouze anglicky. Dopředu loutky dětem řeknou, jaké anglické věty by mohly děti potřebovat. Např.: “You play.” atd. Pokud hráč stoupne na obrázek, musí celou větou říct, co na obrázku je, pokud to řekne správně, získá kartičku a jeden bod. Ten, kdo první dojde do cíle, získává tři body. Peter hraje s jednou skupinou, pokud je málo žáků, pokud jsou všichni, chodí a kontroluje žáky, pomáhá jim upřesňovat pravidla, chyby a výslovnost.	Žáci se rozdělí do skupin, najdou si pohodlné místo ve třídě a hrají hru.	Hrací plochy, kartičky a kostky do skupin. (obrázek 25, 26 a 27) Peter	10 - 15‘
osmisměrka	Žáci, kteří již dohráli hru, dostanou každý svou osmisměrku, ve které hledají části lidského těla podle obrázků. Peter chodí po třídě.	Žáci hledají slova v osmisměrce.	Osmisměrka (obrázek 28), Peter	5- 10‘

Komiks z učebnice	Učitel ukončí předchozí aktivity, když už je většina dětí hotova. Pokud děti nemají osmisměrku hotovou, dodělají si ji doma. Učitel promítne komiks na projektor. “Open your class book on page 55. We will do the listening.” V následující části poslechu jsou pauzy na opakování. Peter přehání přízvuk a intonaci při opakování spolu s dětmi.	Žáci si otevřou učebnici, aby viděli na komiksové obrázky. Při prvním poslechu se soustředí na poslech. Při druhém opakují věty.	Cd, učebnice (obrázek 29), Peter	5‘
Navazující aktivity po poslechu	Peter se ptá na otázky ohledně porozumění textu. „What happened? What else? What will happen next?“	Žáci se hlásí a odpovídají.	Peter	5‘
Robots	Peter říká pokyny. Děti pořád vykonávají pokyny, dokud Peter neřekne zápor pokynu, i kdyby děti měly vykonávat tři pokyny zároveň. Pokud Peter řekne pokyn, kterému žáci nerozumí, sám ho předvede. Pokyny jsou např. “Be an elephant. Point at red colour. Walk. Don’t walk. Touch your head. Sit down. Sleep. Be sad. Be a bear.”	Žáci poslouchají pokyny a reagují na ně.	Peter	10‘
Ukončení hodiny	Loutky zhodnotí hodinu a poděkují za ni.		Peter	2‘

1.8.2 Použité materiály

	+4 steps			Go back to start.
				
		Lose a turn.		
+ 3 steps				
				Lose a card.
		Lose a turn.		

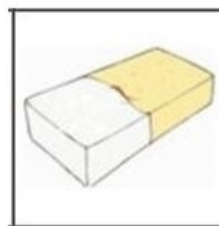
Obrázek 25

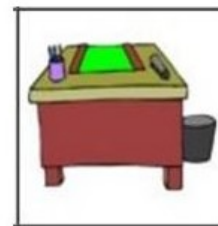
1 point

1 point

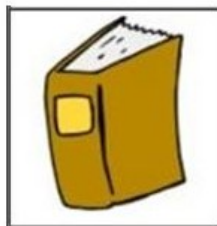
1 point

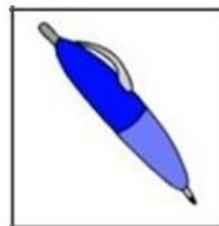
1 point

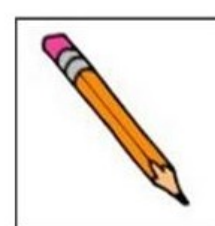
1 point

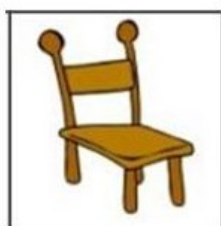
1 point

1 point

1 point

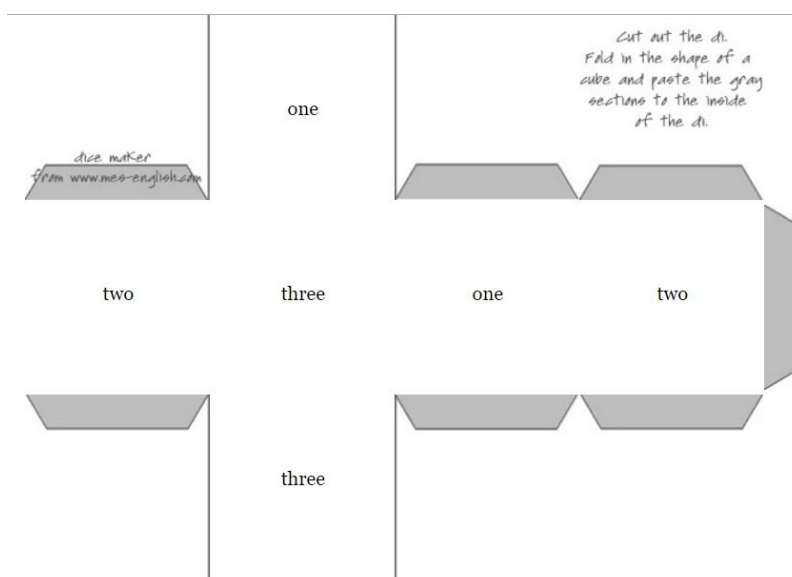

1 point

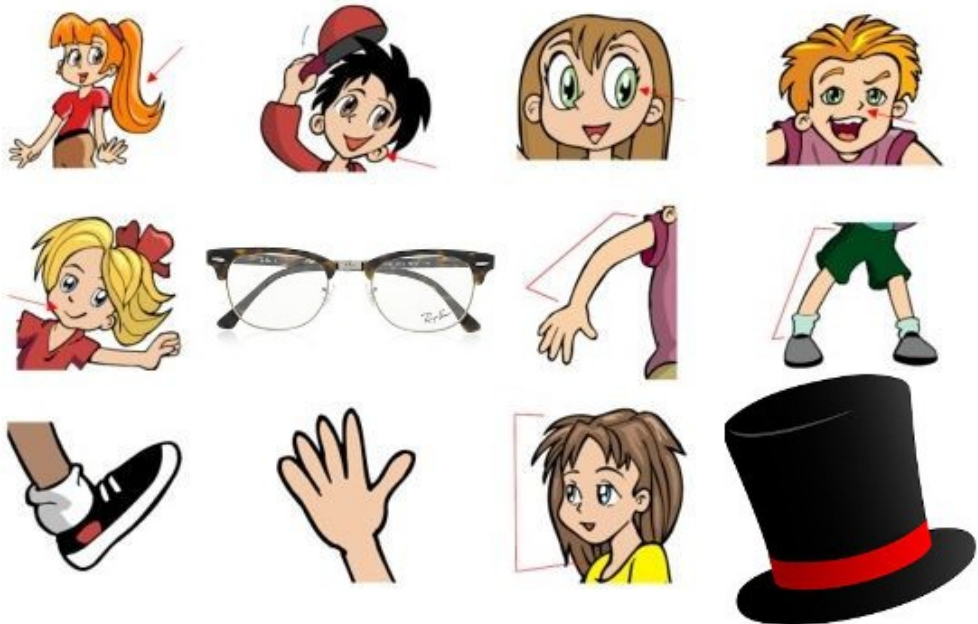
1 point

Obrázek 26

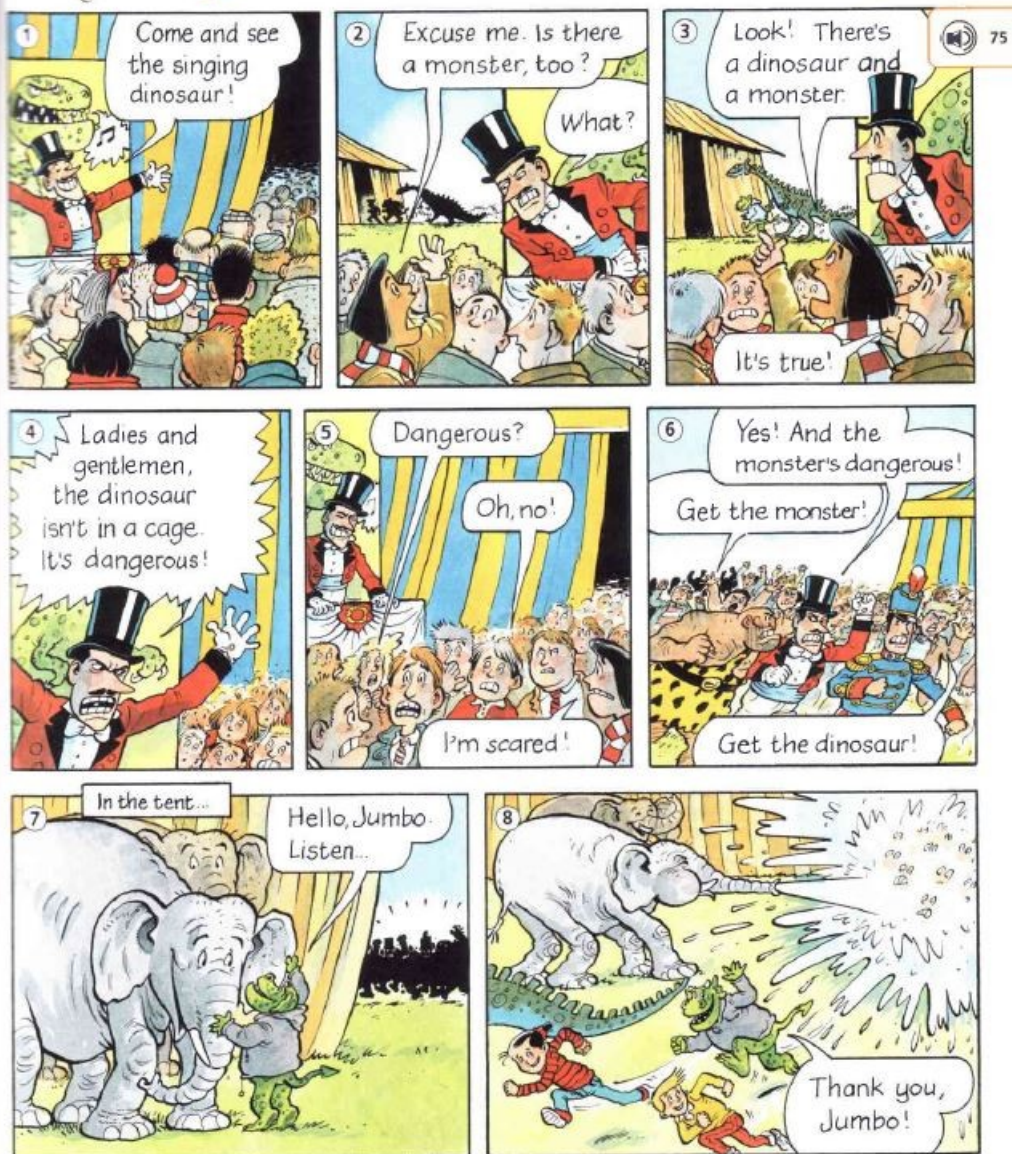
Obrázek 27

Z	J	X	S	T	Z	C	C	Z	M	C	H
R	L	W	H	I	U	H	A	T	O	B	A
A	E	L	A	N	O	E	W	P	U	U	O
U	G	E	N	R	N	R	J	R	T	A	E
G	J	U	D	F	O	L	X	E	H	F	A
O	E	W	K	N	S	R	L	N	Y	R	R
X	B	G	C	H	E	X	V	W	M	E	Q
B	F	O	O	T	E	D	H	H	K	U	S
I	R	D	D	W	P	A	A	A	B	E	F
Y	P	T	P	A	G	H	D	I	Y	I	N
A	A	R	M	G	J	X	S	R	Z	Z	V
H	J	Q	Q	G	L	A	S	S	E	S	B

Obrázek 28

My friend is a monster 11

Obrázek 29

1.8.3 Reflexe

Úvod hodiny proběhl rychle a dobře, žáci byli klidní. Touto hodinou začalo opakování celé učebnice.

Druhou aktivitu jsem zvolila jako zábavné opakování slovní zásoby. I přes to, že jsem udělala kostku jen do tří, bylo to velmi rychle odehrané. Možná by bylo lepší, kdyby žáci hráli hru jen ve dvou, aby museli více mluvit. Výhodou bylo, že se žáci navzájem

kontrolovali, aby mluvili jen anglicky a motivovalo je sbírání bodů. Žáků byl sudý počet, takže Peter chodil mezi nimi, radil, pomáhal a kontroloval.

Několik žáků pracovalo na osmisměrce, po té, co už si hru zahráli dvakrát. Loutka chodila mezi žáky, někteří se jí samostatně ptali, jak se některé obrázky řeknou. Když už pracovalo hodně dětí, přešli jsme k další aktivitě.

Někteří žáci, kteří déle hráli, si řekli o osmisměrku s tím, že si ji chtějí udělat.

Komiks jsem zařadila, protože jsem se od paní učitelky dověděla, že ho mají rádi a vnímají ho jako odměnu. Žáci v opakovací části pracovali hezky i intonací. Loutka také opakovala spolu s dětmi. Loutka Peter se ptala na otázky k porozumění, složitě otázky jsem dětem zprostředkovala tak, aby je pochopily.

Poslední aktivita byla hra na principu Total Physical Response, žáky to velmi bavilo, prosili, abychom hráli znovu i s vypadáváním. Řekla jsem tedy loutce anglicky, že změním plán a zahrajeme si i s vypadáváním. Gestikulace loutky žákům opravdu velmi pomohla ve chvílích, kdy nevěděli, co dělat.

V závěru hodiny žáci ocenili hru na roboty. Když jsme se loučili, děti byly smutné a velmi nemile překvapené, když loutka řekla, že přijdeme už jen dvakrát.

V aktivitách jsem volila loutku Petera, protože ho většina třídy preferuje.

Děvčata si přišla půjčit loutky i na přestávku.

Výzkumné otázky:

- Jakými způsoby lze využívat loutky ve třídě při vyučování anglického jazyka?

Loutka byla organizátorem a kontrolorem, když přišla ke skupině žáků, více se snažili mluvit anglicky. Mluvili ale anglicky, i když loutka byla u jiné skupiny. Pomáhala žákům se vyjádřit, když si nebyli jistí, dohlížela na dodržování pravidel. Byl i zdrojem informací, když si nikdo ze skupiny nedokázal vzpomenout na správné slovíčko. Loutka fungovala jako komická figurka při opakování poslechu, zároveň zdůrazňovala přízvuk výraznějším pohybem. Uvedla a ukončila hodinu.

- Lze ve třetí třídě u žáků, kteří nikdy nepracovali s loutkami, loutky využít?

Ve všech aktivitách jsme pracovali s loutkou a ve všech měla loutka smysluplnou a důležitou roli. To, že žáci před tím s loutkou nepracovali, vůbec při hodinách nevadí a není výhodou ani nevýhodou.

- Budou všichni žáci třetí třídy spolupracovat při aktivitách s loutkami?

Tentýž chlapec, který měl k loutce nedůvěru v některých z předchozích hodin, odmítl pokračovat ve hře, protože prohrával, ale loutka v tom okamžiku byla u jiné skupiny, takže si nemyslím, že to s ní souviselo. Před tím si nechal loutkou radit. Ostatní spolupracovali s loutkou s nadšením a někteří vyhledávali situace, aby se mohli na něco zeptat.

1.9 Devátá hodina

1.9.1 Plán hodiny

Cíle:

- žáci si zopakují slova a fráze týkající se jídla
- Žáci dokážou vyslovit a poznat telefonní čísla z mluvené formy

Typ aktivity	Popis aktivity	Aktivita žáků	Pomůcky	Čas
Úvod hodiny	Učitel pozdraví žáky a představí plán hodiny. Poprosí žáky, aby z lavic a židlí udělali stoly v restauraci.	Žáci se pozdraví a přemístí lavice ve třídě.		2‘
Restaurant	Peter je číšník v restauraci, kam postupně všichni žáci přijdou. Každý žák dostane 10 liber. Žáci mluví na číšníka jen anglicky. Číšník nejdříve přinese menu, pak si přijde objednat pití a jídlo a pak zkasírovat zákazníky. V případě, že si objednají jídlo, na které nemají, musí si ho v restauraci odpracovat (servírovat a mýt nádobí).	Žáci přijdou do restaurace, vyberou si jídlo tak, aby na něj měli, sní ho a zaplatí, používají vše, co znají, hlavně aby se domluvili.	Menu v restauraci, barevný papír představující papírové peníze	15 - 20‘

Reflexe aktivity	Všichni si sednou do kruhu a žáci reflektují aktivitu. Učitel se ptá, jak jim to šlo, jestli by zvládli objednat v restauraci jídlo, jestli znají vše, co potřebují, nebo jestli je něco, co by ještě chtěli vědět.	Žáci odpovídají na otázky.		5‘
Telefonování	Učitel má připravená vždy dvě stejná telefonní čísla na dvou barvách papírků. Každý žák si vezme od každé barvy jednu kartičku. Na červené barvě je číslo telefonu žáka a na zelené je telefon, na který musí zavolat. Začne dobrovolník, nahlas anglicky přečte číslo, na které volá. Ten, kdo ho má, zvedne telefon a řekne: "Hello!" Pokud někdo chybí, Lily si vezme sama čísla, aby to vyšlo. Pokud jsou ve třídě všechny děti, jen sleduje aktivitu a na konci po Lily žáci zopakují výslovnost některých čísel, která dělala problém.	Žáci postupně čtou telefonní čísla a zvedají telefony. Hra pokračuje, dokud nejsou všechny čísla přečtená.	Papírky s náhodnými telefonními čísly (2 x 16 čísel), Lily	10‘
Sharades - pantomima	Třída se rozdělí na chlapce a na dívky. Loutky se také rozdělí do skupin. Kámen, nůžky, papír rozhodně, která skupina začne. Učitel má na kartičkách zásobu slov, ukáže vždy slovo žákům, ti ho pantomimicky předvádí. Vždy polovina skupiny předvádí slovo druhé polovině, pokud je to těžké, pomůžou jim loutky. Pokud to skupina	Žáci předvádí pantomimu svým kamarádům, ti hádají slova v angličtině.	Zásoba kartiček se slovy	8 – 10‘

	neuhodne, má šanci na hádání slova druhá skupina.			
Ukončení hodiny	Učitel zhodnotí průběh hodiny a rozloučí se s žáky.	Žáci poslouchají, loučí se.		1‘

1.9.2 Použité materiály

|| Restaurant menu ||

Salad

Potato salad	£2.30
Vegetable salad	£2.00
Vegetable salad with chicken	£3.00
Vegetable salad with fish	£3.50
Cucumber salad	£1.50

Main course

Pizza	£4.25
Sausages and potatoes	£3.50
Sausages and bread	£2.00
Fish and chips	£4.00
Fish and potatoes	£4.00
Chicken and chips	£4.50
Chicken and grilled vegetables	£4.30
Chicken and potatoes	£3.50
Spagetti and chicken and tomato sauce	£4.00
Spagetti and cream sauce	£3.50

Dessert

Ice-cream (yoghurt, chocolate, strawberry, banana, vanilla)	£1.50
Banana split (banana + ice-cream + chocolate)	£2.00
Chocolate cake	£2.50
Cheese cake	£2.00

Drinks

Water (still or sparkling)	£0.70
Apple juice	£1.50
Orange juice	£1.50
Coca cola	£2.00

777123888	777123888
777123999	777123999
775887652	775887652
775887655	775887655
603645645	603645645

603645789	603645789
608112753	608112753
608112751	608112751
721258369	721258369
721258147	721258147
728456321	728456321
728456387	728456387
606222587	606222587
606222544	606222544
607159223	607159223
607159278	607159278

Zásoba slov na pantomimu

Teacher	Table	Hair
Pen	Clock	Eyes
Pencil	Cat	Nose
Pencil case	Dog	Mouth
Rubber	Bird	Glasses
Book	Rabbit	Head
Bag	Spider	Jumper
Jeans	Shoes	Pizza
Skirt	Hat	Monkey

Snake	Computer	Guitar
Ball	TV	Keyboard

1.9.3 Reflexe

Po úvodu pomohli žáci utvořit restauraci z lavic. Peter byl číšník, všichni žáci si objednávali, používali jazyk, který uměli a většinou ho používali správně, přemýšleli, dokonce i počítali, aby jim to vyšlo, někteří byli šetřiví, jiní utratili více, než měli.

Ukázalo se, že jeden číšník byl málo na všechny stoly. Příště by to chtělo alespoň dva, například bych mohla využít nadanějšího žáka. Zabrало to takto více času, než jsem předpokládala. Ale všichni skončili s objednaným jídlem a pitím a zaplaceným účtem. Žáci porozuměli jídelnímu lístku. Jeden stůl děvčat si objednal více, než na co měly peníze. Dle plánu tedy šly pomáhat umývat nádobí do kuchyně a vracet drobné.

Při reflexi si asi polovina žáků myslela, že by dokázali zaplatit v restauraci, druhá část žáků říkala, že ne. Jako důvod uváděli, že by nerozuměli číšníkovi, nebo jídelnímu lístku. Projevili obavy, že by neuměli říct anglicky své oblíbené jídlo.

Telefonování proběhlo podle plánu a docela úspěšně, všichni se vystřídali, museli dávat pozor, jestli to jejich číslo je to správné. Ve třídě byl klid a soustředění. Jen se nepouštěli do hovorů s volajícími.

V pantomimě a předvádění slovíček byli žáci velmi dobří. Žáci se sami rozhodli, že jejich zástupci na kámen, nůžky, papír budou loutky ovládané zástupci kluků a holek. Měli z toho radost. Tím, že předvádělo víc dětí najednou, žáci se nebáli a nepotřebovali žádnou pomoc. Ostatní to předváděné slovo téměř vždy uhodli.

Zhodnotila jsem výbornou práci žáků v dnešní hodině. Když jsem se s žáky loučila s tím, že příště už tu budu naposledy, Adam řekl: „Joo!“ ostatní se do něj pustili: „Nee! Jsi fakt hrozný.“

Žáci si zvykli půjčovat si loutky na přestávku před tím, než si sbalím věci a odejdu ze třídy.

Výzkumné otázky:

- Jakými způsoby lze využívat loutky ve třídě při vyučování anglického jazyka?

V této hodině byla loutka hlavní vedoucí aktivitu s restaurací. Účastnila se aktivitu v roli žáka vedena učitelem i vedena žáky. V aktivitě s pantomimou radila.

- Lze ve třetí třídě u žáků, kteří nikdy nepracovali s loutkami, loutky využít?

Žáci na loutky reagovali dobře, chtěli s nimi pracovat, každý je chtěl ovládat. V úvodu ani v závěru hodiny loutka nehrála roli. Dělal na mě dojem, že je důležitější, aby žáci porozuměli každému slovu.

- Budou všichni žáci třetí třídy spolupracovat při aktivitách s loutkami?

Vznikly situace, kdy byla na Adamovi vidět nechuť či strach z přímé interakce s loutkou vedenou učitelem. Žádné verbální protesty ale neprojevoval. Na konci, ale projevil radost z ukončení hodin s loutkami. Ostatní spolupracovali a vyhledávali loutku a Adama napomínali.

1.10 Desátá hodina

1.10.1 Plán hodiny

Cíl:

- žáci dokážou využít všechny dosud nabyté znalosti jazyka při opakování slovní zásoby a gramatiky z učebnice
- žáci si užijí loutky a rozloučí se s nimi

Typ aktivity	Popis aktivity	Aktivita žáků	Pomůcky	Čas
Úvod hodiny	Učitel uvede hodinu, pozdraví se s žáky a představí česky plán hodiny. „Dnes se vidíme naposledy, tak si napíšeme krátký test, který ale není na známky a pak rychle přejdeme k dalším aktivitám, abyste si loutky co nejvíce užili.“	Žáci se pozdraví s učitelem a poslouchají plán hodiny.		2‘

Test	Učitel rozdává testy, zdůrazní, že se žáci mají podepsat, že si nemají radit a nesmí opisovat. Když žáci chtějí test odevzdat, ještě jim učitel dá větu na doplnění výroku.	Žáci vyplňují test.	Test, otázka na zhodnocení	10‘
Úkoly na stanovištích	Učitel rozmístí po třídě pět stanovišť. Žáci se rozdělí do skupin po čtyřech. Postupně se střídají na všech stanovištích, když splní úkol, pokračují na další. Na jednom stanovišti je Peter a na jednom Lily. Na zbylých stanovištích je křížovka, bludiště a desková hra s pokyny	Žáci chodí postupně po všech stanovištích a plní tam úkoly.	Připravené úkoly na stanoviště (obrázky 25, 26, 27, 30 a 31)	30‘
Rozloučení se s žáky	Učitel se rozloučí se žáky, poděkuje jim za spolupráci po celých deset hodin, rozdává každému bonbón jako malou odměnu a poděkování	Žáci se naposledy rozloučí s loutkami i učitelem.		3‘

1.10.2 Použité materiály

Test

① Doplně

Name: _____

A ball, a doll, an airplane, an umbrella, a keyboard, a radio, a guitar

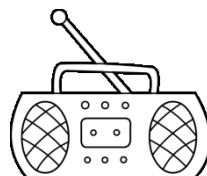

② Odpovězte: Yes, there is. / No, there isn't

Is there a poster in your room? _____

Is there a computer in your room? _____

Is there a TV in your room? _____

Is there a CD player in your room? _____

Is there a video game in your room? _____

Doplnění výroku

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že _____

Zadání úkolů na stanovištích

1

Jeden z vás je Lily – VYSTŘÍDEJTE SE!

(každý odpovídá za Lily na dvě otázky z papíru a na jednu z vaší hlavy).

a) Zeptejte se Lily na:

Oblíbenou barvu

Oblíbenou zmrzlinu

Jestli má ráda zeleninu

Jestli má ráda kuře

Kolik jí je

Jestli je v jejím pokoji plakát

Jestli je v jejím pokoji míč

Jestli jsou v jejím pokoji panenky

b) každý se zeptejte ještě na jednu svoji otázku

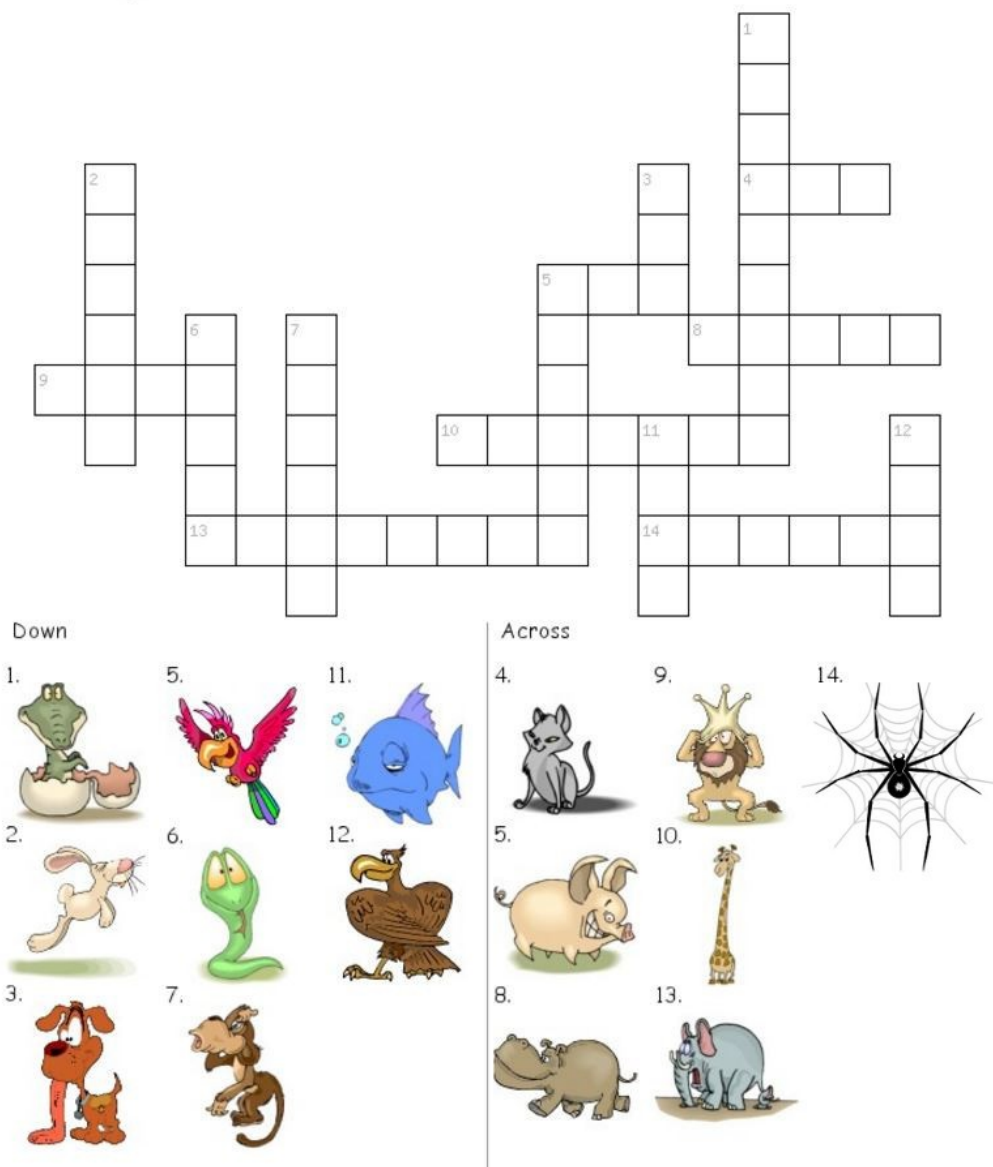
2

Máte chvíli čas se ve skupince vystřídat a každý si chvíli vzít Petera.

Povídejte si s Peterem anglicky o čemkoli chcete.

3

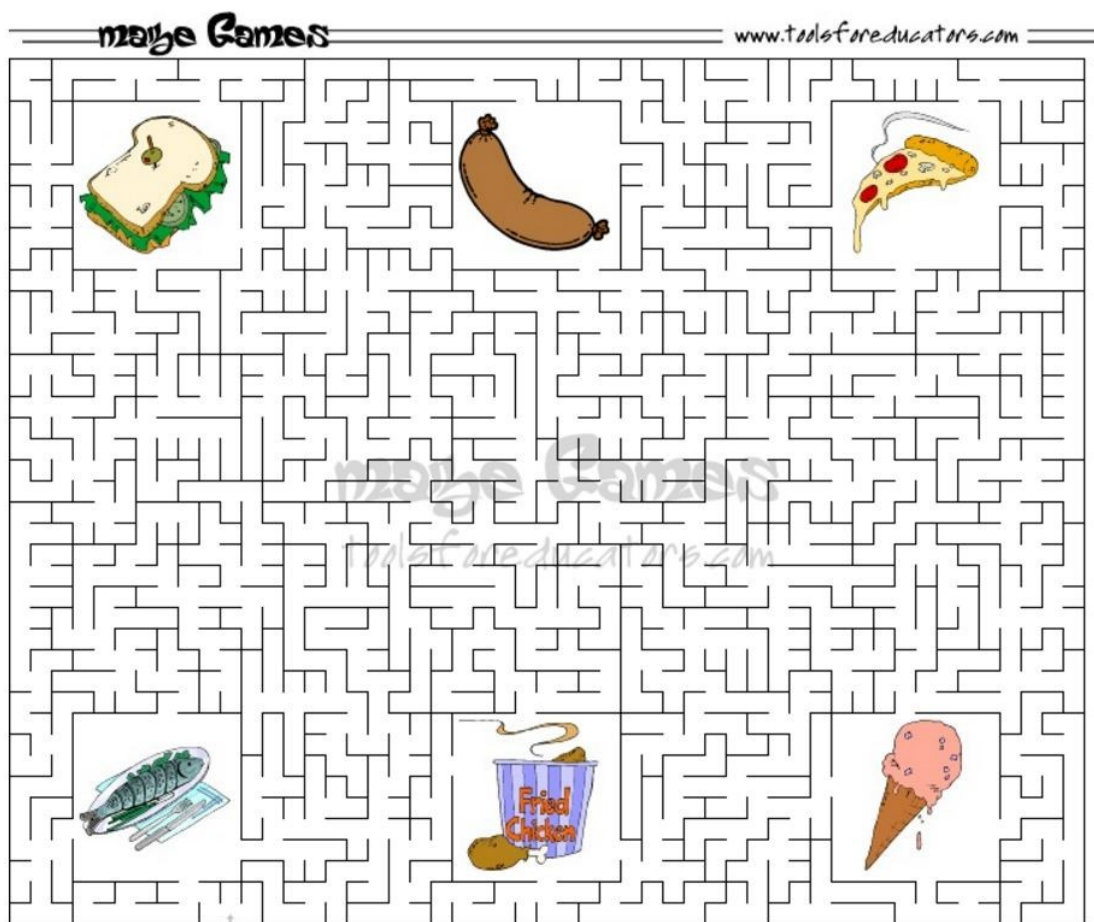
Vezměte si do dvojice křížovku a vyluštěte ji.

Obrázek 30

4

Vezměte si do dvojice bludiště a vyplňte ho.

1. What is your favourite ice-cream?

2. Are you hungry?

3. Do you like apples?

Obrázek 31

5

Zahrajte si hru ve dvojicích.(hra, kterou už žáci hráli v osmé hodině)

1.10.3 Reflexe

Hned při příchodu do třídy jsem od dětí dostala velké plakáty loutek s podpisy a poděkováním, děvčata kreslila Lily a chlapci Petera. Moc jsem žákům poděkovala. Přišla nás vyfotit třídní paní učitelka s plakáty i loutkami (Fotografie plakátů uvádím v příloze).

V úvodu hodiny jsem žákům představila plán hodiny. Žáci vyplnili test, věděli, že ho nebudu známkovat. Chtěla jsem se dozvědět, jak a co se žáci v hodinách s loutkou naučili. Všichni v něm uspěli. Potom doplnili výrok.

Následovala aktivita s centry. Žáci se rozdělili do skupin a střídali se. Všichni se těšili na stanoviště s loutkou a snažili se tam dostat dříve než ostatní. I chlapec, který se loutky v některých hodinách stranil, ji chtěl ovládat a mluvit na ni i za ni. Žáci prostřednictvím loutky opravdu mluvili jen anglicky.

Rozloučení a poděkování proběhlo podle plánu, žáci si chtěli ještě naposledy podržet loutky a hrát si s nimi.

Některé děti se s loutkami objímaly a hladily je.

Úplně na konci hodiny, když už skoro všichni odešli, si jedna žákyně půjčila Lily. Lily se v ruku této dívky držela lavice, plakala a nechtěla se pustit a odejít ze třídy. Musela jsem Lily pohladit po hlavě, aby se pustila. Loučení bylo i pro mě velmi dojemné.

Výzkumné otázky:

- Jakými způsoby lze využívat loutky ve třídě při vyučování anglického jazyka?

Tuto hodinu byly loutky jako kontrola, zda někdo neopisuje. Potom byly loutky cílem konverzace na stanovištích. Byly ovládané dětmi.

- Lze ve třetí třídě u žáků, kteří nikdy nepracovali s loutkami, loutky využít?

Při testu jsem nepřišla na jiný způsob, jakým zapojit loutku, než kontrola opisování, což je samozřejmě neefektivní. To, že žáci s loutkami jindy nepracovali, nebylo překážkou ani výhodou. Všichni žáci psali pozitivní doplnění výroku. Loutka nebyla použita v úvodu ani v závěru.

- Budou všichni žáci třetí třídy spolupracovat při aktivitách s loutkami?

Všichni chtěli s loutkou pracovat. Adam si ji bral do ruky s větou: „Teď já!“ Mluvil na ni i prostřednictvím loutky. Napsal velmi milé doplnění věty, kdy si přál loutky i do dalších hodin.

2 Vyhodnocení otázek

Jakými způsoby lze využívat loutky ve třídě při vyučování anglického jazyka?

Loutky jsem během deseti hodin použila mnoha způsoby. Při některých aktivitách loutky fungovaly jako téma, kdy se mluvilo o nich a pracovalo na věcech souvisejících s nimi. Vyprávěly, co mají rády, jak to u nich vypadá, apod.

Loutky organizovaly aktivity buď přímo instrukcemi, nebo demonstrací toho, co budou žáci potom dělat. Organizovaly hodinu i tím, že kladly dětem otázky.

Loutky kontrolovaly, zda žáci pracují, zda pracují správně. Kontrolovaly chyby a opravovaly je ihned. Případně na konci hodiny upozorňovaly na časté chyby, které žáci dělají. Loutky kontrolovaly, zda všichni rozumějí tomu, co mají dělat. Také kontrolovaly vypracování domácího úkolu. Kontrolovaly i použití anglického jazyka při skupinové práci a práci ve dvojicích. Dále kontrolovaly dodržování pravidel, aby nikdo neopisoval a aby všichni pracovali.

Loutky byly rádci a pomocníky, kdy pomáhaly žákům při samostatné práci, práci ve dvojicích a skupinové práci. Pomáhaly při psaní do pracovního sešitu a při práci v učebnici, radily pantomimicky, aby navedly žáky na správná slova nebo na správný význam slov. Případně při pantomimě radily, jak by šlo dané slovo předvést.

Loutky byly korektory slovní zásoby mluvené i psané formy, ale i gramatiky.

Při práci s myšlenkovými mapami byly loutky také hodnotiteli. Při reflexi hodiny hodnotily i hodinu jako celek.

Zdrojem informací byly loutky při mnoha aktivitách, například při pexesu, když žáci nevěděli, jak se některé slovo anglicky řekne, loutka jim poradila. Dále byly zdrojem informací, kdy žákům sdělovaly informace o sobě, aby mohli vytvářet myšlenkové mapy.

Loutky byly žáky i spoluúčastníky při mnoha aktivitách. Buď loutky úmyslně dělaly chyby, aby je žáci mohli opravit, anebo úmyslně chyby nedělaly, aby žáci pochopili, co dělat. Loutky byly vzorem správné intonace, přízvuku či gramatiky. V roli žáka loutky byly vedeny učitelem i žáky.

Loutky plnily i funkci motivační, viděla jsem, že se žáci na hodiny těšili.

Plošné loutky fungovaly jako prostředník a zástupce, kterého můžou mít všechny děti a za kterého se mohou případně i schovat.

Celkově bych doporučila požívat loutky jako komický prvek v situacích, kdy chceme, aby se žáci smáli.

Loutky byly také prvkem, který žáky i učitele nutil používat cílový jazyk.

Lze ve třetí třídě u žáků, kteří nikdy nepracovali s loutkami, loutky využít?

Celkově v hodinách všechny děti kromě Adama byly do práce s loutkami nadšené. Téměř všichni se předháněli, aby si loutky mohly podržet a vzít do ruky. Žáci se nestyděli.

Velkou výzvou je využít loutku opravdu při všech aktivitách.

Žáci při doplňování výroku hlavně vyzdvihovali zábavu. Při tom jsme ale pracovali i na z mého pohledu nudnějších cvičeních z učebnice.

Žáci také uváděli, že se jim loutky líbí a že je s nimi legrace. Někteří žáci si chválili, že jsme hráli s loutkami hry. Někdo zmínil, že se mu líbilo, že loutky dětem radily. Jiný, že ho loutky naučily nová slovíčka.

Určitě by stálo za to vymyslet více aktivit, kdy budou žáci tím, kdo ovládá loutku.

Budou všichni žáci třetí třídy spolupracovat při aktivitách s loutkami?

Všichni kromě jednoho žáka spolupracovali s nadšením. Adam, který s loutkou nechtěl v některých případech pracovat, má dle mého pozorování celkové problémy se socializací a se zvykáním si na změny. Doplnění výroku ale psal velmi pozitivní, jeho odpověď jsem identifikovala i přes to, že se žáci nepodepisovali, protože on jediný se před třídou zeptal, jestli může psát i něco, co se mu nelíbilo. Uvedl, že se mu nelíbí, že tu loutky byly pouze 10 hodin. Domnívám se tedy, že se i jemu aktivity s loutkami líbily, jen potřeboval delší čas na adaptaci.

Závěr

Cílem mé práce bylo vytvořit materiál, který může učitele inspirovat a motivovat pro využívání loutky při výuce anglického jazyka, a zároveň ověřit využití loutky při výuce angličtiny ve třetí třídě základní školy.

V teoretické části jsem se zaměřila především na loutky. Popisuji, jaké druhy loutek lze využít, jaký je jejich význam při učení a procvičování, v jakých rolích se podílí na výuce. Vzhledem k zaměření na třetí třídu základní školy jsem se věnovala i kurikulárním dokumentům.

Za klíčovou považuji praktickou část. Popsala jsem realizaci deseti vyučovacích hodin, které jsem sama vytvořila. Na základě videodokumentace získané při realizaci vyučovacích hodin jsem zpracovala reflexi. Poukázala jsem na některá úskalí, na která jsem narazila, a navrhla některá zlepšení.

Práce mě obohatila v mnoha směrech. V literatuře jsem získala mnoho dalších návodů, jak loutku při výuce využívat. Vyzkoušela jsem si s dětmi loutku i vyrobit a pak s ní dále pracovat. Ověřila jsem si, že loutka je mocným nástrojem motivace a udržení pozornosti žáků.

Nad rámec své školní práce jsem získala zkušenosti při výuce angličtiny a přesvědčila jsem se, že jsem směr své pedagogické práce zvolila správně. Těším se, že budu loutky v hodinách anglického jazyka zase využívat.

Práce s loutkou při výuce angličtiny mě bavila a naplňovala. Těšilo mě vidět radost v dětských očích. Zažila jsem, že se na mé hodiny děti těší a že litují, když moje výuka skončila.

Věřím, že se mi cíle práce podařilo splnit. Pokud by moje diplomová práce přispěla k rozšíření využívání loutek při vyučování, bylo by to pro mě největší odměnou.

Zdroje:

BAČOVÁ, Daniela, Andrea BILLÍKOVÁ a Mária KIŠŠOVÁ. *Dramatické techniky a ich potenciál vo výučbe cudzích jazykov*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, Ústav literárnej a umeleckej komunikácie, 2013. ISBN 978-80-558-0279-4.

BUDÍNSKÁ, Hana. *Loutkář: Rady a návody na plnění a získání odznaku odbornosti Loutkář*. 1. Praha: PO SSM, 1978. Odznaky odbornosti.

CÍLKOVÁ, Eva a Irena HŘÍBKOVÁ. *Děti hrají divadlo: scénáře pohádkových her a příběhů pro děti od 4 do 12 let*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-736-7044-5.

CUNICO, Sonia. Teaching language and intercultural competence through drama: some suggestions for a neglected resource. *The Language Learning Journal*, 2005. **31**(1), 21-29. DOI: 10.1080/09571730585200051. ISSN 0957-1736. Dostupné také z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09571730585200051>

DUBSKÁ, Alice. *Dvě století českého loutkářství: vývojové proměny českého loutkového divadla od poloviny 18. století do roku 1945*. V Praze: Akademie múzických umění, Divadelní fakulta, Katedra alternativního a loutkového divadla, 2004. ISBN 80-733-1008-2.

DVOŘÁK, Jan. *Herectví s loutkou*. Praha: Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 1997. ISBN 80-706-8069-5.

FALCONI, María Inés. Theatre for Children and Youth: Art or Pedagogy? *Youth Theatre Journal*, 2015. **29**(2), 159-165. DOI: 10.1080/08929092.2015.1084828. ISSN 0892-9092. Dostupné také z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08929092.2015.1084828>

LEWIS, Gordon a Günther BEDSON. *Games for children*. 2. impr. Oxford: Oxford Univ. Press, 2014. ISBN 978-019-4372-244-4.

HANŠPACHOVÁ, Jana a Zuzana ŘANDOVÁ. *Pohádková angličtina: [dramatizace pohádek v angličtině a hry s nimi]*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-290-4.

HARMER, Jeremy. *The practice of English language teaching*. 3rd ed. Harlow: Longman, 2001. ISBN 05-824-0385-5.

- HOLDEN, Susan. *Drama in language teaching*. Harlow: Longman, 1981. ISBN 05-827-4600-0.
- HUNT, Tamara a Nancy RENFRO. *Puppetry in Early Childhood Education*. 1. Austin: Nancy Renfro Studios, 1982. ISBN 0-931044-04-9.
- KENWORTHY, Joanne. *Teaching English pronunciation*. 1. Harlow: Longman, 1987. Longman handbooks for language teachers. ISBN 05-827-4621-3.
- KOROSEC, Helena. Evaluating Study of Using Puppets as a Teaching Medium in Slovenian Schools. *Školski vjesn*, 2013. Slovinsko, **62**(4), 495-520.
- KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Vybrané kapitoly z dramatické výchovy*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-718-4756-9.
- KRUGER, Marie. Puppets in Education and Development in Africa: the puppet's dual nature and sign systems in action. *South African Theatre Journal*, 2011. **21**(1), 64-74. DOI: 10.1080/10137548.2007.9687854. ISSN 1013-7548. Dostupné také z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10137548.2007.9687854>
- LEŠTINA, Vladimír. *Hrajeme si loutkové divadlo*. Praha: Portál, 1995a. Výchova dětí od 3 do 8 let. ISBN 80-717-8066-9.
- LEŠTINA, Vladimír. *Vytváříme loutky pro tvořivou hru dětí*. Praha: Portál, 1995b. Výchova dětí od 3 do 8 let. ISBN 807178017.
- MALEY, Alan a Alan DUFF. *Drama techniques: a resource book of communication activities for language teachers*. 3rd ed. Cambridge: University Press, 2005. Cambridge handbooks for language teachers. ISBN 978-0-521-60119-1.
- MACHKOVÁ, Eva. *Úvod do studia dramatické výchovy*. Praha: IPOS, 1998. ISBN 80-706-8103-9.
- MAŠATOVÁ, Milada. *Dramatika s loutkou: metodický materiál literárně dramatického oboru ZUŠ*. 1. Olomouc: Sdružení pro tvořivou dramaturgii, regionální sekce při OKS Olomouc, 1991. ISBN 8085077361.
- MCCARTEN, Jeanne. *Teaching vocabulary: lessons from the corpus, lessons for the classroom*. New York: Cambridge University Press, 2007. ISBN 978-052-1943-253.

MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2013. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/318/>

PRAŽÁKOVÁ, Drahomíra. *Loutka jako výchovný a zábavný prostředek pro děti*. 1. Ústí nad Labem: Krajská knihovna Maxima Gorkého, 1974.

PROVAZNÍK, Jaroslav. *Děti a loutky: chrudimské kapitoly moderního dětského divadla*. Praha: Divadelní fakulta Akademie múzických umění v Praze, 2008. ISBN 978-80-7331-111-7.

RICHARDS, Jack C. a Theodore S. RODGERS. *Approaches and methods in language teaching*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 2001. ISBN 05-218-0365-9.

RICHTER, Luděk. *Od předmětu k loutce, od loutky k divadlu: o vzniku a možnostech výpovědi loutky a loutkou*. Praha: Ipos-Artama, 1997. ISBN 80-706-8097-0.

SEDL. *The Puppet Factor: Ideas and Resources for Using Puppets in Head Start and Elementary*. Colorado: The Basic Educational Skills Project, 1982.

SHIPTON, Paul. *Chit Chat: activity book*. Oxford: Oxford University Press, 2002. ISBN 01-943-7827-6.

SHIPTON, Paul, STRANGE, Derek, ed. *Chit chat: 1 class book*. Oxford: Oxford University Press, 2002. ISBN 01-943-7826-8.

SLATTERY, Mary. *Teaching with bear using puppets in the language classroom with young learners*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-019-4433-068.

SOKOL, František. *Svět loutkového divadla*. Praha: Albatros, 1987.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání: Nová škola. Základní škola Na Výsluní: Dokumentace [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: http://www.zsnavysluni.cz/web/skolni_vzdelavaci_program.pdf

THORNBURY, Scott. *How to teach grammar*. 4th ed. Harlow: Longman, 2002. How to. ISBN 05-823-3932-4.

ULRYCHOVÁ, Irina, Vlasta GREGOROVÁ a Hana ŠVEJDOVÁ. *Hrajeme si s pohádkami: dramatická výchova v mateřské škole a na 1. stupni základní školy*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-717-8355-2.

Zdroje obrázků využitých v hodinách:

Big activities. *World cup* [online]. 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: http://www.bigactivities.com/word_scrambles/world_cup/medium/world_cup4.php

Coloriages Gratuit. *Chambre* [online]. 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://www.kewl.fr/autres/chambre/>

Coloring Page. *Doll coloring pages* [online]. 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://coloringpage-free.com/doll-coloring-pages.htm>

Electric guitar clip art [online]. 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: http://all-free-download.com/free-vector/download/electric_guitar_clip_art_10282.html

Indian Keyboards. *Casio* [online]. 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://www.casio-intl.com/in/en/emi/indiankeyboard/>

Inequality tourism [online]. 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://www.slum-tourism.com/uncategorized/eveline-durr-on-the-radio/>

Learner's Dictionary. *Umbrella* [online]. 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://learnersdictionary.com/definition/umbrella>

My Car Gear. *Plane drawing* [online]. 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://mycargear.com/plane-drawing/>

Paper character puppets. In: Mommy Scene [online]. 2015 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://mommyscene.com/kids-activities/501-paper-character-puppets>

Spinach in Our Teeth. *It's a Gas* [online]. 2012 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <https://spinachinourteeth.wordpress.com/2012/01/05/its-a-gas-gas-gas/>

Tools for Educators. *Tools for Educators* [online]. Mark Cox, 2016 [cit. 2016-08-15]. Dostupné z: <http://www.toolsforeducators.com/>

Fotografie loutek – zdroj vlastní

Přílohy

Příloha číslo 1 - doplňování výroku

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že jsme byli lihty, zvlášť lípni se
prošli i na nové sbírání, má se líbí všechno

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že mi byla vanda.

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že to byl Petr a že jsme s tím
hráli na restauraci

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že smámy hrali hry a
že kusmámy leželi

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že Peter a Lili se mi líbí
protože se mi líbí jména si bratři hry

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že jsou hezký, milí a bratři mě br.
Angličtina s loutkami je super, super, super, super, super.
úžasny

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že uplně reš.

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že Peter a Lily jsou kamarádský
a fajn. Jsou prostě skvělí. Určite mi budou chybět i
Pani Včítelka.

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že LOUTKY JSOU JAKO ŽIVÉ
A JSOU HODNĚ JE TO SUPER 😊 ♥

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že jsou jako živé. Umi
škoro mš. Je s nimi zábava. Byla
loutky jsou prostě super, super,
hakt mě do kůže.

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že je to legrace a je to i
zábava. Peter a Lily jsou zábavní a mají s
námi mnoho her a poutlivě se jak se střední
česne anglicky dohodit

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že PETER A LILI JSOU KAMHRÁDI
A LÍBÍ LÁ SE MI LOUTKY. URČITĚ MI BUDOU CHIBĚT
PETERA LILI AHOJ

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že jsou roztomilí jsou velcí
Nelíbí se mi, že tu byli jen 10(x) hodin

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že je s měmi legrace. Také se Peter
a Lilli namořily radili a byli pomuse. Všechny aktivity
Petera a Lilli byly takhle super.

Na angličtině s loutkami se mi líbí, že bylo hodně legrace a že se mi
to líbí. ☺

Příloha číslo 2 - plakáty od dětí

